

چاپی سینیدم

خالد ئېرتوغروڭ

جانان

لېزىمه بارانېك له هه ست

جانان

لیزیمہ بارانیک لہ شہست

ناوی کتیب : جانان
 نووسر : خالد ئیرتوغرول
 وەرگیر : سروشت رؤوف
 داپښتنه‌وی : به‌ره محمد علی
 نؤبیی چاپ : سنیهم - ۲۰۱۴

©سەرچەم مافەکانی ئەم بەرھەمە پارێزراوە بۆ ناوهندی راگەیانندی ئارا

پيشه‌کى

کتیبه‌کانمان به‌هۆى ئه‌هۆى مه‌سه‌له‌ پاسته‌قىنه‌کانى پۆزگار ده‌وورۆتین، له‌لایه‌ن خۆینه‌ره‌کانمانه‌وه‌ پيشوازییه‌کى گه‌رمیان لێ ده‌کړیت. به‌هۆى ئه‌م په‌رۆشییه‌ رۆده‌ى خۆینه‌رانه‌وه‌ بۆ به‌ره‌مه‌کانمان که‌ چیرۆکى پرپه‌ندو به‌سه‌رهاتى پاسته‌قىنه‌و پرئامۆزگارین، به‌ره‌مه‌کان پێوه‌رى فروشتن ده‌شکێنن و له‌م ده‌ست به‌ ئه‌و ده‌ست ده‌گه‌ن.

پۆزانه‌ له‌ پێگه‌ى نامه‌و ته‌له‌فۆنه‌وه‌ له‌ په‌یوه‌ندى به‌رده‌وامدام له‌گه‌ڵ ئه‌و که‌سانه‌ى سوودى باشییان له‌ خۆینه‌نه‌وه‌ى کتیبه‌کان بینیه‌.

ئه‌و نامانه‌یش که‌ پێم ده‌گه‌ن به‌سه‌رهاتى پرپه‌ندو گه‌رانه‌وه‌ى پرچیکه‌تى گه‌نجان له‌خۆده‌گرن. به‌ سوود وه‌رگرتن له‌ به‌ره‌مه‌کانمان پۆزانه‌ ژماره‌ى ئه‌و گه‌نجانیه‌ى که‌ له‌ ژيان تیده‌گه‌ن و به‌پێوه‌ره‌ پاسته‌قىنه‌کان بێرکړنده‌وه‌کانى خۆیان ده‌پێون له‌ زیاده‌بوندایه‌. بېگومان هه‌ست کردنى ئه‌و که‌سانه‌ به‌ هه‌له‌کانیان و گه‌رانه‌وه‌یان له‌ هه‌لدێر وه‌ک په‌روه‌رده‌کارێک و وه‌کو باوکێک هه‌ستى خۆشحالى ده‌به‌خشن.

ئه‌م به‌سه‌رهاته‌ پاسته‌قىنه‌یه‌ى "جانان" خان که‌ له‌سه‌ر خواستى خۆى ناوى شوێن و که‌سه‌کان گۆڤدراون و به‌ش-یوازیکی ئه‌ده‌بى دامانپشته‌وه‌وه‌. مه‌به‌ستیشمان له‌ به‌ره‌م هێنانى ئه‌م کتیبه‌ ته‌نها بۆ

خویندنه وه و چیژوه رگرتن نییه له دهقه ئه ده بییه کان، به لکو خسته پووی
 چیرۆکی پاسته قینه ی ئه و خانمه یه له کیشمه کیشی ژياندا و گه پانی
 به شویژ ژیانکی ئاسوده دا. بۆ ئه وه ی که هه موو کهس و به تایبه تیش
 قوتابیان بتوانن له م به ره مه سوو دمه ندین، پسته کان به شیوه یه کی ساده و
 ساکار دا پێژاون. له گه ل ئه مه ی شدا پێویسته ئاماژه یه کیش به وه بکه م که
 بۆچی زۆر جار باب ته هاو شیوه له به ره مه کاندایه دووباره ده بنه وه.
 ئه مه ی ش بۆ ته پرس یاری زۆرێک له خویننه ران، که دوو هۆکاری هه یه:
 یه که م، پهوداوه گێژ دراوه کان و کردنیان به پۆمان به سه ره هاتی پاسته قینه و
 زیندووی که سانیکن که تیایدا ژیاون و، ئیتمه ی ش له بهر فه نتازیا نه مان
 گۆپیون.

دووه م، ئه و باس و به سه ره هاتانه ی به من ده گات له ناو کۆمه لگه و
 به تایبه ت چینی که نجان هه وه سه رچاوه ده گریت، هه ربۆیه له کاتی
 خویندنه وه یاندا هه رکهس ده توانیت پێوه ر بۆ هه له کانی خۆی دا بنیت و
 لێ پرسینه وه ی خۆی بکات. له بهر ئه وه یه که ئیتمه ی ش ئه م مه سه لانه به
 پێویسته ده زانین و هه لیان ده بژیرین.

هه ر خویننه رێک له دیمه نێکی یا خود به شیکی ئه م کتێبه دا خۆی
 ده بینیت هه . به و مانایه ی ئه م کتێبه به ئامانجی سوودگه یاندا به ژیا نی
 هه موو کهس دا نراوه . له بهر ئه وه ئێوه ی ش له گه ل "جانان" خاندایه جێگه یه ک
 له ناو به سه ره هاته کانی کتێبه که دا ده گرن.

بێگومان له کاتی خویندنه وه یاندا ئێوه ی ش ده لێن: "ئه م باسانه
 نه بینراون و هه رگیز نه مانه مان نه بیستون". چونکه منیش له سه ره تاوه
 ئه و هه ستم بۆ دروست بووه و، ئه و شتانه م وتوه. له مانه ی ش گرنگ تر
 ئه وه یه که دوا ی خویندنه وه ی کتێبه که ده چنه وه ناو ژیا نی تایبه تی خۆتان

و له خۆتان دپرسنه وه. ههروهها چاوه به كه سانی نزیكتاندا دهخشیښ و
نهم بهرهمه پيشكهش به و دوستانه تان دهكهن كه له پيوستى
خويندنه وه يان.

فهرمون بۆ داستانى ژيانىكى پرله ئارامگرى، ئازاروخه م، ئيمان و
خۆشه ويستى... له بىرتان نه چيټ له دواى خويندنه وهى نهم كتيبه زۆرشت
له ژيانتاندا دهگۆرپيټ. به هيوای نه سوتانى جانانه كانى تريش له ناو ئاگرى
ژياندا..

خالىد ئىرتوغروڤ

له بهرام بهر ئه م به سه رها ته دا

دهستم كرد به گريان

خانمىكى لوى خوڤن گهرم .. ته مهنى ته نها بيست و چوار سال ده بيت
... به لام له ناو ئازاره بهرگه نه گيراوه كانى ژياندا بهرده وام به بليسه ي
ناگرى پوژگار ده سوتيت.

هه ركات چاوه كانى ليك ده نيت، له جياتى فرميسك، ئازارو خه م
دينه خوار...

له گه ل نه وه ي ئه م خانمه له به هارى ژياندايه، به لام ههچ هه ستيكى
به هاريانه له ناو ژياندا بوونى نيه ... به هوى ئه و پووداوه سهخت و
بهرگه نه گيراوانه وه كه ژيانى شپه زه ده كن، هه موو جوانييه كان
له بهرچاوى بي نرخن ..

ئه و به سه رها تانه ي ده يانگيرتته وه، ئه وهنده سووتينه رن ته نانه ت به
گوڤگرتنيش لتيان مروف سه رسام و خه مبار ده بيت.

له پاش له ده ستدانى خوشه ويستانيشى، هه شتا له ناو ئازارو نا په هه تيدا
ده نالينيت. ئه م هه سه ره تانه به زمان و قه له م باس ناكرين.

له كاتى گوڤيبستبووم بۆ چيروكى ئه م خانمه كه له وه ته مهنه كورتهيدا
پوژه كانى به ئازار چنراون، بېرم نا يه ت چه نده جار ده سه ته سپه كه م به سپىنى
چاوه كانم ته پكردووه. ئه تر گه يشتبوومه خاليك كه هه موو هه ست و هوشم

له لای نه و بوو و وه كو نه و ده گريام. چونكه نه و پووداوانه هه موو
خوپاگرييه كيان لى سه ندبووم.

به خؤم وت ده بېت نه و ژيانه ي كه پيش هه مووان منى تاساندووه
بگاته خوينه ره كانم و هه مووان بيخويننه وه، هه ريويه قه له مه كه مم
گرته ده ست. سه رم سوپما بوو له وه ي كه دواى نه و هه موو پووداوانه هيشتا
نه و خانمه به پتوه پراوه ستاوه.

نه م پووداوانه به هه موو باشى و خراپه كانه وه، به هه موو دروستى و
نادروستيه كانه وه، كه ثيمان پتوه ريان بؤ داده نيټ و به سه ره نجامى
پرپه ند كوتاييان ديت، هه مووان پتويستيان به خويندنه وه ي هه يه. له گه ل
نه مانه شدا ئامانجى "جانان" خانيش هه رنه مه بوو ده يگوت:

- ده بېت كه نجان نه م به سه ره اته ي من بخويننه وه و هه مان هه له كانى
من دووباره نه كه نه وه و هه مان ئازارى من نه چيژن.

بويه ده مه وېت نه م چيروكه به ئازارو پرئاموژگارويه له گه ل
خوينه ره كانمدا به ش بكم و ده رفه تى بېستنى نه م پاسته قينانه
به نه وانيش بده م. من به فرميسك پشتنه وه پووداوه كانيم خستوه ته سه ر
په په كان، دلنيام كه ئتوه يش به گريانه وه ده بخويننه وه..

بؤ نه و هه ستانه ي كه به رگه ده گرن...

فه رموون...

بهشی بهکههه

باوک و دایکهه خاوههه دوو ئایینه
جیاواز بوون

پوختهه ئهه بهشه

دایک و باوک له گهه ئهوهه هاوانیه نه بوون به لام
خۆشه و یستیه کی زۆر له نێوانیان هه بوو. تاکه مندالی
ئهوهووه خۆشه و یستهه من بووم. له پێناو ئهه
خۆشه و یستیه نه مرههه ههچ نه مابوو به سهه ریا نه یهه.
ئێستهه به بهر لێ کردنه وهه سههه سوپهه مێنیهه !!.

دایکم جولەگە و باوکم مەسیحی بوو

جانان خان بە دەم گریانەوه بەوتنی ئەم قسە یە دەستی بە گێژانەوهی
چێژکی ژبانی کرد:

- پابردووی خێزانەکم زۆر ئالۆزەو، پرە لە سەرکێشی و ململانی.

دایکم جولەگە و باوکیشم مەسیحی بوو... باپیرە گەورە ی هەردووکیان
لە ئەستانبول ژباون، بەلام باپیری باپیری باوکم لە فەرەنسایە هاتوووە و لە
دەولەتی عوسمانیدا کاری کردوو. باووباپیرانی دایکیشم لە شاری
ئیزمیرەوه هاتوون و لە ئەستانبول نیشتەجێ بوون. هەردوو بنەمالەگە
سالانێکی زۆر لە شاری ئەستانبول ماونەتەوه.

باپیری باوکم لە گەڵ دەولەتی ئیسرائیلدا دەستی بە کار کردوو بەم
هۆیەشەوه باوکم لە ئیسرائیل هاتوووە دنیاوه.

باپیری دایکیشم بەهۆی کارێکەوه بەرهو ئیسرائیل کۆچی کردوو و هەر
بەم هۆیەشەوه دایکم لە ئیسرائیل لەدایک بوو.

قەدەر دایک و باوکمی لە ئیسرائیل بەیەک گەیاندوو. بەلام دایکم بە
جولەگەیی و باوکیشم بە مەسیحییەتی دەستیان بە ژباوە کردوو.

هەردوو بنەمالەگە هیچ کات لێبوردەیی و باشی و کەلتوری
عوسمانییەکانیان لەبەر نهکردوو هەمیشە بەرێژو پێژانی نه یادی
دەولەتی عوسمانیان کردوو تەوه.

دایکم قۇناغى سەرەتايى لە قوتابخانەيەكى حكومى ئىسرائىل خويندووه و باوكىشم لە قوتابخانەيەكى مەسىحى خويندوويەتتى. بەلام لە قۇناغى ناوہنديدا ھەردووکیان کەوتوونەتە ھەمان قوتابخانەوہ... لەبەرئەوہى ھەريەکەيان لەپۆلێكى جياواز خويندوويانە، لەدواين قۇناغى قوتابخانەدا بەيەکترى ناشنا بوون و يەکیان ناسيوه.

دایکم لەگەنجیدا زۆر جوان بووہ... ھەمیشەش ھەروا مایەوہ. ھەموو کەس پێيان دەوت کە خانمێكى زۆر جوانە. باوکیشم بەسەرکەوتنەکانى لەوہزەشەوانیدا، سەرنجى ھەمووانى پادەکێشا.

عەشق و خۆشەويستى نێوان دایک و باوکم لەگەڵ تەواوبوونى قوتابخانەياندا دەستى پێکردووه و ھەرگیز کۆتايى پێنەھاتووه.

باشان باوکم چووہ بۆ ھەرەنسا و ئابوورى خويندووه، دایکیشم لە ئىسرائىل بووہ بە مامۆستای باخچە.

خۆشەويستىيەكى بى وینە :

باوکم پێش ئەوہى بېروات بۆ ھەرەنسا، ويستويەتى لەگەڵ دایکم ھاوسەرگيرى بکات، بەلام لەبەر جياوازی ئايينەکانيان ئەم ھاوسەرگيرىيەيان سەرى نەگرتووه. سەرەپای ئەوہش دایک و باوکم يەکترىيان زۆر خۆش ويستووه و ئەم بەلێنەيان بەيەکترى داوہ: "يان پێکەوہ ھاوسەرگيرى دەکەين، يان بۆ ھەتا ھەتايە چاوہپوانى يەکتر دەبين."

باوکم دواى تەواوکردنى زانکۆ بەمەبەستى کارکردن لە کۆمپانیايەكى ھەرەنسەى ھاتووه بۆ تورکيا، دایکیشم ھەموو کۆت و بەندەکانى

تیکشکاندووه هه موو شتیکی له بهرچاو گرتووه و به دواى باوکمدا پښگای
تورکیای گرتووه ته بهر.

له کؤتاییدا دایکم و باوکم له شاری ئه سکه نده رونه هاوسه رگرییان
کردووه.

به لام بنه مالیه باوکم و بنه مالیه دایکیشم ئه م هاوسه رگرییه یان
په سهند نه کردوه. به م هویه شه وه هه ردوولا به ته وای په یوه نندیان له گهل
پچراندون. ته نانه ته بنه مالیه دایکم زور توپه بوون و، چه ند جارێک هه ولى
کوشتنى دایکميان داوه، به لام خواى گه وړه پاراستويه تى.

له م هاوسه رگرییه یان من له دایک بووم، وه کو کچى باوکىکى مه سىحى و
دایکىکى جووله که ..

دواتر دایکم له بهر نه و خوشه ويستیه زوره ی که بۆ باوکم هه یبووه
بووه به مه سىحى.

ئه م کاره ی دایکم به جوړک کارى له دایک و باوکى کردووه که
ده سته جى له میراتى خویان بى به شیان کردووه.

له سالى سييه مى هاوسه رگریى دایک و باوکمدا پووداویکی دزی له و
کؤمپانیایه ی که باوکم کارى تیدا کردووه پووى داوه و، باوکميان وه کو
به رپرس له و پووداوه تۆمه تبار کردووه و به و هویه شه وه خراوه ته
زیندانه وه. به لام به دلنیا ییه وه باوکم هه رگیز په یوه ندى به و پووداوه وه
نه بووه و نه وه به ته وای بوختان بوو. به داخه وه، سه ره نجام باوکميان
له کاره که ی ده رکردووه. دایکیشم پۆزگارێکى زور سه ختى گوزه راندووه.
من نه وکاته ته مه نم دووسال بووه. له بهر نه وه ی که سه نزیکه کانیا ن
له لانه بووه و که سانیکی هاوکارو یارمه تیده ریان نه بووه زور جار دایک و
باوکم بى پاره ماونه ته وه جارى وا هه بووه که ئاتا جى پارووه نانێک بوون.

دایکم به نه پنی بارودوخی خویانی به باوکی گه یاندووه، به لام نه و
وه لامی که له باوکییه وه پی گه یشتووه ته وه دایکمی به ته وای
تیکشکاندووه:

— "نه گه ر میرده که ت و نه و مندا له به جی به یلیت و بیته وه و هرت
ده گرینه وه، نه گه رنا نه که یت بیته وه.."

نه و هه والهی که له به نندیخانه وه هات :

باوکم له به نندیخانه به هوی کاریگری نه و ماموستایه ی که له وی
ناسیووی موسولمان بوویو. ماموستا که ش پاش نازاد بوونی له به نندیخانه
زور یارمه تی دایکمی داوه. دایکم هه میشه به پیزو پیا هه لدانه وه باسی نه و
ماموستایه ی ده کرد. به لام له گه ل پویشتنی ماموستا که له و ناوچه یه
دیسانه وه سرده می نه هامت و په ریشانی دهستی پیکردووه ته وه.

کاریگرترین به شی نه م پووداووه ش مردن و گیان سپاردنی له نا کاوی
باوکم بوو، به جوریک که هه رگیز پاستی پووداووه که مان بق پوون نه بووه وه.
باوکم له باریکی باش و ته ندروستدا بوو، چه ند پوژیک که می مابوو نازاد
بکریت، له پر گیانی سپارد، یا خود سیناریو که یان به و شیوه یه دارشتبوو...
کاتیک دایکم چوو به بینینی باوکم و چاوی به تهرمه که ی که وتوو،
به ته وای تیک چوو و داماوه خوی به پیوه پی پانه گیراوه. چونکه دایکم
به پاده یه ک باوکم خۆش ویستوو که له پیناوی نه ودا دهستی له ته وای
مال و سامانی دنیا هه لگرتوو. هه ر له به ر نه مه ش بوو که دایکم تا مردنی
هه میشه باسی باوکم ده کرد و گوزارشتی له و خۆشه ویستی و حه سره ته
ده کرد که به رامبه ر نه و هه ییو.

من هه رگیز باوکی کۆچ کردووم نه بینووه، به لام ویتنه یه کیم لایه...
 کاتیک باوکم مردووه من زۆر بچوک بووم، بپوا ناکه ن چهنده سه پیری نهو
 ویتنه یه م کردووه، چهنده ماچم کردووه، چهنده گوشیمه به خۆمه وه... تا
 ئیستاش نهو هه سره ته ی که به رامبه ری هه مبهووه کۆتایی نه هاتووه... ناخ
 باوکه، ناخ!..

نهو رۆژانه ی که هیچ کهس به رگه یان ناگریت :

دایکم دوا ی له ده ستدانی باوکم ژیا نی تاریک بووه، دنیا ی به سه ردا
 پووخوا وه. له گه ل من، که نه وکاته ته مه من دوو سال بووه، به ته نیا
 ماوه ته وه. له هیچ لایه که وه ئومید یکی به دی نه کردووه، له هیچ که سه یکه وه
 پالپشتی و یارمه تیه کی پی نه گه یشتووه. له م دنیا یه دا له گه ل کچی کی
 بچووکدا به ته نیا ماوه ته وه... ناخر چۆن به رگه ی نه وه بگریت، کی هه یه
 به رگه ی نه م ته نیا یی و بی که سییه بگریت؟

دایکم زۆر جار به ری له گه رانه وه بق ئیسرائیل کردووه ته وه... به لام
 نه کراوه و نه کراوه... نه یه توانیوه باوکم لیڤه به جی به یلێت و بپوات... نه وه
 چ خۆشه ویستییه که، نه وه چ عه شقیکه که به هۆیه وه سنگی به م هه موو
 جه فایه وه ناوه... نهو هه موو سه ختی و نا په هه تیه ی له کۆلی خۆی ناوه و
 له باوکم دوور نه که و ته وه ته وه... باوکم نه وکاته ی له به ندیخانه موسو لمان
 بووه، به دایکی شمی و ته وه که موسو لمان بیت، دایکی شم و ته وه تی:

—من موسو لمانی تی نازانم. با تق له به ندیخانه بیته ده ره وه، به منیش
 بلێ که له به ر چی موسو لمان بویت، نه گه ر نه وکاته ئاماده بووم منیش
 موسو لمان ده بم.

بەلام كاتېك كە باوكم لەبەندىخانە كۆچى دوايى كردوو، ئەو
ئارەزووى دايكو باوكم نەهاتوو تەدى.

لەگەل مردنى باوكمدا، دايكم كەوتوو تە بارىدۆخىكى ئۆر نالەبارو
هەژارى نەدارىيەكى ئۆر سەختەو. برسىتى خۆى وە لا ناو و ئۆر هەولى
تېركردنى منى داو... .

سەرەنجام لاي بەرگدروويەكى ئافرەتان كاريكى دەستكەوتوو. بەلام
لەبەرئەوى من ئۆر بچوك بووم نەيتوانيوە ئۆر بەرپك و پىكى كاريكات..
پەنجى ئۆرى كىشاو.

لەم سەرەبەندەدا كەسانىكى دل نەخۆش هەولى بېزار كردنى دايكميان
داو. لەكاتىكدا ئەو لەبرسىتى و بى كەسىيەكى سەختدا ژيانى
گوزەراندوو، هەوليانداو بۆ بەرژەوەندى خۆيان بەكارى بهپن.
دايكم ژنىكى بىوژنى گەنج و جوان بوو، لەگەل ئەو هەموو
ناپەحتىيەيدا، ناچار بوو پويەپووى ئەو مۆفە چاوبرسى و بى پەوشتانە
بېتەو.

ئەو كەسانەى كە بە پۆزى پووناك پىنگايان پى دەگرت... ئەوانەى كە
خۆيان پيدا هەلەواسى.. ئەوانەى كە دەيانويسىت بېخەنە بازىرگاني
ئافرەتەو.... ئەو كەسانەى كە ئۆر بەپاستى داواى هاوسەرگىرييان
لەيدەكرد... چەندىن و چەندىن تر...

دايكم لەبەرامبەر هەموو ئەمانەدا تەنها لەبەر يادگارى و خۆشەويستى
باوكم دانى بەخۆيدا گرتوو. ئەگەر نا سەدان جار، هەزاران جار دەيتوانى
بگەرپتەو بۆ ئيسرائيل. ئەو خۆشەويستى و عەشقە نەپراوەيەى لەبەردەم
هەموو سەختى و ناپەحتىيەيدا بۆى بوو بەقەلغانىكى بەمىز.

—يەكجار بەم شىوەيەش؟

دایکم که له کاتیکدا له لایه که وه پوویه پووی برسیتی و نه داری بوو
پوویه وه و له لایه کی تریشه وه پوویه پووی چند مرفیکی نیانپیس و
هه وه سباز بوو پوویه وه .

له م سه رویه نده دا به لایه کی به سه ر هاتووه که هه رگیز بیری لی
نه کردووه ته وه ..

له راستیدا منیش وه کو خه یالیک نه و پووداوه م بیردیتته وه .
له و گه په که ی که لی ده ژیا این خاوه نی بیره خانه یه ک، که پیاویکی
ته مه ن مامناوه ندی بوو، ده ژیا . نه م پیاوه ش دوا ی مردنی باوکم وازی
له دایکم نه هیناوه ... چهن دین جار هه والی بۆ ناردووه و داوا ی لیکردووه که
ببیت به ژنی دووه می، چهن دین جار سه رپزنگای به دایکم گرتووه ...
هه روه ها خویشی چهن دین جار هاتووه ته وه پیش و داوا ی هاوسه رگیری
له دایکم کردووه ... به لام دایکم هه موو جاریک زۆر به توندی په تی
کردووه ته وه و زۆر راشکاوانه پیی وتووه که نایه ویت هاوسه رگیری بکات .

به لام نه و پیاوه ده وله مه ندو زۆرداریووه و له هه مان کاتیشدا خه ریکی
کاری خراپ بووه و پیاویکی سه ریه گۆبه ند بووه ... دایکیشم له بهر نه وه ی
ژنیکی ته نیاو بیتکه س بووه و که سیتی نه بووه که په نای بۆ بیات و
پاریزگاری بیت، وه کو به رخۆله یه کی به سته زمان دهستی کردووه
به چاوه پوانی نه و به لاو نه گبه تیپانه ی که به دهستی نه م گورگه دپندانه
به سه ری دیت .

خاوه نی بیره خانه که، دوا ی نه وه ی که دایکم داوا که ی په ت
کردووه ته وه، دهستی کردووه به جیبه جی کردنی پیلانه پیس و گلاوه که ی .
هه لبت دایکیشم زۆر باش زانیویه تی که له راستیدا نه وی وه کو هاوسه ریک

ناوېت، به لږو بڼې پېلېدونکې چې نه پېلېدونکې ده په وېت و دواتریش ده سستی لېږه لږه گرېت...

شهوېک له گڼ دوو پېلېدونکې به پېلېدونکې څو پېلېدونکې به مالي نېمه دا... من کاتي نه و پېک هه لېږدون و په لاماره توکېنه رهم وه کو خه وېکې ته ماوی بېرديته وه. له بهر ترس و خه په ساویم، څوم له پال دولا به کونه کاندې شاردوه ته وه و له وېو ته ماشای په له قارو و هاوارو ناله کاني دايکه داماو هه کم کړدوه، کاتيک که ووتوه ته به رده سستی نه و گورگه برسی و بې به زه بیا نه، يا خود له بهر نه وهی که دايکم بوی گېږاومه ته وه واده زانم که بينیومه.

دایکم چې نه دین سعات بڼې پاراستنی څوی به رگری کړدوه و څوی نه داوه ته ده ست نه و بې ویزدان و بې نابېروانه وه... هه موو گیانیان خه لټانی خوین کړدوه... ژنيکی ته نیا له بهر امېر سې پیاو... هه رچونېک بیت څوی که یاندوه ته دهره وه و هاواری کړدوه: "پزگارم بکه، هاتوونه ته سه رماله که مان، ده یانه ویت بمانکوژن".

به دلنیا بیا بیه وه، پیاوه کانیش پیاو کړدوه..

کاتیکیش که هه والی نه وه بلو بووه ته وه که هه لیا نکوتاوه ته سه ر مالمان و هه ولې ده سترديژي کړدنه سه ر دایکميان داوه، خواوه نی بیره خانه که و تویه تی: نېمه ی بڼې مال که ی بانگېشت کړدوه، به لام داوی پاره ی زږی کړدوه، نېمه ش نه ماند او ه تی. له بهر نه وه بوو هاواری کړدو ناوی نېمه ی زړاند.

بېگومان، خه لکیش بېوا به کي ده که ن؟

بېوا به بازگاننیکي ناسراوی که په که که، که هه مووان له کیش و دهری سه ر بیه کاني څویان لاده داو، کابرایه ک بوو که بازگاننیکي به نامووسی

خه لگه وه ده کرد؟ یان به ژنیکى ته نیای بی که س که له گه ل مندالیکى
بجوو کدا که وتبووه نه و گه ره که وه؟ دایک ژنیکى بى پالېشت و بى که سو
ته نیا... نه ویش کابرایه کی ده وله مه ندو به هیژ...

دواى ئەم پووداوه کابرا به م شتیه یه خۆی په راندووه ته وه و خۆی پاکو
بیتاوان ده رختووه و ناوی دایکیشمی زړاندووه به "ژنه خراپه که" ناوی
بردووه... به داخه وه که پاش ئەم قسه و باسه ناویانگی دایکیم به وه له
که دار کراوه که ژنیکه نامووسی خۆی به پاره ده فروشیت...

چۆن به رگه ی ئەو بوختانه گه وره و ئەو فیل و ته له کانه ی شه بیتان
ده گریه؟... چه نده سه خته... چه ند توقینه رو قیزه ونه...

به داخه وه ئەو که سه ی ئەو تاوانه قیزه ونه ی به رامبه ر کراوه
مه سیحیه و، نه وانه شی که ئەم سوکایه تی و بى شه رمیه یان نه نجامداوه
به ناو موسولمانن... بېگومان ناینى ئیسلام هیچ په یوه ندیه کی به مه وه
نییه. به لام نه نجامدانى خراپه کاریى و سوکایه تییه کی وا له لایه ن که سیکی
به ناو موسولمانه وه وای له دایکیم کرد که تووشی یاخی بوون ببیت به رامبه ر
به نایینی ئیسلام هه روه ها به رامبه ر به موسولمانانیش...

دایکیم زۆر په یوه ست بووه به ئابروو ناموس و هه ستنی پاکی
دایکایه تییه وه، ئەم پووداوه به پاده یه ک کارى تیکردووه که چه ندین جار
هه ولیداوه خۆی بکوژیت و خۆی له م له که یه پزگار بکات، چونکه چیتر
نه یتوانیوه له مال بچیته دهره وه. هه موو که س به و چاره وه سه یریان
کردووه که ژنیکه نامووسی خۆی به پاره ده فروشیت. چه ندین مانگ خۆی
له ماله وه به ند کردووه. به ته وای بپچاره بووه و که وتووه ته گێژاوه وه...

نوهندهی که وهکو خهویکی ته مومژاوی بیرم بیتوه، بیرمه نه وکاتانه
 دایکم تا به یانی دهینالاندو به هاوارو ناله وه فرمیسکی ده پرشت. به هیچ
 شیوه یه که بهرگی نه م ده سترژییهی نه ده گرت. به گریانه وه ده بیوت:
 - خواه گیان تو نه مانه نابینیت؟ له هه رکویی وه ره و پزگارمان بکه...
بیچاره بووین، زور لاوازین... که سیکمان نییه که ده ستمان بگریت و
یارمه تیمان بدات...

به م شیوه یه دهینالاندو خوی به دارو دیواردا ده کیشا...
 دایکم له و بارودوخه سه خت و پر شازاره دا چه ندین پژییش برسی
 بووه... خوی ناوی خواردوه ته وه و ورده نانیشی ده رخواردی من داوه...

خهویکی زور سهیر :

پیم وایت دایکم له یه کیک له و شه وانده دا پیاویکی زور پاک و نوورانی
 له خه ویدا بینیه... پیاوه که پئی وتوه:
 - کچم، خه مت نه بیت، تو ته نیا نیت... خوی گه وره هیچ بهنده یه کی
 خوی به ته نیا به جی ناهیلایت، نارام بگره... پشت به خوا ده ستنیکی سۆزو
 میهره بانی بۆ تۆش پاده کیشیت...
 بۆ پژی دواتر که سیک له ده رگای ماله که مانی داوه... دایکم که
 ده رگای کردوه ته وه بینیه تی هه ره مان نه و پیاوه یه که
 له خه وکه یدا بینیه تی! زور حه په ساوه... چون حه په سانیک...! خه ریک
 بووه له تاودا ببوریته وه... پیاوه که ژنیکی زور پاک و نوورانیشی له گه لدا
 بووه...

نه و پیاوه پیژده هه مان قسه گانی نیو خه ونه که ی دایکمی دوویاره
 کردوه ته وه.

وتوويه تی: کچم، خهفت مه خق، خهفت نه بیت ... خوای گه وره
 هه میشه لایه نگری بیتکه سان و سته ملیکراوانه ... نه و مرقفه خراپانه ی که
 خاوه نهی پوچیکي نه مروود ناسان، نه وانه ی که خراپه یان به رامبه ر به تو
 کرد، هیچ په یوه ندیبه کیان به ئیسلام و موسولمانیتیه وه نییه. تهنها به
ناو موسولمانن و هیچی تر... نه وانه هه ر نوو به سزای خوایان ده گهن.
 خوای گه وره هیچ بهنده یه کی سته ملیکراو به جی ناهیلایت.

پاشان زه رفیکي داوه به دایکم.

دایکم وتوويه تی: ئیوه کیڼ؟

نه و پیاوه نورانیه ش وتوويه تی: بهنده یه کی خوام، من مه لای نه م
گه په کم، نه مه ش خیزانه، به لام ناممان لای هیچ کهس نه ئیت که ئیمه
سهرانی ئیوه مان کردووه. ئیمه هه ول ده ده یین ناو به ناو سهر دانتان
بکه یین. به مه ده توانن پتویستیبه کانی ئیستانان ده سته بهر بکه ن.
 نه و دوو مرقفه ی که وه کو خه یالیک هاتوون، هه ووه کو خه یالیش
 له بهر چاو ون بوون.

دایکم له بهرامبه ر نه م بارودوخه پر نه ئینییه دا سه ری سوپماوه و
 له هه مان کاتیشدا نه و دیدو بۆچوونه سلبی و خراپه ی که بهرامبه ر
 موسولمانان هه ییووه گورپاوه.

دایکم که زه رفه که ی کردووه ته وه بینوییه تی بریک پاره یه ... به و
 پاره یه پتویستیبه کانی کپیوه کری که له که بووه که ی خانووه که شی داوه،
 به لام چیت نه ی توانیوه بجیته ده وه. هه رچه نده بیتاوانیش بووه، به لام
 نه ی توانیوه سهیری ده م و چاری کهس بکات. چونکه خه لکی گه په که که
 وه کو نافرته تیکي له ش فروش سهیریان کردووه.

پاش ئەم پووداوه دايكم بارى دەروونی بەتەواوى تىكچوو، بەجۆرتك
كه زوو زوو بوورادهتەوهو لەهۆش خۆى چوو. كه دواتریش ئەم دۆخەى
هەر بەردەوام بووهو تابىت زىادى كردوو. منیش ئەو ماوەیەم زۆر باش
لەبیرە...

تۆلەیهكى لەو جۆرە :

هەموو شتێك دواى ھاتنى ئەو پیاوھ نورانیە پووى داوھ... ماوھ یەكی
زۆر بەسەر پووداوه كه دا تێپەپیوھ..

خاوەنى بیرەخانەكە كە لەگەڵ چەند پیاویكیدا ھەلیكوتایە سەر ماڵمان
تووشى پووداوى ھاتووچۆ بووھو كەوتووھتە ژێر ئۆتۆمبیلەكە یەوھ،
بەوھۆیەوھ تووشى ئیفلجى بووھ... لەو ماوھ دوورو درێژەى كە لەسەر
جیگا كەوتووھ چەندین جار ھەوالى بۆ دايكم ئاردووھو داوى گەردن ئازادى
كردووھ...

ئەگەر دايكیشم گەردنى ئازاد بكردايە، ئایا خواى گەورە لێى خۆش
دەبوو؟ ئەى ئەو دڵە بریندارەى دايكم ساریژ دەبوو؟ دايكم گەردنى ئازاد
كردووھ... بەلام ئەو چەندین سال لەسەر جیگا كەوتووھ، سەرو بونی خۆى
پیس كردووھو، نەمردووھ، بێگومان خواى گەورە ئەو سەستەمكارەى
ھێشتووھتەوھ، تا بىیت بە پەندو ئامۆژگارى.. ئەى خواى گەورە... تەنھا
خۆت خاوەن تواناو دەسلاتی پەھایت. ھەلبەت تۆلە سەندنوھى خواى
گەورە وەكو تۆلە سەندنوھى مۆفەكان نییە، كە سەندییەوھ بەتەواوى
دەیسێنیتەوھ.

یارمەتیدانى مامۆستاو مەلای بەرپۆزى گەپەكەو بەسزا گەیشتنى ئەو
پیاوھ خراپەى كە ئابوو ناموسى دايكمى لەكەدار كرد، كاریگەرییەكى زۆر

قولیان له سەر دایکم به جی هیشتوو. ئه و پووداوه پرهنیانیان ه پقو
تورپه یی دایکمیان به رامبه به موسولمانان سیره ته وه و نه هیشتوو.

دایکم خه ریک بو وده وده به ره و باشی ده چوو، له کاتیگدا که زۆریک
له شته کان خه ریک بوون ده که و تنه سهر باری ئاسایی خۆیان، دیسانه وه
به لاو نه گبه تی پوویان تیگرددینه وه... من نه وکاته ته مه نم چوار سال بوو.
پووداوه کانم زۆر به باشی بیر دیته وه.

ته نها پشتیوانیکمان هه بوو له و شوینه ی که لیتی ده ژیاين، نه وانیش
مه لای به پێزو خیزانه که ی بوون...

نه و نه ده مان یارمه تی له و دوو مرۆفه به پێزه وه پێده گه یشت که هه رگیز
له باسکردن نایه... وه کو نه ندای خیزانه که ی خۆیان یارمه تییان
ده داین و ده یان پاراستین، له هه موو کیشه یه کماندا به هانا مانه وه ده هاتن،
به لام به جۆریک که نه یان ده هیشت هیچ که س بیانینیت و پێیان بزانیته...
هه رچه نه ده مامۆستا و خیزانه که ی زۆر به وریایی و خۆپاریزییه وه مامه له یان
ده کرد، به لام به داخه وه نه و ناو زپانه ی دایکم و ناو ده رکردنی به "نه
خرابه که" کاری له چاره نویسی مامۆستای به پێزیش کردبوو.

له به ره ئه وه ی مامۆستای مزگه وته که زوو زوو ده هاته مالمان و ده پۆی،
له گه ره که که دا و ده نگی دابویه وه. گوايه مامۆستا له بهر دایکم هاتوچۆی
کردوین... بوختانیکی له و جۆره... دۆستیکی په ره و ده رگاریان به
بوختانیکی له و جۆره له که دار کرد. سه ره پای نه وه ی پیاوه که زاتیگ بوو
وه کو وه لی.

چه ند گونا هه مامۆستایان نه فی کردو له وئ دوریان خسته وه... دایکم
زۆر به وه بیتاقه ت بوو بوو. چه ندين پۆژ گریا، ده یوت: نه مانه چین
به سه رماندا دین؟...

ئەو كەسانەى كە دىيوى ناوہوہى پووداوە كەيان نەدەزانى، وايان دەزانى مامۆستا بە نىيەتتىكى خراپ ھاتوچۆى دايكىم كردووە، لەبەر ئەو ھۆيە، زۆر خراپەكاريان كرد بەرامبەر ئەو دۆستەى پەروەردگار كە وەك ئەوليا بوو، لەبەردەمى خەلكيدا بچووکیان كردەوہ. ئەو مرقۇشە بەپژە، بەشداری ھەموو فیداكارىيەكى دەكرد بۆ يارمەتيدانى بەندەپەكى خوا كە بەتەنھاو بىچارە مابوہوہ بەخۆشەويستى و مەرحەمەتەوہ، بووہ قورىانى بوختانىكى زۆر ناشيرين.

مامۆستای داماو كەوتبووہ حالەتتىكى ئەوہندە ناپەتەوہ شەويك مالەكەى باركردبوو پۆيشتبوو.

دواى ئەوہى مامۆستا پۆيشت، ئارامى ئىمەش سەرتاپا تىكچوو. لەتاو ئەوہى كە دەمانوت لەوانەيە ھەر ھێرشىك بکړتە سەر دايكم، تەنانەت بەپژىشا دەرگا كە مان كليل دەداو بەو جۆرە دادەنيشتين. ئىستا بېردەكەمەوہ چەند حالتيكى قورسە.

بېرىكەنەوہ... ژنىكى گەنج، بەتەنھا، لەسەر ئەوہش لەگەڵ مندايتكى بچووكدا... بەجيا لەوہش دىنى جياواز... مەملەكەتەكەى جياواز... ئەوہى كە واى ليكردبوو لەویدا بىيىتەوہ ئەو ھێزەى وايليكردبوو كە ملگەج بكات بەرامبەر ئەم بارویدۆخە تەحەمولنەكراوانە، ئەو عەشقى بوو كە ھەيبوو بەرامبەر باوكم وويستى بە تەنھا جى نەھيشتنى بوو. ئەم خۆشەويستىيە چەند پەيوەنديەكى بۆيىنەى دوستكردوہ كە بۆ ئەوہى ئەو خاكە جێنەھيلى كە باوكمى تىدايە، خەرىكە تەحەمولى ئەشكەجەى وەحشىەكان دەكات.

وابىرى دەكردەوہ كە ئەگەر ئەو خاكە بەجىبھيلايت ئىھانەى باوكمى كردوہ. ھەرچەندە ھەركاتىك بىويستايە دەيتوانى توركيا بەجىبھيلايت و

بگړېته وه نيسراښل، ده يـتوانى پزگارى بڼـت لـو پوـداوـه بـى
 بهر هـكـه تـانـهـى كـه ژيانى گزېږېږي بـى دوزخ. به لـام بهـمـوى نـو عـشقـه
 كـه وـرـه يـهـى كـه خـه لـكانى نـو پـژگـاره زـږ به قـورس تـيـد هـكـن نـه مـهـى
 نه كـرد. باوـه شـى كـرد به و خـاكـهـى باوكمى تـيـدا پاكشـابـو، برسـيـتى پـړـوى
 له ويدا كـه م كـرده وه و هـيـزى كـړ كـرده وه بـى نـو دـونـيا بـيـچاره يـهـى. نـهـى
 دا يـكى خـوم كـه پـژت نـه بـيـنـيـوه:

چـون خـوت پـاگـرت، چـون تـه حـمـولـت كـرد، چـون لـه سـر پـى مـايـته وه،
 بهرامـبه ر نـه م هـمـو نـازـارو دـلـه پـاوـكـى و نـا پـه حـه تـيـانـه؟

خه لكى گهړه كه كه دايان به سهر ماله كه ماندا :

نازاره كانمان ته واو نه ده بوون، زرينه كانى فـلاكت به سـهـرمانـه وه
 نه ده گـيرسـايـه وه، بـيـر كـردنـه وهـى بـيـزار يـمان تـا بـيـت زياتـر لـه تـاريـكـايـى
 بـيـكـژ تـا دـه نـا شـت.

فـه لـا كـه تـى سـهـر هـكى كـه هـمـو نـه هـامـه تـيـه كـانـمـانى لـه دـواوـه جـيـهـيـشـت نـزـيـك
 نه بوو يـه وه. هـم فـه لـا كـه تـيـك كـه به شـيـوه يـه ك خـو يـنـمـانى دـه بـه سـت،
 مـيـشـكـمـانى تـيـك دـه دـا..

خه لكى بى ويژدان و له خوا نه ترسه كانى گهړه كه كه مان به رده وام بوون
 له زياد كـردنـى بوختـانـه كـان دـه ريارهـى دا يـكم. گوايـه دا يـكم بـووه به نـافـره تـيـك
 ژيان و نامووسى به پاره ده فروشيـت.

ناخ! به س دا يـكـمـتان بـنـاسـيـايـه، و هـكو مـوسـولـمـانـيـكى مـو خـليـص، ژيانـيـكى
 زږ پاكى به سهر ده برد. خـاوـهـنـى بـيـر كـردنـه وهـى پـر شـنـگـدار بـو... هـر گـيـزاو
 هـر گـيـز خـودى خـو يـ پـيس نـه كـرد. به لـام وـهـر و بـيـنـه نـه م تـه نـهـايـى و

بېگه سیه ی نیشته ی نه م گورگه برسیانه ی زیادکردو بووه هؤکاری نه وه ی
سهرده رکه نه له پښگایه کی به م جوړه .

له کڅتايدا هه ندېک له خه لکی گهړه که که که نیه تیان پیس بوو دایان
به سهر ماله که ماندا. هه موو که لوپه له کانمانیان تېکو پېکدا.

به قڅ دایکی داوامیان گرت و پایانده کیشا. چهنه خراپه یان کرد...
چهنه نه شکه نه چی تهحه مول نه کراویان داین. چیان کرد خواجه گیان، چی
چی... ته نانه ت بیرکردنه وه له و دیمه نانه پشکو یه که هه لده داته ناخمه وه و
ناگر له ناخم به رده دات.

دایکم نه یتوانی زیاتر تهحه مولی نه م په لاماره بی وژدانانه و نه م بی
نه خلاقیا نه و نه م په لاماره له ټینسان به دهریانه بکات، بورایه وه و که و ته
سهر زه وی... هه موو لایه کی له ناو خویندا بوو. من به هاوار هاوار که و تم
به سهر دایکمد. به و دلّه مندالانه یه مه وه له ترسا له رزه له رز ده له رزیم و
نه مده زانی چی بکه م. وام ده زانی نه و مردووه .

ثامان په روه ردگارم که بیر ی نه و فه لاکه ته م ده که و یته وه نیسته ش له رز
دام ده گری و ناخم داده پمینی.

مرفقه کان چهنه بی به زه یی و چهنه بیړه حمن به و جوړه... به ته نها
بوختاننکی بی بنه ماو به بی لیکولینه وه و پرسیارکردن چون نه م ده که نه؟
شتیک نیه باوه پړشی پی بکریت.

پولیس هاتنه ماله که مان و دایکی دامامیان له ژیر دهستی گهړه که که
دهریتنا. وانه بوايه له ویدا دایکمان دوور له هیچ یاسایه که ده کوشت.

دایکم پښک وه کو قوربانیه که بوو. سهری بریندار بوو بوو، دهسته گانی
پارچه پارچه بوو بوون، شوپنیک له له شیدا نه مابوو که زه ری ی

بەرئەكەرتبیت. لە ئیوھ تەقیوھ كانیشى و ددانە شكاوھ كانیوھ خوین دەچۆراو بە چەناگەیدا نەدەوھ ستاو دەھاتە خوارەوھ.

بەكێك لە پۆلیسەكان خۆی نەگرت، دەستی كرد بە قسە وتن بە خەلكی گەرەكەكە: ھاواری كردو وتی: ئیوھ چ جۆرە موسولماننێكن. ئەگەر كەسێك تاوانباریش بێت ئیوھ ناتوانن سزای بدەن. ئەم ئیشە تایبەتە بە دەولەت. گەرەترین تاوان ئیوھ ئەنجامی دەدەن. ھەندێك كەسی نیەت پێس ئیوھ ھان دەدەن، ئیوھش دین ئەم مرقۆفە گوناھانە، بێرتان نەچیت دادگای خوای گەرە ھەبە.

ھەموو ئەم كەسانەى كە لەناو ئەم قەرەبالتغیەدان ھەر لە ژيانیدا دەبێت باجی ئەوھى كردویەتى بیداتەوھ.

پۆلیسەكان ئیمەیان ھەلگرت، بردیانین بۆ سجن.. ئیتر ئیمە نەماندەتوانی لەو خانوودا بمینینەوھ. ئیمەش ئەمەمان دەزانى، پۆلیسەكانیش دەیانزانى و خەلكی گەرەكەكەش...

پۆلیسەكان، بۆ ئەوھى پووبەپووی كێشەبەكی لەمە گەرەتر نەبنەوھ ئیمەیان سواری پاسێك كردوو ناردیانین.

بهشی دووهم

دایک و کچ له ناوهر پراستی رڼگه‌دا جی‌هیل‌را بووین

پوخته‌ی ئه‌م به‌شه

دوای مردنی باوکم، که‌سی زځد جوان و خاوه‌ن پایه
به‌رده‌وام خوازی‌تینیان له‌دایکم ده‌کرد بۆ هاوسه‌رگیری.
به‌لام ئه‌و له‌به‌ر ئه‌و خوشه‌ویستییه‌ی که‌ بۆ باوکم
هه‌یبوو، دانی به‌خویدا ده‌گرت.. به‌لام ئیمه‌ ئیتر له‌م
شاره‌ ده‌رده‌کراین، باشه‌ ده‌بوو بچینه‌ لای کی؟ کتمان
هه‌بوو به‌مانگرتنه‌ خۆی؟

نەماندەزانی بۇ گۆی دەپۆین

دايىم ھەموو گىيانى برين بوو، منىش ھېشتا لەشۆكى ئەو پووداوانە دا
بووم كە بەسەرماندا ھاتبوون! بە جانئايەكى دەستمانەو كەوتىنەپى.

بۇ گۆي دەپۆين؟ لەلای كى دەمىننەو، نازانين... بەپە لە ئەو
شارەمان بەجى ھېشت بەلام بۇ گۆي؟

لەوپەپى بىچارەبيداین، كاتىك پاسەكە لە وىستگە داماندەبەزىنیت
چيمان لى بەسەردىت؟! بۇلای كى دەپۆين؟!

دايىكى بى چارەم بەردەوام فرمىسكى دەپشت، چونكە دەيزانى ھىچ
پىگايەكى دەريازبوون لەم حالەتە نىە.

- يارمەتيمان بدە خوايەگيان، تۆر بى چارە ماوين، جگە لە تۆ ھىچ
كەسمان نىيە.

يان بەريزەو ەمانزىنە، يان مردنكى شەرەفمەندانەمان پى ببەخشە،
پەنگە زياد لە دە جار گويم لەم دوعايە بووييت كە دايىم دەيخويند.

خۆركەوت و پاسەكە لەشويئىك وەستا، من تۆرم برسى بوو، بەلام
گىرفانمان فلسى تيانەبوو تا خواردنى پى بكپين. ھاوارم دەکرد "من

برسىمە" بى ھەوال لەبى پارەيى و نەبوونى... دايىكى بى چارەم دەيوت:
- كچم دواى كەمىكى تر ئەم سەفەرە تەواو دەبييت، ئەوكات خۆمان

تير دەكەين.

دایکم دهیویست بهم قسانه سهرقالم بکات، فرمیسک بهچاوهکانیدا بی
وهستان دههاتنه خوارهوه.

لهبهرامبهر هاواری "برسیمه" "برسیمه" ی مندا، خاتونیککی بهتەمەن
هاته تەنیشته دایکمهوه که بههوی منهوه ههراسان بوو. به میهره بانیهوه
دهستی هیئا بهسهرمداو وتی:

—ئەم کچه جوانه بۆچی دهگری؟

پیش نهوهی دایکم وهلام بداتهوه، من وتم:

—برسیمه... کهچی دایکم سهموونم بۆ ناکریت.

ئوههلسوکهوته بهریئانهیهی من کاری کرده سهر خانمه بهتەمەنهکه
باوهشی پیاکردم و ماچی کردم و بهکسهر لهناو عهلاکهکهی دهستی دا
بۆرهکیککی دهرهیناوه دایه دهستم، ههچهنده دایکم ویستی بهرهههستی
بکات، بهلام خانمهکه نهیهشت... وتی:

—ئەمانه مندالان، مندال ههروایه ههموو دهقهیهک برسی دهییت...

ئهمهی وتو بۆرهکیکیشی دا بهدایکم و وتی:

—فهرموو، باوهپ بکه به دهستهکانی خۆم دروستم کردووه، تامیککی

بکه بزانه چۆن دههچووه؟!

قۆرم پی خۆش بوو کاتیکی بینیم دایکیشم وهری گرت، هیچ نهپی
نهویش سکی خۆی پی تیر دهکرد، بهلام بینیم دایکی بیچارهه بههیاوشی
گازنکی بچوکی لهبۆرهکهکه گرتو پارچهکهی تری خسته ناو جانتاکهی
دهستهیهوه، دلی دایک وایه... ئوه زیاتر بیرى له من دهکردهوه وهک
لهبرسیتی خۆی...

دايكم و خانمه به تهمه نه كه به سهر پټوه خويان به يه كتر ناساند، نه و بڼ
نه و شارهي كه نيمه بڼي هاتبووين، بڼ زياره تي خزميكيان هاتبوو به نياز
بوو دووباره بگړټه وه شوپنه كهي خوي.

نه و ميړده كهي له تهمه ني زور كه نجيتييه وه له ده ست دابوو، دواتريش
شوي نه كړدبووه وه، ته نها كچيكي هه بوو نه ویش له شوپنيك پزیشك
بوو...

نه م خانمه به تهمه نه ده ولهمه ند بوو، به لام به تهنيا ده ژيا.
دايكيشم باسي خوي كرد، به لام له ترسي قسه و قسه لوك نه يوت كه
ده ركراوين: ته نها باسي نه وه ي كرد كه ميړده كهي مردووه و له گه
كه كه پيدا ده ژي و بڼ دوزينه وه ي كار هاتوه ته نيره.

خانمه كه وهك نه وه ي شتيكي دوزيپته وه كه سالانيك به دوايدا گه پاره
وتي:

-نه ي خوايه چنه د پټكه وتيكي جوانه ... به خوشييه كه وه هاواري كرد،
خوا ناگاداره يه كه م جار كه نيوهم بيني چونه دلته وه، منيش بڼ
هاوپټيه كه ده گه پام، هه چنه ده كچه كه م زور حه ز ده كات بڼوم بڼ لاي،
به لام من نامه وپټ بيمه نه رك بڼي، هه نديك خزمه تكاريشم هينايه لاي خوم،
به لام نه وانشي بڼ وه فا ده رچوون. سه يركه توش خاوه ن مندايكي
بچوكي: هاوسره كه شت له ده ستداوه، نه گه ر ده ته وپټ وه ره لاي من
پټكه وه ژيان به سهر ده بين.

نه ي خوايه گيان!! نه ي پهره دگاري بالاده ست!! نه مه چ
موژده يكي گه وره يه، نه مه موعجيزه يه، وهك چاكبوونه وه ي نه خوشييك كه
له سهرمه رگدايه، يان وهك پزگار بووني كه سيك كه خه ريكه له برسي تي و
تينوي تييدا ده مرپټ ... پيم وايه پزگار كړني پهره ردگار بڼ به نده بڼ

تاوان و بى گوناھه كانە و لەم پووداوانەش جوانتر دەست ناکە ویت بۆ
پێناسە کردنیان، چەند پووداوەگە لێکی پر لە نەینین... پر لە عیبرەت کە
مۆقەکان سەراسیمە دەکەن.

ئای دایەگیان ئای... خەریک بوو لەخۆشیدا دەفەری... دایک لەنتو بى
چارەبێهەکی ئەوەندە گەوزەدابوو، تەکلێفێکی لەو جۆرە و لەم کاتەدا
بەخششێکی زۆر دیاری پەرەردگار بوو.

دایک نەیتوانی بەرگەى ئەم خۆشییە بگرێ، بۆیە لە شوێنى خۆی
دانیشت و دەستەکانى گرت بە دەم و چاویەووە دەستی بە گریان کرد.

واى لەو فرمێسکە... دایک تا ئەو ساتەش فرمێسکی زۆری پشتبوو
بەلام ئەمەیان لەوانى دى زۆر جیاوازتر، ئەم جارەیان لەو چاوانەى کە
جیاوازتر لە پۆزانی دى دەیانپوانى فرمێسکی شادی دەهاتنە خوارەو.
کەستێک لەمانە تێدەگات کە خۆی ئەو نازارەى چەشتییت. دایک کە بە
ئاگرى ئەو هەموو ناویمیدیەو سەوتابوو، وەك ئەوێ دەستیکی
ئەفسوناوی بەرکەوتبێت لە ناکاو ژیاوە، لێو و شکەلاتوێکانى
پاراویوونەو چاوەکانى گەشەنەو.

بۆ یەكەمجار ئومیدێك سەرى هەلدا :

دایک خۆی وەك مەسیحییەك نەناساندبوو، بۆ بەرەنگار بونەوێ
پێشینە بریاری خەلگیش هەم ناوی مزو هەم ناوی خۆشی گۆپی... ناوی
دایک بوو بە مەریەم ناوی منیش بە (جانان)...

چیتەر ناچاربووین لەم کۆمەلگەیدا بە پێناسی موسولمانیەو بژین.

بەلام دایک نە مەسیحییەکی تەواو نە یەهودیەکی تەواو بوو، بەهۆی
باوەکەو هەستیکی قوولی سەبارەت بە موسولمانیەتی هەبوو، ئەگەرچی

ئەو پوۋداۋانەى بەسەرماندا ھات دايكىمى لە موسولمانىتى سارد
 كىرەبىتىشەۋە، عەشق و خۆشەويستى باۋىك ھەمىشە پىداگرى دەكرد
 ھەرچەندە بەموسولمانىش ناسراپويىن، بەلام دايكىم ناۋبەناۋ باسى دىنى
 مەسىھى بۇ دەكردم، منىش لەمىندالەۋە بەسۆزى مەسىھىيەۋە گەۋرە
 بووم، بەلام دىنى موسولمانىتىش قىسمان نەدەكرد... ئەو پوۋرە
 (نورەفشان) دەى ئىمەى گىرتبۈۋە خۇى خانىمىكى دىندارپوۋ زۆر باش بوو
 لەگەلماندا، ۋەك مىندالى خۇى مامەلەى لەگەل دەكردىن.

دايىك لەدۋاى لەدەستدانى باۋىك بۆيەكەم جار گەۋتۈۋە ئىسراھەتتىكى
 لەۋ جۆرەۋە، مالەكەشمان ئىشىكى ۋاى نەبوو، خاۋىن كىرەۋەى مال،
 خواردن، كۆمەلەك پىۋىستى مال كە پۆژانە دەباۋە بىيان كىپىن، بەۋاتايەكى
 تىرئىمە تەنھا ھاۋپىيەتى خانمە بەتەمەنەكەمان دەكرد.

جەژنى دايىكەم:

پوۋرە (نورەفشان) ژيانىكى ماددى مەعنەۋى پى بەخشى بوۋىن
 نىزىكەى دووسال لەمالياندا مايىنەۋە، تەمەنى من بوۋبوۋە شەش سال ئەۋ
 دووسالە خۆشتىن ۋە بەختەۋەرتىن سالى ژيانم بوۋىن.

پوۋرە (نورەفشان) ۋەك چاۋى خۇى دەى پاراستىن، ژيانىكى تىرى پى
 بەخشى بوۋىن ۋەك مىندالى خۇى چاۋدىرى دەكردىن. ئىمە چىتر لە ئازارو
 نەھامەتى كە دوركەۋتۈۋىنەۋە. پىشىنە بىپارى دايىك سەبارەت
 بەموسولمانان بەتەۋاۋى نەماۋو، پوۋرە (نورەفشان) خانىمىكى زۆر
 دىندارپوۋ، ھەم بەھۇى ھەلسۈكەۋتەكانىيەۋە ھەم بەھۇى قىسەكانىيەۋە
 بوۋبوۋە موسولمانىكى نمونەيى ۋە شەش كاريگەرى زۆرى لەسەر دايىك
 ھەبوو.

—دایکم دەیوت .. ئاھ خۆزگە ھەموو موسولماننیک وەك ئەم خانمە
وابوایە، ئەو کاتە هیچ سەم و خراپە یەك لە دونیادا نە دەما.

لەلایەکی تریشەو پوورە (نورە فشان) دراوسێیەکی فریشتە ئاسای
ھەبوو ناوی خاتوو (ئەلیف) بوو، ئەو مرقۇنیکى زۆر تێگە یشتوو بوو
ھەرچەندە تەمەنى لە پوورە (نورە فشان) یش کە مەتر بوو، بەلام کاتیک
دەھاتە لامان پوورە (نورە فشان) زۆر پىزى لى دەگرت، لەگەڵ ئەو ەى
(ئەلیف) خاتوون تەمەنیشى بچوک بوو، بەلام زانست و زانیاری زۆرى پى
بوو. ھەموو پۆزانی ھەینیپەك دەھات بۆ مالمان لەگەڵ پوورە (نورە فشان)
قورئانیان دەخویندو بابەتى دینی زۆر خویشیان باس دەکرد، ئەو
دانیشتنانە کاریگەرییەکی زۆریان ھەبوو لەسەر دایکم، ھەربۆیە بەی
ئارامییەو ھاو پوانى پۆزانی ھەینیو ئەو دانیشتنانەى دەکرد، چونکە
سوودیکى زۆرى لى دەبینىو لەو پۆزەدا فرمىسكى شادی لەچاوانى
دەھاتە خوارەو.

دایکم لەو پۆزەدا خەونیکى بەباوکمەو ە بینیبوو.

باوکم لەخەونیدا وتبووى — من بەئاسوودەییەکی زۆرەو ھاو دىرى
ئێو دەکەم مەراقى تۆ بۆ موسولماننیتى منى زۆر دلخۆش کردوو، ئەگەر
بەموسولمانى بۆلای من بگەریتەو وەك ئەو ە وایە گەرترین دیاریت بە
من بەخشى بێت، تەمەن زۆر کورتە، پىش ئەو ەى تەمەنت کۆتایى بێت
موسولمان ببە.

ببە بە موسولمان تا منیش لێرە ئاسوودەبم، کچەكە شمان فێرى
ئىسلامەتى بکە، بۆ ئەو ەى کە گەرەبوو بەرپێگەى ھەلەدا نەپوات دایکم
کاتیک بەخەبەرھات ماو ەك لەشۆكى خەونەكەیدا مابوو ە ھەرچەند ئەو

ژینگه پۇڭخانىي ماله وەش دايكىمى ھەنگاۋ بەھەنگاۋ زياتر لەموسولمانىتى
نزيكتەر دەكردەوہ.

پوورە (نورەفشان) و (ئەليف) خاتوونىش نەياندەزانى كە ئىمە لەسەر
دىنىكى تىرىن ئەوان ئىمەيان بە موسولمان دەزانى.
ھەرگىز ئەو بەيانىم لەبىرناچىتەوہ.

ھەردووكمان خۇمان شت و، جلى خاۋىنمان لەبەركرد و بەرمالمان
داخست و، بۇ يەكەمجار پوومان كرده پەرورەدگار و دەستى شەھادەت و
پارنەوہمان بەرزكردەوہ.

دايكم وتى:

—كچم ئىمە دەبىنە موسولمان، باوكت ئەمەي دەويت، باوكت ئىمە
دەبىنىت و دەزانىت چى دەكەين، ئەگەر ئىمە موسولمان بىيىن باوكت زۆر
دلخۇش دەبىت.

دايكم لەبەرەمبەر باوكمدا ئەوئەندە ھەستىكى بەھىز و ھۆگرىيەكى
سەرسوپھىنەرى ھەبوو، ھەرگىز ناتوانم باسى بكەم. كاتىك ناۋى باوكم
بھاتايە، لەچاۋە جوانەكانىيەوہ ھۆن ھۆن فرمىسك بەسەر پوومەتىدا
دەھاتنە خوارى.

كچ و دايك پىكەوہ لە ھەمان جۆش و خۇشدا و بەكول بۆ
شەھادەتھىنان چۆكمان دادابوو، دايكم وتى:

—كچى خۇم بەھىچ كەس مەلئى كە ئىمە موسولمان بووين، چونكە
ھەموو دەزانن ئىمە موسولمانىن.

دەستەكانمان بەرز كىرەبووہوہ، دايكم دەيوت و من دووبارەم
دەكردەوہ لەبەردەم سولتان و خوداى كاينات، لەبەردەم خۇشەويستى
مەخلوقاتدا شەھادەتمان ھىنا.

دایکم به گریانوه چووه سوجدوهوه به سه عات ده پاپایهوه
-خوابه گیان... تا کورتایی ته مه نمان له خوتمان دوور مه خه ره وه دایکم
له ناخه وه بوویوه موسولمان.. ده یوت:

-کچم ته مه جه ژنی من بوو، من له بهر نه وه ی باوکتم دلخوش کرد زور
ناسووده م، له بهر نه وه ی به موسولمانیتیش ده گپیمه وه لای باوکت،
دلخوشیه که م بی سنوره...

ثای له و جوړه عه شقانه... ثای له و جوړه وابسته بیانه، ته م عیشه بۆ
دونیا، بۆ پاره، بۆ ثاره زووه کانی تر نییه، هه ره ها خوشویستنی جه ست و
بالاو سه رسام بوون به پووکه شیش نییه.

ته مه عه شقی راسته قینه یه، ته مه عاشق بوونه به پوچ به که سیتی..
ته مه به یه که گیشتنی دوو جه ستو، تیکه ل بوونی دوو پوچ و داگیرسانی
دوو دله وه ک چرایه ک... نیستا کوا عه شقی له و جوړه ماوه !!!

شهرم ده که م کاتیک دوو که س ده بینم که عه شقه که یان به یانی ده ست
پی ده کات و ئیواره کورتایی پی دیت، به لاهه وه سهیره کاتیک ده بیستم
له سالتیکدا دوو که س هاوسه رگرییان کردووه و له هه مان سالتدا
هاوسه رگرییه که یان تیکچووه. ته مانه عه شق نین ته مانه یارییه کانی
مه صله هه تن... ته مانه داوه کانی نه فسن..

دایکم به ناسووده ییه کی زور گیشتبوو، نوپزه کانی له سه ره تاوه تا
کورتایی به خشوعیکی زوره وه ده کردن.

به ماوه یه کی که م فیتری خویندنه وه ی قورئان بوو، هه موو شه ویک
سوره تی (یس) ی بۆ باوکم ده خویند ئینجا نه نووست.

بەشى سىيەم

پۇۋە سەختەكان چاۋمىرپىيان دەكردىن

پوختەى ئەم بەشە

ئەوشنەبا بەھارپىيەى لە دلماندا
دەشناپەۋە، گۆپا بە گەردەلوول و زىيانى
بەفر. پۇۋە سەختەكان ھاتن و جىيان
گرتنەۋە.

دلخوشیه گه مان زووری نه خایاند

به داخه وه نهو پۆژانه ی که بق یه که م جار تیا یاندا هاتبوینه وه سهر
خۆمان و له شویتنیک ی باش ئوقره مان گرتبوو و بق یه که م جار به تیری
له سهر سفره هه لده ساین، زۆریان نه خایاند پووره (نوره فشان) نه خوش
که وت، که که ی هات و له گه ل خۆی بردی بق ماوه یه کی زۆر چاره سه ی
وه رگرت، به لام به داخه وه نه خوشیه که ی به رده وام بوو، وه فاتی نه و اتای
سه روژتربوونی ژیا نی ئیمه بوو، به مانایه کی تر گه پانه وه مان بوو بق خالی
سه رتا، هه موو نه و خوشیا نه ی له ماوه ی نه و دوو سال دا بینو مانه
ده بوونه خه یال له به رنه وه دایکم شه وروژ دوعای ده کردو ده پاراپیه وه.

نه خوشیه که ی پووره (نوره فشان) تاده هات خراپتر ده بوو، ته نانه ت بق
ده قیقه یه کیش به جیمان نه ده هیشت، خاتوو ئه لیفی دراوسیتیشی
له گه لماندا بوو.

نه و پۆژه م زۆر جوان له یاده، شه وی پینج شه ممه له سهر هه ینی بوو،
پووره ئه لیف و دایکم له لای بوون، منیش به تر سه وه له و ناوه
ده سوپامه وه .. له جیگه که ی به رز بویه وه وتی:

به رزم بکه نه وه، به رزیان کرده وه

— خیرا بمشۆن.

دایکم و ئه لیف شۆردیان و هینایانه وه له جیگا که ی خۆیدا پالیا ن
خست. دووباره به رز بویه وه له سهر چۆک دانیش تو وتی:

-قورئانی پیرۆزم بدهنی:

قورئانهكهی گرت به دهستی وه دهستی به خوینده وهی کرد و ئهلیف
خاتونیش لای سهریه وه قورئانی دهخویند.

له ناکاو قورئانهكهی دهستی داخست. چاوه کانی بپیه ده رگا که و
زهرده خه نه یه کی شیرین له سه ر ده و چاوی ده رکوت و وتی:
-ئه وه تا هات.

خاتو ئهلیف به گویتیدا چرپاند:

-کی!!

وتی: پیاوه کهم هاته وه

هه رچه نده هاوسه ره کهی نوره فشان خاتون له شه پری (کۆره) دا
به په حمه تی خودا چوو بوو. هه می شه باسی ده کرد، باسی هه سه ره تی بی
کۆتایی و خۆشه ویستی نه بپاوه ی ئه وی ده کرد.. له لایه کی تریشه وه باسی
ئه وه ی ده کرد که هاوسه ره کهی چه نده موسولمانی کی نمونه یی بووه.

ئه وه له کۆتا هه ناسه یداو بۆ سه فه رکردنی له زستانی دونیا بۆ به هاری
ئاخیره ت پۆحیانه تی هاوسه ره کهی هاتبوو به شویتیدا.

من ئه وه پوودا وه م به چاوی خۆم بینی ئه وانه ی ناو ژوو ره کهش واقیان
و پها بوو.

پوو ره نوره فشان دهستی درێژ کرد، وهك ئه وه ی بلی باده ستم بگری و
له گه ل خۆی بمبات، پاشان ئاوپی دایه وه و وتی:

-گه ردم ئازاد کهن ئیمه ئیتر پێوارین، دواتریش به ده نگێک که هه موو
بیستمان شایه تومانی هێنا کۆتا قسه شی ئه مه بوو:

-خوا به گیان ئیمه هه موومان مولکی تۆین وه ره بۆ لای تۆش
ده گه پێینه وه، شه ره زارمان مه که و به دیدارتمان شاد بکه.

وهك ئه وه وابوو ئه و خانمه فریشته ئاسایه به بهرچاومه وه به ره و
به ههشت بفری، وهك ئه وهی خهريك بوو ئه نجامی چاكه كانی هه له م
دنیا یه وه رده گرت.

ئه وه به كه مین وانه بوو بۆ ئیمه، له و راستییه تیگه یشتین به ئیمان وه
مردن و پزگارکردنی ژیا نی هه تاهه تایی گه وره ترین ده وه مه ندیه ؟!!
له سه ر جیگه كه ی پالیا نخست، چه ناگه و قاچه كانیان به ست سه رجم
ده دا، خاتوو ئه لیف هیچ نه گریا، خاتوونیکی تابلی خوین ساردو به رگه گر
بوو، هه رچی دایك شم بوو بی وه ستان فرمی سکی ده پرشت. چونكه مه رگی
پووره نوره فشان له هه مووان زیاتر کاری ده کرده سه ر ئیمه. به واتایه کی
تر مردنی ئه و کوتایی خۆشیه كانمان و سه ره تایی ده ست پیکردنه وه ی بی
چاره بی و ئازاره كان بوو.

دووباره پۆژه سه خته كان چاوه پیمان بوون.
دووباره ترسو دله راوکی بالیان به سه ردا کیشابوینه وه، دووباره
پووداوه ترسناکه كان پریزان به ستبوو، دیسان پووداوه كان بۆ
ناقیکردنه وه ی ئیمه خۆیان ئاماده کردبوو.

له ماله ده رگراین:

دوای ته واو بوونی پرسه ی پووره نوره فشان که چه کی هات، وتی:
- به دوای شوینیکی تردا بگه رین چونکه ئه م ماله ده فروشریت، چیت
ناتوانین ئیوه لیڤه راگیرین.

له دوای ئه وه دوونیای ئیمه ویران بوو، ده بوایه بپۆین بۆ کوئی؟ نه هیچ
که سیگمان هه بوو تا لای بمینینه وه نه کاریگیش که بتوانین بیکه یین.

هەرچی منیش بووم ده‌بوو دواى دوو مانگی تر بچمه قوتابخانه . بهر
له‌وه‌ی خه‌یالیشی پتوه بکه‌م تووشی ئه‌و نه‌هامه‌تییه‌ بووین، خواى گه‌وره
هه‌زار جار لیى پازى بیټ ئه‌لیف خاتوون یارمه‌تی داین له‌شوینیکی که‌میك
دوور خانووێه‌کی ساده‌مان به‌کری گرت.

به‌یارمه‌تی ئه‌لیف خاتوون دووسی پارچه‌ی کۆنه‌مان کړی بۆ ماله‌که
نه‌گه‌رچی ساده‌ش بوو، به‌لام چیت‌ر شوینیکمان هه‌بوو بۆ حه‌وانه‌وه
کاتیکیش دایکم له‌لای به‌رگ دروویه‌ک کارى دۆزییه‌وه وه‌ک ئه‌وه وابوو
هه‌موو دونیا بو‌بیټ به‌ه‌ی ئیتمه‌.

خاتوو (ئه‌لیف) یش به‌هه‌مان شیوه‌ی پووره‌ نوره‌فشان وازی لى
نه‌هینان، به‌رده‌وام سه‌ردانی ده‌کردین و یارمه‌تی ده‌داین و دل‌ه‌وایی
ده‌کردین، جار جاریش هه‌ولای ده‌دا به‌پێی توانا پێداویستییه‌کانمان بۆ
دابین بکات، چونکه‌ پووره‌ نوره‌فشان وه‌سیه‌تی بۆ خاتوو ئه‌لیف کردبوو.
—ئه‌وانه ئه‌مانه‌تی من. ناگات لییان بیټ و به‌ته‌نیا جییان مه‌هێله‌.

ئه‌لیف خاتوونیش خوا لیى پازى بیټ به‌ به‌رده‌وامی ناگای لیمان بوو
ده‌پیاراستین.

خودای مه‌زن له‌ ته‌نیشته‌ به‌نده‌ خراپه‌کانیدا چه‌ندین به‌نده‌ی چاکیشی
هه‌یه‌.

خاتوو ئه‌لیف هه‌موو پێداویستییه‌کی قوتابخانه‌ی بۆ ئاماده‌کردبووم
هه‌ر له‌جل و به‌رگ و جانتاوه‌ تا کتێب و ده‌فته‌رو پێنوسیش...

دل‌خۆشی چوونه‌ قوتابخانه‌ هه‌موو گیانمی دا‌پوشی‌بوو. ئای له‌ دونه‌یای
منداللی... سه‌ره‌پای ئه‌و هه‌موو نا‌په‌ه‌تی و چه‌رمه‌سه‌رییه‌ هیشتا
خه‌یاله‌کان په‌م‌ه‌یی و دونیا په‌نگاو په‌نگ بوو. خۆزگه‌ گه‌وره‌بوون
نه‌ده‌بوو، خۆشیه‌کانی منداللی هه‌چ کات ته‌واو نه‌ده‌بوو.

ههفتهی یهکه می چوونه قوتابخانه م بوو.. له هه وائی خوگونجاندندا
بووم له گه ل قوتابخانه که م و مامۆستای هاو پیکاندا. به لām ئه و پووداوانه ی
به سه رمدا هاتبوون به شتیه یه که تووشی ترسنۆکی و شهرم یان کردبووم که
هه مووانم به دۆژمن ده بیینی و وامده زانی له هه ر ئان و ساتیکدا ده یانه ویت
نازارم پئی بگه یه نن له بهر ئه و هۆکاره ش ههفته ی یه که می قوتابخانه زۆر
ناخۆش تپیه ی.

سیتگی خاتوون که مامۆستای سه ره تاییم بوو هه ستی به حال ی من
کردبوو، له بهر ئه وه له یه که م وانه وه زۆر ئاگاداری ده کردم و خۆشی
ده ویستم و به (کچه کاله که) بانگی ده کردم، ئه و نزیکیه ی مامۆستا که م
زیاتر ئیسراحه تی پئی دام.

ئه و ئیواره یه بوو... هاتمه ماله وه ده بینم دایکم خه ریکه ده گری.

-باوه شم پیا کردو پرسیم: چی بووه دایکه؟

منی گۆشی به خۆیه وه وه نه یسه که کانی زیاتر بوو وتی:

-تاقه دۆستیک ی پاسته قینه که له م دونیا یه دا هه مان بوو (خاتوو

ئه لیف) بوو ئه ویشمان له ده ستدا.

-به ترسو مه راقه وه پرسیم: -مردووه؟

وتی: نا کچم، به لām یه کێک له نزیکه کانی هاتو له گه ل خۆیدا بریدی

ئیدی ئه ویشمان له ده ستدا.

من ده مزانی ئه وه واتای چیه؟! ئه وه هه واله بۆ ئیمه کاره ساتیک ی
تریوو، نه بوونی ئه لیف خاتوون، تاکه که سێک که لیتمان تیده گه شت و
هه موو یارمه تییه کی ده داینو له پینا وماندا فیداکاری ده کرد، واتای
ده ستپیکردنه وی نازارو نا په حه تی بوو.

ئەو ھەوالە پەشەبايەكى ئەوئەندە بەھىزى لەدونيای مندالىمدا
ھەلگەردبوو. بەبى چارەبىيەكەو لەدايەم پرسى:

—ئەى باشە لەمەودوا چى دەكەين؟

—خاگەوردەيە كچى خۆم

—ئېمە لىرەش وەدەردەنن وانىە؟!

—إن شاء الله دەرمان ناكەن....

—ئەى ئەگەر كەرديان؟

—تۆ خۆت بىتاقەت مەكە فرىشتەكەم، ئەگەر لىرەش دەرمان بكەن

خانويەكى تەردەنۆزىنەو.

سەرى خستەم سەر ئەژنۆى و بۆكەم كەردنەوئى ترسو دلە پاوكيەكەم

دەستى بەسەرمدا دەھىتاو ھەولئى ھۆوركەردنەوئى دەدام.

ئەى... دايەگيان تۆ چەند مەژۆئىكى چارەپەش بویت، تەنانەت

پۆژىكەش ئەم بىننیت بەدلئى خۆت پى بەكەنیت، ئەگەر ئيمان بەپۆژى دوايى

نەبوايە: ئەگەر مەژۆ باوئەپى بەدووبارە بەيەك گەيشتەنەو لەيادكەردنى

خەسەرت نەبوايە چۆن دەيتوانى لەم دونيايەدا ژيان بەسەر بەرئت،

تەنانەت بىركەردنەوئى لىئى ئەستەمەو مەيشكى مەژۆ تەخەمولى ناكات.

ئەوئى لىئى دەترسايىن بەسەرماندا ھات:

دواى پۆيشتنى خاتوو ئەليف، خاوەن مالاكەمان ليمان پاست بوويەو.

— كەرى ئەم مالا ئەليف دەى دا، بەلام ئىستا كە ئەو پۆيشتوئە ئىو

ناتوانن پارەى ئەم خانوو بەدن، لەبەر ئەوئە شوئىنئىكى تەبۆ خۆتان

بەدۆزەنەو باشترە، يەك ھەفتە مۆلەتتان ھەيە...

دايەم وئى:

- کاری وه هاماڼ له گول مه که، کچه که م تازه دهستی به دهوام کردوه،
هیچ نه بی بهیله نه م زستانه لیره بمینینه وه. دوزینه وهی خانوو ئیستا زور
قورسه نه گه ر بیشی دوزینه وه له شوینیکی دوور دهستان ده که ویت
نه وکات ده بیت کچه که م قوتاخانه بگوریت به سته زمانه تازه خه ریکه ورده
ورده رادیت.

کابرا به شیوه یه کی ناشیرین وتی:

- نهی له کوی پاره تان ده ست ده که ویت بق کرپی خانووه که؟

- دایکیشم به شهرمه زارییه وه وتی:

- من نیش ده که م پاره که ی په یدا ده که م، په نگه جار جار دوا بکه ویت
به لام هر په یدای ده که م، ناهیل دوا بکه ویت، تکا ده که م با نه م زستانه ش
لیره بین.

- من ده زانم موچه ی تق چه نده خانم.. پویشتم له شوینی کاره که ت
پر سیارم کرد، نه گه ره مو نه و پاره یه ی که وه ریشی ده گریت بیده یت
هیشتا کرپی خانووه که ده رناهینیت، به ته مای چون به م پاره یه هم کرپی
خانوو بده یت و هم مالیش به پتوه ببه یت.

دایکم به هه مو هیزیه وه ده پارایه وه.

- که میک پاره ی دانراوم هیه بق سی مانگ به شمان ده کات دواتریش
خوا گه ورده یه، شهرمه زار تان نابین.

سهره پای نه وه مو پیداگری و پارانه وه یه ی دایکم، هیشتا کابرا
قه ناعه تی نه هیئا و تی:

- دوا ی هه فته یه که ده بیت نه م خانووه چول بگریت نه گینا هه مو
شته کانتان فری ده ده مه ده ره وه و پویشتم.

من و دایکم دووباره له گه لّ ئازارو مهینه تیه کانماندا به ته نیا ماینه وه،
ته نها دلنه واییه کمان فرمیسکه کانمان بوو چونکه هیچ شتیکی ترمان
له ده ست نه ده هات.

بهشی چوارهم

فریشتهی چاکهخواز (ماموستا سیفگی)

پوختهی نهم بهشه

لهوکاتهی دهمانوت پووخاین و تهواو بی چاره
ماوینه تهوه، خوای گهوره ماموستایهکی وهکو فریشته
نارده لامان. ژيانی به نئمه به خشیه وه، دهستی گرتین.
به لام میشتا تاقیکردنه وهی ژيانمان کۆتایی نه هاتبوو.
ئه وه وهواله ی ژيانمی ویران کرد مه نگاو مه نگاو نزیک
ده بوه وه.

فریشته‌ی چاکه‌خواز ماموستا سیفگی

من له ووه زعه ناخۆشه‌دا چووم بۆ قوتابخانه، ماموستا سیفگی که
هه‌روه‌ک ناوه‌که‌ی دل پڕ له‌خۆشه‌ویستی بوو به‌چاوه‌کاندا حاله‌ته‌که
تیگه‌یشت وتی:

—کچه‌کاله‌که‌م ئه‌وه‌ چیه‌؟ تانیستاش ئه‌و ده‌نگه‌ نه‌رمه‌ی له‌ گویمدا
ده‌زرنگیته‌وه‌.

له‌به‌رامبه‌ر ئه‌و گرنگی پێدانه‌ چاوه‌پوان نه‌کراوه‌ی ئه‌ودا نه‌متوانی خۆم
له‌به‌رامبه‌ر هه‌سته‌کاندا پابگرم ده‌ستم به‌گریان کرد.
وتی:

—واز له‌گریان بپه‌وه‌ بلی بزانم هۆکاری ئه‌م فرمیسک پرشتنه‌ جوانه‌ت
چییه‌؟!

نه‌متوانی زیاتر به‌رگه‌ بگرم و به‌هه‌نسک هه‌لگێشانه‌وه‌ وتم:
—ئێمه‌ له‌مال درده‌که‌ن، ئه‌گه‌ر بۆ شوێنێکی دوور بپۆین ناچار ده‌بم
قوتابخانه‌که‌م بگۆڕم.

ماموستا باوه‌شی کرده‌وه‌و به‌خۆشه‌ویستییه‌وه‌ له‌باوه‌شی گرتو وتی:
تۆ بۆچی خۆت بپتاقه‌ت کردوه‌: من تۆ به‌که‌س ناده‌م، تۆ کچه‌کاله
تاقانه‌که‌ی منیت، من له‌گه‌ڵ دایکت قسه‌ ده‌که‌م و به‌م نزیکانه‌

خانویه کتان بۆ ده دۆزینهوه. دهی تو دانیشه و مه گری تا نه و کاتهی من
مامۆستات بې ناهیتلم که س بنگرینیت.

خوای گه وره مامۆستا سیفگی (دل ئالتوونی) که خۆشه ویستی
به ده و روبه ری ده به خشی بۆ ئیمه ناردبوو، ئیمه ده رگایه کمان لی داخرا بوو
به لام خوای گه وره ده رگایه کی دیکه ی بۆ خستبووینه سه رپشت.

مامۆستا سیفگی خاوه نی دوو منداڵ بوو، کچه گه وره که ی (نوریه) که
دوو سال له من گه وره تر بوو و، کوپیکیشی هه بوو به ناوی سه عید که
هیشتا نه چوو بووه قوتا بخانه.

هاوسه ره که ی به هۆی نه خۆشی دلّه وه کۆچی دوا یی کردبوو، خۆیشی
خاتوونێکی دیندار بوو، ئامانجی ژیا نی بریتی بوو له هاوکاریکردن و
کۆمه کی کردنی نه دارو بی که س و لیقه و ماوان، که سیکی فیدا کارو دل پر
له خۆشه ویستی بوو.

له دوا ی ته واو بوونی وانه کان له گه ل مندا هاته وه بۆ مالم، له گه ل
دایکم یه کتریا ن ناسی، له دوا ی بیستنی ئه و پوودا وه ی که به سه رماندا
هاتوه زۆر دلگران بوو.

وتی:

—من له گه ل خاوه ن ماله که تاندا قسه ده که م ئیوه هیچ خه متان نه بیت
ئه م کیشه یه چاره سه ر ده که ین.

خودا هه زار جار لێی پازی بیت پۆیشتبوو له گه ل خاوه ن ماله که ماندا
قسه ی کردبوو و تبهوی:

—من که فیلی پاره که تانم، هه موو مانگیك ده توانن داوا ی کرێی
خانویه که له من بکه ن، به م شتیه یه ش خاوه ن ماله که ی پازی کردبوو.

دایکم له خوښیدا ده پاپایه وه، نه گهر وانه بوايه ده بوو حالې نېمه چې لې بهاتايه ! چونکه نېمه ده مانزانې نه گهر له و مالّه درېچوينايه نه مانده توانې مالتکې دیکه بدوژينه وه، له بهر نه وه ی باری ئابوورییمان لاوازیو، به لام سوپاس بقّ خودا دووباره ئیشه کان بهر وه باشې پوښتن.

خوای گه وره هه زارچار له ماموستا سیفگی پازې بیت، هه موو سه ری مانگیک کرئې خانووه کې ده داین و له و نه هه مته تیه پزگاری ده کردین.

دایکم بقّ نه وه ی له پیښ چاوی ماموستا سیفگی شه رمه زار نه بیت له مالّه وه بهرگ دروویی ده کردو کوتایې هه فته ش ده چوو بقّ خاویڼ کردنه وه ی مالان.

نه مه ش نه و حالّه بوو که خانمیکې به بڼه مالّه ده ولّه مه ندو خوینده وارو تنگه یشتوو زور جوانی وه دایکمی تنگه وتیوو، به لام دایکم هیچ کات به خراپه باسی بڼه مالّه کې نه ده کرد. به تاییه تیش دواي موسولمان بوونی هیچ کات گویم لې نه بووه گلې و گازه نده بکات، ته نها شتیک که له کاتی بیزاریدا په نای بقّ دهر دگریان بوو، نه و فرمیسکانه ی تنوک تنوک که به پووخساریدا ده هاتنه خواره وه بوو بوونه مایه ی دلنه وایی بقّ.

له گه ل قوتا بخانه که مدا زور پاهاتبووم له پاستیدا به ووی نه و هه موو سوز و خوشه ویستیبه ی ماموستا سیفگی یوه به شپوه یه که له گه ل هاورپکام و وانه کانمدا په یوه ندیم باش بوو که له ماوه یه کی که مدا بوومه باشتیرین قوتا بی پوولی یه که م، ماموستا که م جارچار له ناو قوتا بیه کاند ا وه سفی ده کردم و ده یوت:

-چاوتان لیه که کاله که چند زیره که؟

به لام نه و خوشیبه ی مندالیم زوری نه خایاند، دووباره په له هه وره په شه کان له ئاسوی ژيانمدا دهر که وتنه وه، دووباره گیزه لوکه هلی کرد،

به لām نازارو کاره ساتی نه مجاره له گهل نازاری جاره کانی تر دا به راورد
نه ده کراو له گهل چه رمه سه ریه کانی تر دا پیوانه نه ده کرا.

ژيانم لی تاریک بوو:

کوتا هه فته کانی قوتا بخانه بوو، هه موو له خویشی کارت
وه رگرتندا بووین. چاوه پتی سه رکه وتن و یه که م خه لاتیش بووم، له خه یالی
نه وه دا بووم کارته که م وه رگرم و خیرا بگه پیموه نیشانی دایکمی بده م...
چه ند هه سستیگی خوش بوو:

- چوار پۆلی قوناغی یه که م له قوتا بخانه که ماندا هه بوون، هیشتا کارت
وه رنه گیرا بوو، به لām ده نگوباسی یه که م بوونی من هه بوو، به تاییه تیش
له وانیه ی بیرکاریدا زۆر زیره ک بووم مامۆستاکه م له زانیارییه کانی من
له بورای بیرکاری و ناستی من وه و لدام سه ری سوپما بوو، هه میشه دوعای
بۆ ده کردم:

- خوا له چای پیس به دوورت بگریت که چه که کاله که.

نه و پۆزه په شه هات...

هه رچه ند زۆر مندا ل بووم که چی نه و پۆزه بیتاقه تییه کی زۆر دای
گرتبووم بیتاقه تییه ک که نه مده توانی ناوی لی بنیم و سه رچاوه که شیم
نه ده زانی...

له ده رسا بووین...

به پیره به ری قوتا بخانه هاته پۆله وه، به لām له ده م و چاویدا که مترین
زه رده خه نه و خویشی ده رنه ده که وت، نه گهرچی که میش بیت زه رده خه نه ی
نه کرد به ره و پووم هات ده م و چای تیگچو بوو پووی ساردی پیوه دیار بوو
به واتایه کی تر دیار بوو هاتبووه پۆل تا هه والیکمی ناخویش بدات...

دەتوت بەدەلە بچوگەى مندالیمەوہ ھەستم پى کردوہ، تەنانت
دەمزانی کە ئو ھەوالە ناخۆشە سەبارەت بەمنە، لەبەر ئوہ پىش ئوہى
ھەوالەکە بزانم دلم کەوتە تەپە تەپ، دلم بەجۆرىک ئازارى ھەبوو
ھەناسەمى توند کردبوو.

چاوم لەسەر بەپێوہ بەرەکە بوو...

خۆى نوشتاندەوہ بەگوێى مامۆستا کەمدا چرپاندی، مامۆستا کەشم
لەناکاو پەنگى تىکچوو لىوى بەنازارىکەوہ گەست و پووى کردە من،
بەپێوہ بەرەکە چووہ دەرەوہ، ئەگەرچى لەوکاتەدا زەنگى چوونە
دەرەوہش لىى دا مامۆستا کەم ھاتەلام و بەزەردەخەنەیک کە بەزۆر
خستبووہ سەر لىوى وتى:

—کچە کالە کە، جانناکەت ھەلگرە بابڕۆین.

بەچارىکى پڕ ئازارەوہ لىم پوانى و بەقورگىکى پەرەوہ پرسیم:

—شتىک بووہ مامۆستا؟!!

بۆئەوہى دڵنەوايم بکات وتى:

—نا نا ھىچ شتىک نەبووہ.. تەنھا دایکت نەخۆش کەوتووہ، بۆ ئوہى

خەفەت نەخۆیت ھەوالى بۆ ناردویت.

بەترسىکەوہ پرسیم:

—نەخۆشى چى؟!!

—شتىکى وانى، لەوانەيە بەھۆى کارکردنى زۆرەوہ بىت... ئىستا

پىکەوہ دەپۆین خۆت دەبیینیت، شتىکى وانى لىى بترسىت، ئىمە ھەموو

نەخۆش دەگەوين گيانەکەم، خۆنابىت بۆ ھەموو نەخۆشییەک بترسىن؟

بەلام ھەستەکانم و تۆفان و ھاوارى ناخ و ایاں نەدەوت: ھەموو ئەمانە

دەیانویست ھەوالى کارەساتىکى تارىکتر بدەن.

ئای دایه گیان: خوانه کات تۆ هیچت لی بیت، من به بی تۆ چی بکه م؟
نه گهر تۆ شتیکت لی بیت من چیت نانتوانم بژیم منیش شوینت ده کهوم.
به پۆه به ری قوتابخانه که من و مامۆستا سیٹگی خسته ناو
سه یاره که یه وه به خیرایی که و ته پی، تا زیاتر به پۆیشته به زیاتر هالم تیک
ده چوو.

له پنگادا سه یاره که به ره و مالمان نه پۆیشت، به شله ژاوییه که وه
به مامۆستا که م وت:

-نیمه بۆکوی ده پۆین؟ ماله که مان به جی هیشت!

وتی: ده پۆین بۆ نه خوشخانه که که م دایکت له وتییه.

دوو یاره دهستم به گریان کرده وه، مامۆستا (سیٹگی) یش له ناخیه وه و
به هه موو ههستی دایکایه تییه وه خه ریک بوو دلنه وایی ده کردم.

کاتیك چومه نه و ژووره ی که دایکمی لی بوو، تووشی شۆک بووم ئای
خوایه گیان!!!

کاتیك دایکم به و شیوه یه بیینی هه ره له ویدا بورامه وه... دواتر بیرم
نایه ت چی پرویدا...

کاتیك چاوم کرده وه که سانیکی زۆر به سه ره سه ره مه وه بوون.

-دهستم به هاوارکرد، دایکم چی لی به سه ره هاتوه؟!

منیان برد بۆ لای دایکم، به لام دایکم نه گوئی له هیچ بوو نه ناگای
له ده وری به ری بوو.

حهزم دهکرد بهرم:

له کۆتاییدا ئه وههاله دلتەزینەم بیست.

له مالى ئه وه خانمه بهرگدرووهی که دایکم کارى لى دهکرد غاز تهقیبویه وه به داخه وه ئاگر که وتبووه وه، هه مووان خۆیان دهرياز کردبوو به لام دایکم نهیتوانیبوو، ئیتر ئه وه کاره ساته پووی دا بوو، دایکی بى چاره م له نێو ئاگره که دا مابووه وه زۆر به سهختى سوتا بوو.

ئاگام له خزم نه بوو، ده مۆت:

— کى دهتوانیت بهرگه ی ئه م ئازاره بگریت، له مه ودوا کى دلتە واییم ده داته وه؟ ئه م هه موو به لاو نه هه مه تیه له بهرچییه؟ بۆچی ئه م ئازارانه یه خه ی ئیمه بهرنا ده ن؟ ئیمه چی خراپه یه که مان بۆ خه لکی هه بووه؟ بۆچی به لاو نا په حه تیه که ان له ئیمه زیاتر که سیان ده ست ناکه ویت؟!

نه مه ده زانی چی ده لیم!! وپێنه م ده کرد خه ریک بوو قیامه م هه لده ستاند. ئه وه شێوه یه ی دایکم تائیس تاش له بهرچاوم لاناچیت، جهسته یه که له نێو ئاگر دا برژا، هه ستی له ده ست دا بوو، کار دانه وه ی بۆ هه یج شتێک نه بوو.

خوا به گیان چۆن بهرگه ی ئه مه بگرم؟؟

دکتۆره که هاته لام ده ستی گرتمو له سه ر قه ره ویله که دای نیشاندم،

وتی:

— سه یرکه کچی جوان! ئیستا دایکت هه یج گوێی له تۆ نییه له بهر ئه وه هاوارمه که، ته نها دوعای بۆیکه، هه موومان خودا دروستی کردوین وه نه ویش ده مانباته وه، هاوارو گریانى ئیمه هه یج شتێک ناگۆریت ئه گه ر ده ته ویت دایکت دلخۆش بکه یت ته نها چه ند کارێکی گرنه گ هیه که تۆ ده توانیت ئه نجامیان بده یت.

"ههولێ ژۆر بدهیت و، سهركهوتوو بیت و ههموو پۆژیکیش دوعای بۆ
بنیتریت."

وه له کۆتایدا جوانی جوانان، ئهو دایکهی که له تهمه نیدا پۆژیکێ
خۆشی نه دی و هه میشه له گه ل سه خته کانی ژياندا ده جهنگی، ئهو
دایکهی که نمونهی ئارامی بوو له ده ستمدا...

منیش چه زم ده کرد بمرم چیت نه مده توانی به و شیوهیه بزیم، ته نانه ت
بۆ چرکه یه کیش نه مده توانی به بی ئهو بزیم، من به بی ئهو ده بوو چی
بکه م؟!

نا... نه خیر نه مه م پی قبول نه ده کرا...

له ویدا... هه ر له ویدا بپام دا خۆم بکوژم... چونکه چیت که سینکم
نه بوو... من ده بوو په نا بۆ کێ ببه م؟ لای کێ بمینمه وه؟! ئهو دونیای
مندالییهی من ئاماده ی به رگه گرتنی ئهو هه موو ئازارو ته نیاییه نه بوو،
نه مده توانی به گه ر بگرم ده بوو ده سته جی له و کاته دا که دایکم تازه
وه فاتی کردبوو ئهو کاره بکه م... ده بوو ته وای بکه م. جه رگم کون کون
بووبوو و دلم خوینی لی ده تکا...

له و کاته دا بیرۆکه یه ک هات به میتشکما..

(له په نه ره که وه خۆم فپێ بده مه خواره وه و کۆتایی به ژيانم به ینم).
له و کاته دا ئه م ئیشه ژۆر ئاسان بوو، خۆکوشتن له لام ژۆر ئاسانه تر بوو
له چا و ئهو ئازاره ی که تیایدا بووم.

هیچ هه ستم به ئازار نه ده کرد، له میتشکما که مترین ترس له مه رگ نه بوو،
ته نها ئاواتیکم هه بوو، له گه ل دایکم بمرم پیکه وه له م ژيانه بپۆین...

بهره و مهرگ رۆیشتەم:

ئەو شوپەنە ئیتمە لى بووین قاتى سى بوو، سەیرىكى پەنجەرەکانىم
کرد یەکتیان زۆر لىتمەو نزیك بوو.

لەو کاتەدا مامۆستا سىڭكى دەستى گرتبووم تا ئارام بکاتەو.
لەچرکە یەکدا خۆم لە دەستى مامۆستا سىڭكى پزگار کردوو بەرەو
پەنجەرەگە پام کرد.

بى ئەو دەى بوار بەکەس بەدەم تا بلیت: ئەم کچە خەریکی چیبە؟
چاوەکانم داخست و خۆم فری دایە باوەشى دونیای هەتا هەتاییەو،
لەو کاتەدا دایکەم لە بەردەمدا بینی، باوەشى کردبوووە بەرەو ئامیزى
ئەو چوومە خوارەو.

دایکەم بەو دەنگە سىحراویەو وتی:

-وامەگە جانانەگەم، خۆ من نەمردووم کچەگەم، من دەژیم چونکە
شەهیدەکان نامرن، تەنھا دۇنیاکانیان دەگۆریت، من و باوکت پیکەو هین
چاوەریت دەکەین.

رێک کەوتەو ناو باوەشى دایکەم، دایکەم وتی:

-سوپاس بۆ خودا هیچت لى نەهات... لەمەودوا چى تر کارى
وانەگەیت بۆ منیش مەگرى، گەورەترین پشت و پەنای تۆ پەرەردگارە
تەنھا پشت بەو ببەستە.

کاتێک چاوەکانم کردەو دەوێارە کەسانىكى زۆر لە دەورەم
کۆبوو بوونەو.

گویم لە دەنگى ئەو دکتۆرە بوو کە پێشتر دڵنەوایی کردم دەبوو:

-شتىكى باوەر پى نەکراو؟! خودا ویستى موعجیزەمان نیشان
بدات. سەیرکەن دەلێتى ئەم کچە کەوتەو سەر شتىكى زۆر نەرم هیچى

لیٰ نه هاتووه، نه شوینهی نه می لیٰ که وتو ته خواره وه پړه له بریدو
چیمه نتقو ده بوو جه سته ی پارچه پارچه ببوایه که چی هیچی لیٰ
نه هاتووه!!

سه برکه نه له وینه تیشکبه کانداه هیچ دیار نه!
خواهه گیان تر خوت نه م کچه ت پاراست، جگه له مه هیچ لیډانه وه یه کی
تر بق نه م پووداوه نه.

- هارو هاج... نه مجاره پزگارت بوو، به شیوه یه کیش پووداوه که له
موعبیزه ده چیت خدا به جوړیک پزگاری کردیت وه که نه وهی که وتبیتیتنه
ناو باوه شیکی نه رمووه، له مودوا به هیچ شیوه یه ک کاری وا سه رشیتانه
دووباره نه که یته وه، دهی به که فاره ت بیت.

له قسه کانی دکتوره که ته نه گویم له مه بوو:
"که وتیتنه باوه شیکی نه رمووه"

ثای دایه گیان، تق چه نه که سیکي موباره کیت: باوه شت کرده وه و منت
له نامیز گرت، به لام نه م مرقفانه چی دهر باره ی پاستیه کان ده زانن؟ نه وان
پبیان وایه من که وتومه ته سر به ریدو چیمه نتقو هیچ لیٰ نه هاتووه، به لکو
من که وتنه نیو باوه شی نه رمی دایکمه وه.

که واته دایک نه مردووه؟ که واته شه هیده کان نامرن!! تق بلی نه مه
واتای چی بیت؟

شه هیدی چییه؟ بچی شه هیده کان نامرن؟! نهی له کوی ده ژین؟
دایکم بچی سوتا؟ که خودا موسولمانانی خوشده ویت بچی دایکمی فری
دایه ناو ناگر؟

وام ههست نه ده کرد ده ژیم! پۆژانه زۆربه ی کاته کانم له سه ر گۆپی
دایکم به سه ر ده برد. قسم له گه ل دایکدا ده کرد، کێشه کانم بۆ باس
ده کرد، ئازارو مهینه تیه کانم له گه ل گۆره که دا باس ده کرد، (مامۆستا
سێفگی) یش هیچ کات به ته نیا جیی نه ده هیستم.

ده توانن بیربکه نه وه؟ نه گه ر مندا لێکی ته مه ن ۷ سال دایک و باوکی
له ده ست بدات چی ده کات؟ کێ دلته وایی ده کات: فرمێسه که کانی به چی
ده وه ستیت؟ چ شتێک دونیا تاریکه که ی ئه و پووناک ده کاته وه؟ ده توانیت
بچیت له لای کێ؟ له کوێ ئیسراحه ت ده کات؟

به لێ! به راستی من مردوویه کی زیندوو بووم.

مامۆستا سێفگی بۆ به رگرتن له و داڕووخانه ی من، بۆ پێگرتن
له دووباره بوونه وه ی خۆکوشتنێکی تر هه رچی له ده ست به اتایه ده یکرد.
ئه وه ی ئه و ده یکرد ته نها دایکێک بۆ مندا له کانی خۆی ده یوانی بیکات،
سو پاس بۆخوا که له کۆمه لگه دا هیشتا خێرخازو مرو ئی چاک له ناو نه چوو
بوون. له به ر که سانی له مجۆره یه که ئه م کۆمه لگه یه تا ئیستاش له سه رپێ
ماوه.

بوومه مندا لێکی مه عنه وی:

مامۆستا سێفگی پۆژێک منی دانیشاندو وتی:

— ده مه ویت شتێکی گرنگت پێ بلی، تۆ هه م قوتابی منیت، هه م کچی
مه عنه ویشمیت، چیت ناتوانم به ته نیا جیت به یژلم له ماله وه چی که لوپه لێکت
وا گرنگ نیه ده یفرۆشین و خه رچی تۆی پێی دا بین ده که یین.

ده مه ویت بته مه له ی خۆم. بۆ خۆت له ژووری مندا له کانمدا پێکه وه
ده میتیته وه ده بیته کچی مه عنه وی من!

تا له توانامدا بېټ ده تخمه بهر خویندن، ههول ددهم هم جېگه ی
باوک هم جېگه ی دایکېشت بۆ بگره وه، هرچیه کمان هیه پتکه وه
دابه شی ده کهین، نه گهر نه مه قبول بکهیت زۆر دلخۆش ده بم.

چاکه ی وا له کوئ بېستراوه؟ که سیکې دلپاشی وه ها له کوئ بېستراوه؟
تۆ بلتی که سایه تی وه ها به به زهیی و به سۆزی دیکه له دونیادا هه بېټ؟!
هیچ چاره یه کی ترم نه بوو، من له ته مه نیکدابووم که نه مده توانی نه م
داواکارییه گهرمه ی مامۆستا سیتگی پهرت بکه مه وه.

مامۆستا سیتگی له ناخیه وه به هه موو به سۆزییه کیه وه ده یویست
ئاسووده م بکات. هه موو پېداویستی یه کانی بۆدایین ده کردم، ده یویست
به ته وای پۆلی دایکېک بېنیت بۆم زاراوه ی "کچه کاله که م" به رده وام
له سه زما نی بوو.

نیت ژيانیکی تازه به لام داپۆشراو به نازار له به رده ممد بوو.
دوباره خودا له مامۆستا سیتگی رازی بېټ نه گهر نه و نه بوايه من چیم
بکرديه؟

قوتابخانه ش ته وای بوو بوو.

مامۆستا سیتگی له گه ل منداله کانی تری دا هاوین منیشی نارد ه وانه ی
قورئان فیتوون، مامۆستای قورئانمان خانمیکې گه نجی زۆر له دلا شیرین
بوو... هه ر که منی بېنی:

— ئااا... تۆ چه نده کچیکې جوانی! تۆ سه یری نه و قژه زه رده و نه و
چاوه جوانانه ی بکه...

دهستی گرتم هیتامیه لای خړی و وتی:

— تۆ کچی کتیت؟

ئەو پەرسىيە ھى ئەو ھەمە ئەمەندە ئېكە بىر ئىكە دۇنيانى تارىك بۇو ! كە
خەرىكە لە ئاۋ نە ھامە تىيە كاندە دىخنىكەت ؟ ؟ ! ! بەلام خۇ مامۇستا خاتۇن
لە كۆي بزانىت !

دەستم بە گریان کرد مامۇستا زۆر شە ژاۋ وتى :
- چى بۇو كچم ؟ بۇ دە گرىت ؟ !
دادە نوریيە ۋە لامى ئەو پەرسىيە دایە ۋە بە كورتى بە سەرھاتە كەى
گىرپايە ۋە .

مامۇستا كەش وتى :
- بە پاستە ! ! !
دووبارە لە باۋەشى گرىم ۋە لە پال خۇيدا دای نیشاندەم پاشان وتى :
- كەۋاتە ... پىۋىستە لە گەل تۇ كەمىك قەسەكەين ..

دەستى کرد بە دىنەۋايى گرىم . ھەروەھا بە باسكردنى جوانىيە كانی
مردن ۋەك چۆن دەتوانم لە پۆزى دوايىدا بە باۋكەم دايكەم شادىمە ۋە .
لەۋ كاتەدا دووبارە پەرسىيە بى ۋە لامەكان ھىرشىيان بۇمىشكەم
ھىتايە ۋە لە بەر ھەست كەردن بە نىزىكى مامۇستا لىمە ۋە دەستم بە پەرسىيە
كەردن كەردە ۋە .

- دايكەم بۇ كۆي پۇشستۇ ۋە ؟ ئەو شەھىد بۇو ؟ شەھىدى واتايى
چىيە ؟ ! ئەو ئىستا لە ژۆر خۇلدا چى دەكەت ؟ ! چى بە سەر جەستە يىدا
دەت لە ژۆر ئەو خۇلدا ؟ ئەوان لە گەل باۋكەم يەك دەيىن ؟ من چۆن دەتوانم
بچم بۇلايان ؟ ! ئەوان دەتوانن مەن بىيىن ؟ ! ۋە چەندەھا پەرسىيە
ھاۋشپۇ ۋە ...

لایەنى ھاۋبەشى پەرسىيەكانە ھەموو بە ھۆى ئەو بۇو كە بزانم دايكەم
باۋكەم لە چ ۋەزىكەدان ، ۋە لامى ئەو پەرسىيەكانە بۇ ئەو دۇنيا ئەمەلىيەتى مەن

یه کجار گرنگ بوو، من پتو یستییه کی زورم به شیکردنه وه یان هه بوو بۆ
ئه وه ی ئیسراحت بکه م.

مامۆستا که م له هه موو ئه مانه تیگه یشتیوو، به لام ده شی زانی که من
هیشتا له ته مه نیکدا نیم تا له مانه تیگه م له بهر ئه وه وتی:

— شیرینه که م... تۆ هیشتا مندالی، که میکی تر گه وه بیه هه موو
ئه مانه ت تیده گه یه نم.

من یه کسه ر نا په زاییم ده ربپی وتم:

— نه خێر... من چیتر گه وه بووم، هه موو شتێک ده زانم، هه موو
نمره کانیشم زۆر باشن.

ئو زه رده خه نه یه ی له سه ر لێوی مامۆستا که م ده رکه وتبوو زیادی کردو
به سۆزێکه وه ده ستی به سه رمدا هیناو وتی:

— بیکومان گه وه بوویت، به لام که میکی تر گه وه ببیت ئه وکات باشت
تیده گه یه ت.

نیتر منیش بیده نگ بووم.

به‌شی پینجه‌م

ئه‌گەر باومرڤم به‌دوارپۆژ نه‌بوايه،
هه‌زارجار هه‌ولێ خۆکوشتنم ده‌دا

پوخته‌ی ئهم به‌شه

ده‌زانن له‌ده‌ستدانی ته‌نها که‌سی ژيانم و به‌ ته‌نها
مانه‌وه‌م وه‌کو منداڵێکی بچووک چ مانایه‌کی هه‌یه؟ ئه‌گەر
ئه‌و خۆشه‌ویستی و باوه‌رپه‌ نه‌بوايه که‌ مامۆستا سیفگی
فیتری کردم بۆ گه‌یشتنه‌وه‌م به‌ دایک و باوکم له‌ پۆزی
دوايیدا، دانیام ئیستا نه‌ده‌ژيام. چونکه‌ له‌ناو ئازاری به‌رگه‌
نه‌گیراودا هه‌سه‌رتی بۆ کۆتاییم ده‌چه‌شت.

گرنگى باومرھىنان به پۇژى دوايى بۇ مندالان

به لام مردن، گۆپ، پۇژى دوايى، شه ميد، به هشت و نمونه ئىوانه
هيچ كات له بيرم دهرنه چوون، وه كه ئىوه ئى به دۇزىنه وه ئى وه لامىك بۇ ئىوه
پرسىاران به دىموانى ئىوه دايكه كه له دهستم داوه ئىوه باوكه كه بىجكه
له وئنه كه ئى هيچ كات نه مدييوو بدۆزموه وه ده مويست دلىابم كه ئىوان
له شوئىنىكى پارىزراو دان.

ئىمهش گرنگى باوه پوون به پۇژى دوايى به تايىت بۇ مندالان
ده رده خات. ئىكه ر مندالىك كه دايكه باوكى له دهست داوه باوه پى به
دووباره شادبوونه وه پىيان نه بىت چوون ده توانىت دلىابىت و دووباره
دهست به زيان بكاته وه ؟!

باوه پوون به لىك داپرانى هه تا هه تايى و، دووباره به يكه
نه كه يشتنه وه ئىوه منداله به زىندوويى ده مريئىت و هه موو ئوميد و
خوپاگرييه كانى ده فوئىنىت و نايىئىت.

من له زيانى خۆموه زور باش له م پاستيه تىگه يشتم، پئويسته باوه پ
بوون به پۇژى دوايى به باشى بۇ مندالان باس بكرىت، چونكه ئىوه دىنه ئى
كه مندالان له مندالىتىدا وه رى ده گرىت، كارىگه رى قوولى له سه ره موو
زيانى هه يه، چونكه له هه موو مندالىكدا خوليايه كه هه يه بۇ كه پان به دوايى
"هيزىكى بى كوتا" دا كه بتوانىت يارمه تى بدات و بىپاريزىت ئىوه خوليايه ئى
ناخى مندالان ئاماژه يه بۇ پيداويستى ئىوه منداله .

چونکه منداڻ ڪڙمه ٿيڻ لاءِ داخواري ههيه وهڪو ٺاسايش، باوهي،
خوپاگري، پالپشتي، قبولگري، تسليم ٻيون، خوشويستن. هههوهه مانه
لهه گرنگرين پيداويستيهه کان.

بهه گشتي لهه منداڻاندهه ستيڪي نهه پراوهه سهه بارهه بهه باوهه پيون بهه (الله)
ههيه وهه وان خودايان بهه پراستيهه قبولهه كهه نڪولي ليناگريتهه بهه سهه رچاوهه
پالپشتي وهه ٺاسايش دهه زان.

چونكهه ڪاتيڪه منداڻ لهه ناو ڪيڻهه جوڙاوجورهه ڪاندهه خواهستهه ڪاني
نايهه نهه دي، زور بهه ٺاساني دهه توانيت بهه نا ببايهه بهه دوعاگري لهه هيڙيڪي
گهه ورهه بهه توانا.

ههه ستي باوهه پيون بهه خودا لهه منداڻاندهه ستيڪي سهه روشتيه وهه هم
ههه سهه دهه بيته سهه رچاوهه دهه سهه بهه رگري نهه پيداويستيانهه كهه
لهه ناخيانداهه ههيه وهه هم ههه سهه لهه گهه گهه ورهه بونيداهه پي ويستي خوي
گهه سهه دهه ڪات.

لهه پراستيداهه منداڻ لهه خيڙاني خويهه وهه فيري واتاي پاريزگاري، دهه سهه لات،
بهه يوهه ستيون، باوهه پيون، پشتبهه ستن وهه ٺاسايش دهه بيت.

لهه گهه گهه تپهه پيون ڪات وهه گهه ورهه بوندا وهه گهه زيادهه بوني نهه زموني
زياندا زياتر لهه واتاي مردن وريان تپهه دهه ڪات.

كهه سيڪهه باوهه پي بهه خوي گهه ورهه هيڙو تواناي پهه هاي نهه زاته
ههه بيت وهه، باوهه پي بهه وهه ههه بيت كهه پوداوهه ڪان بهه ويستي نهه دينهه ڪايه وهه،
لهه ناخيدهه ههه سهه بهه ٺوميدو هيڙيڪي گهه ورهه دهه ڪات. وهه لهه سايهه هيڙي
ٺيمانهه و نهه ڪهه ويتهه ناو سهه رپيچي و گومپابونهه وهه بهه دوي پڙگاي پڙگاريداهه
دهه گهه پڙت. بهه هي نهه هاوسهه نگيهه كهه ٺيمان دروستي دهه ڪات مرقئي

باوه‌پدار ده‌توانیّت له هه‌موو حاله‌تیکدا که‌سیکی هاوسه‌نگ و، سه‌رکه‌وتوو
ئومیده‌وار بیّت.

باوه‌په‌یتان به‌خودا له‌پال ئه‌و ئاسووده‌بیهی که ده‌بیه‌خشیت به‌پۆح
چه‌ندین سوودی بۆ مرۆڤ هه‌یه‌و، ده‌بیته سه‌رچاوه‌ی به‌رچاوپوونی مرۆڤ
به‌رامبه‌ر به‌ ژيان و پووداوه‌کان و، کاریگه‌ری ئیجابی له‌سه‌ر خووپه‌وشت و
هه‌لسوکه‌وتی داده‌نیّت.

هه‌روه‌ها بۆ ئه‌وکه‌سه‌ی که‌ نزیکیکی له‌ده‌ست داوه‌ . ناشت بوونه‌وه‌ی
له‌گه‌ڵ خوادا، هانی ده‌دات بۆ ئه‌نجامدانی کاری خێر، که‌ ئه‌مه‌یش ده‌بیته
دلته‌واپه‌کی گه‌وره‌ بۆ خاوه‌نی مردووه‌که‌.

خۆشه‌ویستی مامۆستا سیڤگی:

ئو فریشته‌بوو، ئه‌و مرۆڤیکی مرواری ئاسابوو، ئه‌و نمونه‌یه‌کی چاکه‌و
باشی بوو.

هیچ کات له‌ منداڵه‌کانی خۆی جیای نه‌ده‌کردمه‌وه‌ . هیچ کات وای
لێنه‌کردم هه‌ست به‌نه‌بوونی و که‌م و کورتی بکه‌م . کاتیک ده‌گه‌پایه‌وه‌ بۆ
مالێ که‌م جار ده‌هاته‌ لای من، پوومه‌ته‌کانمی ماچ ده‌کردو به‌کچه‌کاڵه‌که‌م
ده‌ی دواندم، ده‌ستی به‌سه‌رمدا ده‌هێناو پرسپاری ئه‌و پۆژه‌ی لێده‌کردم
دلته‌واپه‌ی ده‌کردم.

چی بۆ منداڵه‌کانی بکریپایه‌ بۆ منیشی ده‌کپی . نازانم چۆن وه‌سف‌ی
مامۆستا سیڤگی بکه‌م ! ئه‌و به‌ مانای وشه‌ فریشته‌ بوو.

ئای له‌ مامۆستایانی ئیستا ! ! ئه‌گه‌ر ته‌نانه‌ت له‌سه‌دا به‌کیان به‌و
جۆره‌بوونایه‌و... خۆشه‌ویستیان به‌ منداڵان ببه‌خشایه‌ ئه‌وا...؟! به‌لام
کوان ئه‌وانه‌؟! زۆر که‌من.

با یادگاریه کی ئەو پۆژانەتان بۆ بگێڕمەوه که هەرگیز لەبیرم
ناچیتەوه .

من لەژووره که دا خەریکی وانه خوێندن بووم، بینیم وا مامۆستا سیفگی
هەردوو منداڵەکی بانگکردووە و خەریکە شتیکی گەنگیان پێدەلێت .
دەرگا کەش کراوە بوو بۆیە باش گویم لێیان بوو:

مامۆستا دەبوو:

— زۆر ئاگاتان لەجانان بیت، بێ تاقەتی مەکن، ئەو دایک و باوکیشی
لە دەست داوه . لەبەر ئەوە زۆر خەفەت دەخوات، ئەگەر ئێوە دایکتان
بمریت زۆر خەفەت دەخۆن وانیە!! ! جانانیش بەو شیوەیە خەفەت
دەخوات. ئەو ئیتر خوشکی ئێوەیە پێویستە ئاگاتان لێی بێتو خوشتان
بویت و کارێک مەکن که ئەو پێی بشکێت، یاخود بێتاقەت ببێت .

لەلای ئەو باسی دایک و باوکیشی مەکن، ئەگەر باسی بکەن ئەو زۆر
دەپەنجیت هەروەها لەبەردەم ئەودا شەپ مەکن، لەوانەیە بیخاتە
سەرخۆی و وابزانیت لەگەڵ ئەوتانە . ئەمەش زۆر ئازاری دەدات .

ئای... مامۆستا سیفگی ئەمە چ گەورەییە که! چ وردبینیە که؟! چ
ترس و خۆشەویستیە که بۆ خودا؟! !

تۆ بەپراستی شایەنی دراوسێیەتی پێغەمبەری خودایت ﷺ إن شاء الله
خودا ئەم پاداشتەت بەنسیب دەکات .

پرسپاره‌گانی ناو می‌شکم هه‌راسانیان گردبووم:

نژیکه‌ی سێ سال به‌سه‌ر مانه‌وه‌م له‌ مائی مامۆستا سێڤگی دا تێپه‌پی
بوو، پۆلی چواره‌میشم زۆر به‌باشی پێی.

من چی تر گه‌وره‌بوو بووم... له‌ زۆر شت تێده‌گه‌یشتم. خوا له‌
مامۆستا سێڤگی پازی بێت، له‌ سایه‌ی فێرکارییه‌ وردبینه‌که‌ی نه‌وه‌وه
تووشی هیچ گه‌فتێکی سه‌خت نه‌بووم. به‌لام بۆ ساتێکیش هه‌سه‌ره‌تی
له‌ ده‌ستدانی دایک و باوکم له‌ می‌شکم ده‌رنه‌ده‌چوو.

پرسپاره‌گانی ناو می‌شکم به‌ تێپه‌ریوونی کات زیاتر ده‌بوون و مه‌راقی
زۆر شتی ترم ده‌کرد.

دوو‌باره‌ له‌ گه‌ڵ داده‌ نۆریه‌ له‌ پشووێ هاویندا چوینه‌وه‌ بۆ وانه‌ی
فێریوونی قورئان.

مامۆستای قورئانه‌که‌م، که‌ باشت‌ترینی مامۆستایان بوو دوو‌باره‌ ده‌ستی
به‌ پیاوه‌ل‌دان کرد به‌ سه‌رمداو ده‌یویست دلنه‌وايم بکات:
— که‌ه‌ کاله‌ که‌م هاتوه‌.

به‌لام وه‌ک پسه‌پۆنکی سایکۆلۆژی یه‌کسه‌ر له‌ دونه‌ی ناوه‌وه‌م
تێگه‌یشتم و له‌ که‌شف کردنی ناگه‌ره‌که‌ی ناو دلم دوانه‌که‌وت و وتی:

— تۆ زۆر پیری دایک و باوکت ده‌که‌یت و له‌ خه‌یاڵت ده‌رنانچن وانه‌ی؟

وه‌کو هه‌میشه‌ فرمێسکه‌کان به‌ گۆنامدا هاتنه‌ خواره‌وه‌. وتم:

— زۆریش پیریان ده‌که‌م. هیچ کات له‌ خه‌یاڵم ده‌رنانچن.

— ئای که‌ه‌ جوانه‌که‌م... نه‌وان ئێستا له‌ به‌هه‌شت زۆر دلخۆشن تۆش

خه‌ریکی لێزه‌ ده‌گریت!

وه‌ک نه‌وه‌ی هه‌واڵێکی تازه‌ له‌ ویوه‌ هاتبێت سه‌یری ده‌م و چاوی

مامۆستام کرد. وتی:

-بەلئى پاستە... من پاست دەلئىم. شوئىنى مرقۇشە شەھىدەكان
بەھەشتە.

دووبارە پرسىيارەكان ھىرشىيان بۇ مىشكەم ھىنايەۋە چاۋە پىر
فرمىسكەكانم بېرىيە مامۇستاۋىتم:

-تا ئىستا بەتەمانىت ھەموو ئەمانەم بۇ پوون بگەيتەۋە؟؟ زۆر پرسىيار
ھەن كە مەراقمە ۋەلامەكانىيان بزانم، كاتىك لە مامۇستا سىڭكى دەپرسم
ئارپاستەى لاي تۆم دەكات.

-ئەۋ خۇى شارەزايە لەم بابەتەدا، زياتر دەزانىت ئاھ... سىڭكى بۇچى
ئەۋەندە خاكىت!!

پاشان بەردەوام بوو

- سىڭكى لەجىي مامۇستاي منىشۋ ئىۋەشە، ئەۋ مرقۇڭكى
تىگەيشتوو و نمونەيىە. ئىمە زۆر سوودمان لەۋ بىنيۋە، ئەۋ لەكۆرى
خانماندا زۆر جار پەيامەكانى بۇ دەخوئىندىنەۋەۋە بابەتى دىنى بۇ باس
دەكرىن، كەۋاتە ئەۋ دەزانىت كە ئىۋە ھىشتا مندالئى بۇيە جارى بۇتان
باس ناكات.

با ئىستا باسى ئەۋ بابەتەنە بگەين كە تۆ تامەزۇۋىت لەبارەيانەۋە
بزانىت. ھىوادارم كەمى تەمەنت نەبىتتە ھۇى دەرچوونت لەژۆر ئەم
بابەتەنەدا. بەلام تۆ كچىكى زىرەكىت، دلئىام زۆر باش تى دەگەيت.

بەدەستپىڭكىكى جوان دەستى پىكرىد:

ئەۋ خودايەى كە گەردوونى بەشىۋەيەكى جوان و پىك و پىك
دروستكردوۋە مرقۇشەكانىشى بەمەبەستى تاقىكرىدەۋە ناردۋەتە دنيا.
ھەرەك چۆن ئىۋە دەچنە قوتابخانە وانە دەخوئىن و پاشانىش كارت
ۋەردەگرن.

هموو مړوښك ژباڼيكي تاييبت به خوي وشيوازتيكي تاقى كردنه وهى
خوي هه يه .

خوای گوره هموو نه مانه ی بۇ تاقیکردنه وهى به نده کانی داناوه .
خوای گوره گه ردوون و دونه ی بۇ مړوښه کان نه فراندوه و پریشی
کردوه له و نیعمه تانه ی که دلی مړوښی پی خوش ده بیت . مړوښه کان دینه
دو نیا ده خون و ده خون ، دواتریش سه فر ده کن و ده پون . ژباڼی دونه یاش
دیاری ده کات ، که له پړژى دوايیدا شایه نی سزایه یاخود پاداشت .

بیگومان نه و خودایه ی که به م شیوه ناوازه یه نه م کوشکه ی
دروستکردوه ، به دلنیا یه وه بۇ به نده نیمانداره کانی شوینی پاداشت و بۇ
به نده سه ریچی کاره کانیشی شوینی سزای نه فراندوه .

که واته دونه یه کی تریش هه یه و له و دونه یه شدا دادگایه که هه یه به وهش
ده و تریټ پړژى دوايی .

چه نده ها گونا هبارو سه ریچی کار هه ن پیش نه وهى له دونه یادا
به ته وایى سزای تاوانه کانیا ن وه ریگرن ده من .
که واته شوینیټک بۇ لیټرسینه وه یان هه یه .

له م دنیا یه دا هر که سه و تاقیکردنه وهى خوي ده کات ، بۇ براوه کان
کوشک و ته لاری پازاوه ناماده کراوه و بۇ دواوه کانیش زیندانی هه تا
هه تایی .

له دونه یادا هموو ان خه ریکی خو ناماده کردن و چاندن . که واته ده بیت
شوینیټک هه بیت که پاداشته کانیا نی لی وه ریگرنه وه .

خوای گوره به هوی نه و کتیب و پیغه مبه رانه ی که نار دونه ی به لیټنی
پړژى دوايی داوه . هه روه ها هه والی سزای هه تا هه تایی داوه . نه مه واتای
نه وه یه که نه م به لیټنه ی ده با ته سه رو شوینی نه و سزایه ی ناماده کردوه .

لەم دونیایەدا هەمووشتێک کاتییە و مەحکومە بەگۆرپان، کەواتە دەبێت
 دونیایەک بوونی هەبێت کە هیچ نەگۆرپێت، ئەو دونیایەش پۆژی دوايیه
 لەپێگەی مردن و گۆرپو پۆژی لێپرسینەوهوه پێی دەگەین: لەو دنیاوەشدا
 کەسە باشەکان بە بەهەشتی بەرین شاد دەبن و، کەسە خراپەکانیش
 بەرەو دۆزەخ راپێچ دەکرێن.
 کەواتە دایک و باوکی تۆیش لە خوشی هەتا هەتاییدان و چاوه‌پێی تۆ
 دەکەن.

مردن چییە؟

پێش ئەوەی مامۆستا کەم قسەکانی تەواو بێت یەکێک لەو پرسیارانەی
 کە مەراقم بوو پرسیم:
 -من هیچ مردنم خۆش ناوێت؟ ئەگەر مردن نەبواوە چەند خۆش
 دەبوو، مردن چییە؟ بۆچی مردن هەیە؟
 مامۆستا کەم لەبەرەبەر ئەو پرسیارە ی مندا زەرەدەخەنەکی کردوو
 وتی:

-کچی خۆم... خودا هەمووشتێکی لەبەر حیکمەتێکی دیاریکراو
 دروستکردووە. هەندێک شت هەن کاتیەک سەیریان دەکەین بە پۆلەت
 ناشیرین و ناخۆش دەردەکەون، بەلام لەپاستیدا کاتیەک بەدوایاندا
 دەگەڕێین یاخود بیرمان لێ دەکەینەوه دەبینین بەو جۆرە نین کە ئێمە
 بیرمان لێ کردوونەتەوه.

مردنیش یەکێکە لەو شتانە لەیەکەم پوانیندا ترسناک و، ناشیرین
 دەردەکەوێت.

"هەرچەندە مردن لە پۋالەتدا تاريك و، پەش و، ناشيرينه، بەلام سىما
پاستەقبنەكەى بۆ موسولمانان نوورانى و جوانە، لەبەر ئەوە پيوستە
بەچاوى ترسەو نە بەلكو بەچاوى خۆشەويستىيەو لە مردن
بپوانرێت" بريسكەكان.

چونكە مردن، پزگارىبونه لە ئارەكەكانى ژيان. شويئىكە بۆ گۆرانی
جەستە. بانگهێشتىكە بۆ ژيانىكى هەميشەيى. سەرەتايەكە بۆ گەشتن بە
ژيانى هەتا هەتايى.

هەروەك چۆن مەزگەلەسايەى هێزو دەسەلاتىكەو دیتە دونياو هە
بەو شتووەيەش لەسايەى هێزو دەسەلاتىكەو لە دنياش دەر دەچێت، ئەم
پاستىيەت بە نمونەى پووەكەكان بۆ دەهێنمەو كە ساكارترين
زىندەوهرن. لەپاستيدا مردنى هەر پووەكێك هەروەك ژيانى پووەكەكە
پووداويكى مەزنە، هەروەك چۆن مردنى ميوەيەك ياخود ناوكێك نيشانەى
چەندەها كارلىكى كيميايى، هەوير ئاسا لەژێرخاكدا دەشيلرێت و دەبێتە
دەستپىكى ژيانىكى تازە، ئەمە لەكاتىكدايە كە مردنى تۆو چوونە ژێر
خاكى واتاى دەست پىكردنەوێ ژيان هەلدەگرێت.

جا ئەگەر مردنى پووەك - كە لە نزمترین چين و پلەكانى ژياندايە -
بەديها توويەكى ئاوا پێك و پێك و پێك لە دانست بێت، دەبێت مردنى مەزگەلە
چۆن بێت كە خاوەنى بلندترین چينەكانى ژيانە؟ هەروەك چۆن تۆيەك كە
دەچێتە ژێر خاكەو دەبێتە سومبول بەهار، هەر ئاواش مەزگەلەكە
دەچێتە ژێر گەلەو، لەبەهارى قىامەتدا پێدەگات. "مەكتوبات

مردن سەرەتايەكە بۆ خۆشى هەتا هەتايى ئەگەر لەم بارەو سەيرى
بكەين ئەوا مردن گەورەترین نىعمەتە، چونكە ئەو پەيوەندىيەى كە بۆ

گەيشتن به نيعمه تىكى خۆش ئويش به هه مان پادهى نيعمه ته كه
خۆشه ويسته .

به كورتى مردن هه قىكه له سه ره ره دروستكراوىك كه خاوه ن ژيان بىت،
بۆ هه موو كه سىك ژيانى گۆپ هه يه و بيه وىت يان نا، هه ره ده بىت بچىته
ناوى، ژيانى ناو گۆپ به پىي بيروباوه پى مروفه كان به سه ره سى جۆردا
دابه ش ده بىت:

يه كه م: گۆپ بۆنه و كه سانهى كه نه هلى ئيمانن ده رگايه كه بۆ دونيايه كى
زۆر له م دونيايهى ئىمه خۆشتر.

دووه م: بۆ نه و كه سانهى كه باوه ريان به دواپۆژ هه يه به لām له گومپاى
و سه ره لىشيو اويدا ژيان به سه ره ده به ن، ده رگايه كه بۆ زيندانىه كى هه تا
هه تايى. هه نكاوى يه كه مه به ره و مه حكوم بوون و داپران له هه موو
دۆستان.

سىيهم: بۆ نه و كه سانهى كه باوه ريان به پۆژى دواى نيه بۆ ئىنكارو
سه ره لىشيو اوه كان ده رگاي له سىداره دانه، هه روه ها په تى سىداره يه هه م
بۆخۆى و هه م بۆ خۆشه ويستانى. له به ره ئوهى خودى خۆى وا ده بىيىت
هه ره به وشيوه سزا ده درىت. "وته كان.

كه سىك كه باوه پى به خوداو پۆژى دواى هىناوه، مردن بلىتىكى
گەيشتنه به خۆشه ويستانى و، پىويسته به خۆشه ويستيه وه له مردن
بروانىت، چونكه مردن نيعمه تىكى زۆر گه وره يه له لايه ن خوداوه .

پۆچ چییە؟

پۆچ چییە؟ دروستکراویکی چۆنە؟ پۆچ لە ناو ئیمەدا یە؟! ئەگەر وابە
لە کویماندایە؟ پاشانیش ئایا پۆچ دەمریت؟
لە بەرامبەر ئەم پرسیارانە ی مندا مامۆستاگەم بەم شیوەیە وەلامی
دامەوہ:

“پۆچ ئەو دروستکراوەیە کە ژیا نمان پێ دەبەخشیت بە دەست
ناگیریت و بە چاویش نابینریت.

پۆچ وەک جەستە نامریت، ئەو نەمرە واتە خوای گەورە پێش ئەو ی
کائینات دروست بکات پۆچەکانی ئەفراندووہ دواتریش جەستە ی کردوون
بە بەرداو بۆ دونیای ناردوون.

پۆچ بە جەستەوہ نا بە لکو جەستە بە پۆچەوہ بەندە. لە گەڵ ئەوہ شدا
ئەگەر پۆچ بلالو ببیتەوہ و پاشانیش دووبارە کۆببیتەوہ هیچ جۆرە
کۆرپانکاریە کە تیایدا پوونادات. تەنانەت دەتوانین بلتین جەستە هیلانە و
لانکە ی پۆچە نە بەرگی.

کەواتە لە کاتی سەرەمەرگدا پۆچ بە تەواوی بێ بەرگ نیە لە هیلانە کە ی
دەر دەچیت بە لام لە لایەکی دیکەیشەوہ بەرگە واتایە کە ی دەپۆشیت.
(وتەکان)

مەرچی سەبارەت بە نەمری پۆچیشە: هەموو ئەو شتە فانیانە ی دونیا
کە هەن بناغە ی دروست بوونیان لە بەیە ک گەیشتنی زیاتر لە مادە یە ک
یاخود هەزارە ها مادە دەبیت. بەو هۆیەوہ ئەو شتانە ی کە لە یە ک جیاوازن
تەنانەت زۆر جار ئەوانەشی کە دژ بە یە کن ئیحتیما لی لە یە ک جیا بوونە وەیان
هە یە. وە ک لە قورئاندا هاتووہ، پۆچ لە و مەخلوقاتانە یە کە بە فەرمانی

خوای گه وړه په یدابووه، هر خوا خوی ده زانیت چیه، مړوږ
نه دازه به کی که نه بیت زانیری پی نه دراوه له و باره یوه.

— نایا مړوږ له کاتی مردن و ده رچوونی پوځ له لاشه نازاری پی
ده گات.؟! واته مردووه کان له کاتی مردندا هه ست به نازار ده که ن؟!!

له به رامبه ر نه م پرسپاره شمدام ماموستانا که م پاش که میځ وه لاسی
دامه وه:

— نه وه په یوه سته به وهی نایا نه وان به نده یه کی باش یا خود خراپن،
واته به پپی کرده وه کانیانه. نه گهر نه و که سهای که ده مریت به نده یه کی
خوځه ویست بیت لای په روه ردگار نه و هیچ کات نازاری پی ناگه یه نیت.
وه که نه وهی له ژوریکه وه بچته ژوریکه تره وه نه وه نده ناسان ده بیت،
به تاییه نه گهر مردووه که شهید بیت هه ست به هیچ نازاریک ناکات.

بیگومان بڅ شهید بوونیش پیویسته ته مه ن و جه ست له پیناوی
خودا فیدابکیت، جیاله وهش هر که سیځ له ناودا بخنکیت، له ناگردا
بسوتیت، له ژیر گلدا وه فات بکات، نه گهر باوه رداریت، نه و به شهید ی
مه عنه وی حساب ده کرت، نه ویش له کاتی سه ره مه رگدا نازار ناچیزیت.

**نیزرائیل! چوڼ ده توانیت له یه که گاتدا رځی چه ندها
که س بکیشیت؟!**

— ماموستا، نیزرائیل رځی مړوږه کان ده کیشیت وانیه؟!
— به لئ کچی خوم، نیزرائیل فریشته یو فرمانه کانی په روه ردگار جی
به جی ده کات، نازاری نه و که سانه نادات که خوا ده ناسن و خوځشیان
ده ویت. به لکو له کاتی سه ره مه رگدا نازاری نه و که سانه ده دات که
سه رپیچی کارن و گوئیستی فرمانه کانی په روه ردگار نابن.

له کاتى سەر مەرگ ياخود له کاتى بينىنى ئيزا ئيلدا تەنھا و تەنھا کەسە
 گوناھ کارەکان و سەرپېچى کارەکان تووشى ترس و دلە پاوکى دەبن،
 مرقە ئيماندارەکان ھەروەك چۆن لە دۇنيادا بە جوانى لە مردن دەپوانن،
 له کاتى سەر مەرگ پشدا فرىشتەى گيان کيشان بە جوانترين شېو دەبينن
 و، تووشى ھېچ مە ترسى و ناخوشىيەك نابن.

کاتىك دەمبينى مامۇستاکەم بەرە لامدانەوى پرسىارەکانم دلم
 ئاسوودە دەکات دەستم بە پرسىارى تر کرد کە دەهاتن بەميشکەمدا
 مامۇستاکەشم خودا خىرى بنوسىت بى ئەوى بىزار بىيت وەلامى
 دەدامەو.

—فرىشتەى گيان کيشان (ئيزائيل) يەك دانە يە وانيە؟
 —بەلى.

—باشە کە يەك دانە يە !! ئەگەر لە يەك کاتدا چەند کە سىک پىکەو
 بمرن يەك فرىشتە چۆن دەتوانىت گيانى ئەو ھەموو بکيشىت؟
 مامۇستاکەم دووبارە زەرەدەخەنە يەكى بۆ کردم:
 —کچە کالەكەم، تۆ بەپاستى بىر لەم شتانە دەکەيتەو؟
 —وتم بەلى.

—وتى تۆ زۆر زىرەكيت، وەك ئەوى کە سىكى گەرەبىت و بچووک
 بوپىتەو ئەم پرسىارانەى تۆ نەك بەميشكى مندالتيكى وەك تۆ بەلکو
 بەميشكى زۆر يەك لە ئينسانى پىگەيشتووشدا نايەت.
 باوہلامى ئەم پرسىارەشت بدەمەو:

فرىشتەکان لە نوور دروستکراون، واتە لە يەك کاتدا دەتوانن لە چەند
 جىگە يەك بن، ھەروەك خۆر، خۆر لە يەك کاتدا دەتوانىت بگاتە ھەموو

شویتنیکى دونیاو پووناكى بکاتوه، تەنانەت دەچیتە ناو چەندین تەنى درەوشاوه وه له یەك کاتدا چەندها خۆر دروست دەبێت.

ههروهها فریشتەى گیانکێشان (ئیزرائیل)، چەندین فریشتەى یاریده دەرى ههیه که خۆى گه وره پارسپاردوون به و کاره. سه بارهت بهم بابته به دیعو زه مان مامۆستا سه عیدی نوورسی بهم شیوه یه ده دویت:

"فریشتە بالاده سته کان وهك ئیزرائیل، میکائیل، جوبره ئیل، نیسرافیل، وهك چاودیژیکى گشتى وانو له پێگه ی به پێوه به رایه تی دان، له چه شنى خۆیان و هاوشیوه ی خۆیان به لām له شیوانی بچوکتدا چەندین فریشتە هەن که یاریده ده ربیان ده کەن، ئه گەر له م پوه وه بریوانین ده توانین بلتین که هه زه تی ئیزرائیل (علیه سلام) چاودیژی پۆح کێشان ده کات له لایه ن فریشتە به رپرسیاره کانه وه، له لایه کی تریشه وه به پێی جۆری زینده وه ره کان ئه وانیش ده گۆرپن تەنانەت فریشتەى تایبەت به گیان کێشانی که سه باشه کان له گه ل که سه گوناها به ره کاندایا وازه".

مه کتوبات.

نێمه له ناو گۆردا ناترسین؟

- کاتیك ده مانخه نه نێو گۆره وه چۆن له وێ ده میتینه وه؟ ناترسین؟! - گۆر، بۆ مردوو یه که مین وێستگه ی سه فه ره که یه تی، ئه وێ بۆ ئه و به ندانه ی که باوه پدارن باخچه یه که له باخچه کانی به هه شت، به لām بۆ مرقه بێ باوه په کان چالێکه له چاله کانی دۆزه خ.

مرۆڤى باوه پدار له گۆر ناترسیت، چونکه به هه زاره ها فریشتە له شیوه ی دۆست و هاوڕێیانیدا دینه سه ردانی.

وه لآمه كانى مامؤستاكهم دانه دانه مهراقه كانى داده مركانده وه، به
گوئیستیبونی وه لآمی نهو پرسیارانه ی که سالانیک بوو خه ریک بوو
مؤرخیان ده خواردم هه ستم به ئاسووده ییه کی زۆر ده کرد، له بهر نه وه ش
به رده وام بووم له پرسیار کردن.

- کاتیک ده مانخه نه نیو گۆپه وه یه که م شت پوو به پووی چی
ده بینه وه؟

- کاتیک ده مان خه نه نیو گۆپه وه یه که م شت پوویه پووی دوو فریشته
ده بینه وه به ناوی (نه کیر و مونکر) که دوو فریشته ی لیپرسینه وه ن،
یه که م لیپرسینه وه مان له لایه ن نه وانه وه ده بیئت.
- زۆر قورس ده بیئت؟!!

مامؤستاكهم به پرسیاره که مدا تیکه یشت که ترساوم بۆیه وتی:
- نانا نه خیر، مرقه کان به پیتی کرده وه کانیان له ژیانى دونیادا
لیپرسینه وه یان له گه ل ده کریت، بیگومان بۆ نه وانه ی چاکه یان له گه ل
خه لکی کردووه وه زمانه کانى خودایان جی به جی کردووه قورس نابیت.
سه باره ت به م بابه ته به دیعوززه مان به م شیوه یه ده دیت:

" وهك هه موو كهس منیش ده چمه ناو گۆپه وه " جارێك به خه ون چوومه
ناو گۆپه كه م خه ريك بوو له ته نیایی و، بى كهسى و، تاریکی و سه رماكه ی
ناوی بترسم له ناكاو دوو هاوپتی موباره ك به ناوی نه كیرو مونكر هاتنه لام
و، له گه لم ده ستیان کرده میژگرد، دل و گۆپه كه یان فراوان كردم و پریان
کرد له نوور خستیان ه جووله، په نجه ره كان به ره و پووی جیهانی پۆچه كاندا
كرايه وه منیش هه روهك نهو خه یالهم به پاستی ده بینى به هه موو بوونمه وه
خۆشحال بووم و سوپاس گوزاریم کرد. (تیشكه كان)

خۆزگە مردن نەدەبوو!

—باشە ئەگەر مردن، گۆپ، بەھەشت، دۆزەخ نەبونا،
مروغەكان بىي خەم و خەفەت و بىي ترس بژيانايە، ئەو كاتە
باشترنەدەبوو؟!

مامۇستا كەم لە بەرامبەر ئەم پرسیارەشدا وەلامى نۆر جوانى دامەوہ:
—بەپېچەوانەوہ... ئەگەر باوەر بوون بە پۆزى دوايى، بەھەشت و
دۆزەخ نەبوايە مروغەكان لە هيچ شتێك نەدەترسان و يەكترىيان
دەچەوساندەوہ وەحق و حقوقيان نەدەزانى و ژيانى كۆمەلگە دەبووہ
كىشەمە كيش و مەملانى، تەنھا شتێك كە دەتوانيت مروغەكان لە بەرامبەر
خراپەكارى بوەستيتيت باوەر بە پۆزى دوايە.

بەدیعوززەمان بەم شێوہە باس لەم بابەتە دەكات:
"منداڵان كە نزيكەى چوارىەكى دانىشتوانى زەوى پێك دەھيئن، كاتێك
بووبەپرووى ھەرچۆرە لەدەستدانێك دەبن تووشى پەژارەيەكى گەورە
دەبن و بەجۆرێك كاريگەر دەبن كە لە پۆج و دڵە بچووكەكانياندا برينى
مەعنەوى دروست دەبيت و، تەنھا چارەسەرێك بۆ ئەو برينانە بىرى
ھەبوونى بەھەشتە.

دڵە پاكەكەى ھەميشە دەلييت: "ئەو برايم ياخود ھاو پتيەم مرد بەلام
بووبە چۆلەكەى بەھەشت، لە ئێمە زياتر كەيف خۆشە و دەگەرپيت،
دايكيشم كۆچى دوايى كرد، بەلام بەپەحمەتى خودا چوو، دووبارە
لەبەھەشتدا دەگەرپيم وە باوہشى پەر خۆشەويستى ئەو و دەبينمەوہ و،
بەدرێژايى ژيانى بەشێوہەيك دەژى كە شاھەنى ئينسانيتەيت.

دووبارە "پيرو پەككەوتەكان كە چوارىەكى دانىشتوان پێك دەھيئن،
تاكە دڵ نەوايەيك بۆ ئەوان لەبارەى كۆتايى ھاتن بەژيانيان و چوونە ژيەر

گل و کوتایی هاتنی جوانی و خوشی به کانی دنیا بویان تهنه او تهنه له
نیماندا دهست ده که ویت."

به ئاواتی به هه شته وه ده توانن به رگه ی ناره حه تی و سه ختییه کانی ژیان
بگرن، نه مه بیروباوه پیکه له م جوړه یان پیده به خشیت:

"خه فته مه خۆن، ئیوه لاویتییه کی هه تا هه تاییتان هه یه ژیانیکه
پرشنگدارو ته مه نیکه نه بپاوه چاوه پیتانه ... هه مو ئه و چاکانه ی که
کردووتانه بۆتان پارێزراوه و، پاداشته که شی وهرده گرن"

که نه که کانی که به شیکه زۆری دانیش توان پیک ده هیتن له ته مه نیکدان
که ناره زویان له وپه پی جۆش و خروشدا یه، نه گهر شکست خواردن
له به رده مه هه سه کانیان هه یه و به پاده یه کی زۆر چاوه ترسن، تاکه
هۆکاریک که له هه له و گونا مه کردن بیانگریته وه باوه پیا نه به هه بوونی
دۆزه خ.

که نه جیک که خاوه نی نیمانیکه و هه بیته له کاتی نه نه جامدانی هه ر
هه له یه که دا به خۆی ده لیت:

"نه که رچی داروده سه ته و پۆلیسه کانی حکومه ته من نابین و ده توانم
خۆمیان لی بشارمه وه به لام فریشته کانی پادشایه کی خاوه نه ده سه لات و
خاوه نه دۆزه خ ده مبین و خراپه کانه ده نووسن."

دووباره مرقه نه خۆش و، سه ته م لیکرا و موسیبه ته داره کان که
به شیکه زۆری مرقه کان پیک ده هیتن، باوه پیا نه به پۆژی دوا یی و به هه شه
وه که دلته واییه که ده بیته بویان بۆ نه مه ش هه مو ئه و نازارانه ی که
چه شتویانه، نه و سه ته مانه ی که لیتان کراوه، هه روه ها ئارامگرتن له سه ر
زۆلم حه واله ی خودا ده که ن.

كاتىك دەچمە سەر گۆرى دايكم گويىستى قسەكانم دەيىت؟
 كونا پرسىارىشم لە مامۇستاكەم بەمشۆرەيە بوو:
 -كاتى من دەچمە سەر گۆرى دايكم ئايا ئەو گويى بىستى من
 دەيىت؟!

مامۇستاكەم لەم پرسىارەم زۆر خەفەت داى گرت.
 -بەدلىيايەو كچى خۆم، چۆن گويى لىت نابىت!
 تەنھا كاتىك دەچىتە سەر گۆرى دايكت مەگرى. بەلام دوعاى بۇ بكە.
 كاتىك كەسك دەچىتە سەر گۆرى ناسراويكى و سلاوى لى دەكات،
 مردووەكە ئەو دەناسىتەو و سەلامەكەشى وەردەگرىت و ئەگەر كەسكى
 نەناسراو بچىتە سەرگۆرى كەسك و سەلامى لى بكات، دووبارە مردووەكە
 سەلامەكە وەردەگرىت.

پىغەمبەرى ﷺ دەفەرموئىت: "مردوى ناو گرپ وەك كەسك وايە كە
 خەريكە دەخنىكت و داواى يارمەتى دەكات، بەردەوام چاوەپوانى دوعاى
 دايك و باوكى و، خوشك و براكانى، ياخود ھاوړىكانىتى، كاتىك دوعايەكى
 پى دەكات، ئەوا لە ھەموو جوانيەكانى دونياو ھەرچى تيايە پى خۆشترە.
 بىگومان جوانترين ديارى زىندووەكانىش بۇ مردووەكان تەنھا دوعا كردن و
 داواى لىخۆشبون كردنە بۆيان.

مەبەست لە زيارەتى مردوو، ھەرەك چۆن پەند وەرگرتنە بۆ
 زىندووەكان ھەرواش مەبەست لى وەرگرتنى دوعاى خىرە بۆ مردووەكان.
 مامۇستاكەم زۆر ھىلاك كردبوو، بەلام وەلامەكانى ئەو
 كىشمەكىشمەكانى منى چارەسەرکرد، خەمەكانم پەوينەو، سەبارەت
 بەدايك و باوكم زۆرتر ئاسودەبووم، جگەلەو ئەمىدى بوونى ئەوان
 لەبەھەشت ئاسودەيەكى زۆرتى پى دەبەخشىم.

بهشی شه شه

نه گبه تیه کان ته و او نه ده بوون...
ماموستا سیفگیشم له دهست چوو

پوخته ی نه م به شه

نه و ماموستا سیفگیی که وه کو مندالی خوی سۆزو
میهره بانی پی ده دام و ته نهایی بیر برده وه، له
په و داویکی پر تراژیدیدا بووه قوربانیی. دیسان له ناو
ئازاردا ته نه که وتمه وه. خودایه حالی من چی
به سه ردیت؟ ته نه هاوپیتم فرمیسه که پزاوه کانی چاوم
بوون که نه ده گیرسانه وه.

هه‌میشه دایکم له خه‌ونمدا ده‌بینی

دابړان له دایکم به‌پاده‌یه‌ک په‌ریشانی کړدبووم که ئاگری ناخه
نه‌ده‌کوژایه‌وه، هه‌موو شه‌وێک ئه‌وم له‌خه‌ونمدا ده‌بینی.

له هه‌ندیك له‌خه‌ونه‌كانم دا، دایکم ده‌ستی ده‌گرتم و بۆلای باوكمی
ده‌بردم، به‌لام هه‌چ كات نه‌مان ده‌توانی بیگه‌ینی و به‌خه‌به‌ر ده‌هاتم.

تا به‌یانی ده‌گریام، چونكه هه‌میشه له‌نزیک دایكمه‌وه ده‌نوستم.
به‌ته‌نهایی پانه‌هاتبووم له‌به‌رنه‌وه چه‌نده‌ها شه‌و بۆ خه‌و و به‌ترس و
فرمیسكه‌وه پۆژم كرده‌ته‌وه. خوا هه‌چ كه‌سێك بۆ دایك نه‌كات.

دوو‌پاره له‌خه‌ونیکی ترمدا دایکم هات ئای خوايه ئه‌وه‌نده پاك و
پرشنگداربوو هه‌روه‌ك فریشته له‌باوه‌شی گرتم، هه‌ستم به‌بۆنی خو‌شی
ده‌كرد كه هه‌روه‌ك میسك وابوو. وتم:

— دایه، بۆچی منت جۆ هیشت و پۆشتیت!!

وتی:

— من نه‌پۆشتووم كچه‌كه‌م، به‌لام تۆ من نابینیت.

— واته... تۆ نه‌مردوویت!!

— نه‌خێر كچه‌كه‌م من شه‌هیدبووم.

— باوكیشم شه‌هیدبووه؟

— به‌ئێ كچم... ئه‌ویان له‌به‌ندیخانه بۆ تاوان كوشت و ئه‌ویش شه‌هیده

دوو‌پاره به‌گریانه‌وه خه‌به‌رم بویه‌وه.

يەككى تر لەو خەونانى كە زۆر كارى تىكردم بەم شىۋەيەى بوو:
دووبارە لەخەونەكەمدا لەباۋەشى دايكەمدا بووم، لەبەردەم خانوويەكى
زۆر پازاۋەدا، بەلام دووبارە باوكىمى لى نەبوو، من باوكىم دەۋىت. دايكىم
وتى:

—تۆ خەفەت مەخۇ لەبەر نەھاتنى ئەو.

ۋىم:

—ئەم خانوۋە ھى كىيە؟

—ئەم خانوۋە پېئەمبەر ﷺ پىي بەخشىن، لىرە بۇ شەھىدەكان خانوۋى
تاييەتى ھەيە.

خانوۋىەكى ئەۋەندە جوان بوو كە پىي سەرسام بووم بەلام كاتىك
خەبەرم بوۋىەۋە دووبارە شىۋەن و گريان دەستيان پى كىردەۋە.

يەكەمى ھۆنراۋە نووسىن بووم:

لە پۇلى پىنجى سەرەتايى بووم. لەنيوان قوتابخانەكانى
شارۋچكەكەماندا پىشپىكىي ھۆنراۋە كرا، منىش ھۆنراۋەيەكم بۇ دايكىم
نووسى، بەلام ئەۋەندە بەتاييەتى خۇم بۇ ئەۋ ھۆنراۋەيە نامادەكرد بوو
بەشىۋەيەك وام ھەست دەكرد دەگاتە دەستى دايكىم ئەمە لەكاتىكدا كە
من بەھرەى ھۆنراۋە نووسىنم نەبوو، ئەۋە يەكەم جارم بوو ھۆنراۋە
بنووسم.

بە ھاۋكارى مامۇستا سىڭگى ھەموو ھەستەكانم پۇژاندە نىۋ دىپرەكانەۋە
لەگەل ئەۋەشدا ھەموو پىستە و وشەكانى ھۆنراۋەكەم بەفرمىسكەكانم تەپ
بوۋبوون.

كاتىك مرقۇ دەچىتە نىۋىنەو جەۋە پىر لەھەستەۋە شتى نۆر
سەردىچراكىش دىننەتە كايەۋە. واتە ھەم گىرام ۋ ھەم ھۆنراۋەكەم نووسى.
بىستوتانە دەلەن ۋە ۋەكتىبانەى بەگىرانەۋە دەنووسرىن، خويئەرهكانىش
دەخەنە گىران!

ھۆنراۋەكە تەۋاۋ بوو، دامە دەست مامۇستا سىڭكى بىنىم دەستى
بەگىران كرد.

ۋتى:

— نۆرى بىر دەگەيت وانىە كچەكالەكەم!!
باۋەشمان بەيەكدا كردو دەستمان بەگىران كرد.
بىركردن چ وشەيەكە! ئەگەر پىم بلەن پۇخت بىەخشە بەخۇشحالئەۋە
دەبىبەخشم.

پۇيشتم بۆلای لىزئەى ھەلسەنگاندنى ھۆنراۋە... ھۆنراۋەكەيان
خويئەدبوۋىيەۋە لەۋى كەس نەمابوۋ بەبىستنى ھۆنراۋەكە نەگىرى. دواتر
بەپۇئەبەرى پەرۋەردە بانكى كردم، منيان برده لای ۋتى:
— كچەجوانەكە تۆچ خۇشەۋىستى ۋ سۆزىكت ھەلگرتوۋە لەناختدا ۋا
نئەت خستە گىران.

نۆر دلئەۋايى كردم، ديارى پى بەخشىم ۋ پىداۋىستىبەكانى دابىن كرد
ۋتى:

— لەمەۋدوا منىش مامۇستاي تۆم، ھەرچى داۋاكارىبەكت ھەبىت بەخۆم
دەلئىت منىش ھاۋكارىت دەكەم.

خودا لىلى پازى بىت دلى دامەۋە، ھۆنراۋەكەشم يەكەم دەرچوۋ لە
قوتابخانەكەمان ئاھەنگىك سازكرا، لەئاھەنگەكەدا، پارىزگار، بەپۇئەبەرى

پەرۋەردە، بەپژىۋەبەرى ئاسايش، بەپژىۋەبەرى شارەۋانى، كۆمەلئىكى تر
لەكەسە ئاۋدارەكانى شارۋچكەكە ئامادەبوون.

سەرەتا بەپژىۋەبەرى قوتابخانەكەم ھۆنراۋەكەى منى خويىندەۋە...
بابلىتىن خويىندىۋە... لەپاستىدا نەيخويىندەۋە بەلگو لە سەرەتاۋە
تاكو كۆتايى دەگريا، لە ئاھەنگەكەدا كەسى تىدا نەما كە نەگري.
پاريزگار منى لەباۋەش كردو ماچى كردم لەو كاتەدا چاومان چوۋە
سەر چاۋى يەك بېنىم لەنئوان بىزانگەكانىۋە فرمىسك دلوپ دلوپ دەھاتە
خوارەۋە. وتى:

— سەبارەت بەتۆ زانىارىم ۋەرگرتوۋە كچەكەم من لئىرە بەدواۋە دەبمە
باۋكى مەعنەۋى تۆ، ئەمە ژمارەكەمە كەى لە تەنگانەدا بوويت، ھەر كاتىك
پىۋىستىيەكت ھەبوو تەلەفۆنم بۆ بكة يەكسەر دەگەمە فریات.

ھەموو ئەوانەى لە ئاھەنگەكەدا ئامادەبوون ھەمان شتىان دوۋيارە
دەكردەۋە، پاريزگار جانتايەكى گەۋرەى پىدام، ھەرۋەھا زەرفىكى
بجوۋكىشى پىدام جگە لەۋەش لەبەرئەۋەى يەكەمى ھۆنراۋە نووسىن بووم
پلاكتىتېشيان پىدام.

زۆر دلخۆش بووم زۆر... يەكەمجار بوو ھىندە بە خۇشحالئىيەۋە ھەنگاو
بىنىم، ھەستى خۇشبەختى چەندە خۇشە!

يىگومان مامۇستا سىڭكى ۋەپژىۋەبەرى قوتابخانە لەگەلمدا زۆر
دلخۆش بوون ئەوان ئەۋەندە ئەجریان لەسەرم ھەبوۋەك كچى خۇيان
تەماشايان دەكردم.

ئەو جانتايەى كە پىتيان دابووم پىپوۋ لەجلو بەرگ و ديارى، دياربوو
پرسىاريان لەكەسىك كىردبوو كە منى بەباشى دەناسى، لەوانەيە ئەۋكەسە
مامۇستا سىڭكى بوپىت، چونكە پۇشاكەكان لەۋرەنگو مۇدىلانە بوو كە

من حەزم لى دەکرد، پەنگىشە مامۇستا سىڭكى ھەموويانى كېرى بىت تا ئىستا ئەو ھەم بۇ پۈۈن نەبوۋتەو.

ئەو ھى ناو زەرفەكەش پارە بوو، بەپىي ۋەزىي ئەو پۇژانە پارەيەكى باش بوو، مامۇستا سىڭكى خوا لىي پازى بىت نەيەشت ئەو پارانە سەرف بىت، داي بەئالتون و بازى بۆم بەم شىۋەيە ھەم منى دلخۇش كرد ھەم نەشى ھىشت پارەكە خەسار بىت.

ئاي... لەو پۇژانە. چەندە دلخۇش بووم، دەتوانم بلىم ئەو پۇژانە يەكەمىن و تاكە پۇژى خۇشى ژيانم بوو.

دلخۇش يەكەم زۆرى نەخاياند:

تا پۇلى سىي ناۋەندى لەژىر بالى پىرسۇزو مېھرى مامۇستا سىڭكى دا پۇژاننىكى زۆر خۇش ژيام، ھەرچەندە ھىچ شتىك ناتوانىت ھەسرەتى لەدەستدانى دايك و بارك نەھىلت، بەلام مامۇستا سىڭكى بۇئەۋى ھەست بەنەبوونيان نەكەم چى لەدەست بەاتايە دەى كرد.

ئىستا بىرى لى دەكەمەۋە ئەو فېداكارىانەى ئەو دەيكرد لەم دونىايەدا كەم كەس دەتوانن بېكەن.

خۋاي گەۋرە ۋەك سۆزىكى گەۋرە، مامۇستا سىڭكى بۇ من ناردبوو، خەرىك بوو ناۋەندىم تەۋا دەکرد، گەشتبومە تەمەنىك كە عەقلم بەزۆر شت دەشكا، بەۋاتايەكى تر ھەنگاۋىكم دەنا بەرەو گەنجىتى، بۇ ئەۋەى زياتر نەبمە ئەرك بەسەر مامۇستا سىڭكىيەۋە تاقىكردەنەۋەيەكم ئەنجامدا بۇ ئەۋەى لە بەشى ناۋخۇيى ۋەرىگىرىم و لەو تاقىكردەنەۋەيەدا دەرچوم. بىرپارمادابو قۇناغى ئامادەيى لەبەشى ناۋخۇيى تەۋا بگەم، لەبەرئەۋەى ھكومت پېداۋىستىيەكانى قوتابخانە و شۈينى ھەۋانەۋەو خۇراكى دابىن

ده كرد به مەش پزگارم دەبوو لەوێ كە بېم بە ئەرک بە سەر مامۆستا
سیتفگی یەو.

هەرچەندە مامۆستا سیتفگی نەیدەویست قبوڵی بکات، بەلام من سوور
بووم لە سەر بپارە کەم لە بەر ئەو نا کە خوشەوستان بۆم کەم بویتهو
یان شتێکی لەو جۆرە، بەلکو لە بەر ئەوێ لە گەڵ گەرەبووندا
پیداویستیه کانیشم زیادیان دەکرد.

بە هاوکاری مامۆستا سیتفگی لە قوتابخانە ناوئوس کرام، شوینی
نوستنە کەم بینی، لە گەڵ بەرپۆه بەرو هەندێک لە مامۆستاگاندا یە کمان
ناسی، جگە لەوێش مامۆستا سیتفگی خودا لێی پازی بێت لە بارە ی منەو
زانباری تەواوی بە بەرپۆه بەر دابوو، بەرپۆه بەریش وتی:
-مادام وایە دەتوانین خەرجیشی پێ بدەین.

بە دلتیاییهو وای کرد.

لە بەر ئەوێ خوێندنە کە ی کە من لێم دەخویند لە شارێکی تریو،
لە گەڵ مامۆستا سیتفگی گەڕایه وەو دەبوو ئامادە کاری بکەم و بگەرێمهو
بۆ قوتابخانە.

بە لایه کی لەم جۆره!!

مامۆستا سیتفگی وە ک دایکێکی دلسۆز بە درێژایی پێگا لە ناو پاسە کە دا
سە بارە ت بە ژیا نە نوێیه کەم ئامۆژگاری بە نرخی کردم و ئاگاداری کردمەو
لە بارە ی ئەوێ دەبی چی بکەم و چی نە کەم.
بە تاییه تیش سە بارە ت بە پە یوهندی نێوان کچ-کوپ و بابە تی لەو
شیوه یه دە دواو ژۆر جەختی دە کردەو.

پۆڭزى پۇيشتىنم نزيك بوويويوه چيتر ده بوو له مامۇستا سىڭكى و داده
نورييه و سەعيد كه وهك خوشكى خۇيان سەيران ده كردم جيايېمەوه.
مامۇستا سىڭكى:

—با ئەمەق بىتانبەم بۇ سەيران، وردە وردە بەرەو زستان دەپۇين پەنگە
پۇڭزىكى دىكەي لەو جۆرەمان دەست نەكە وىت.

من تىگە شىتبوم ئەو زىاد لەوہى مەبەستى سەيران بىت مەبەستى
نەوہو من كۆتا پۇڭزەكانم لەوئى بەخۇشى بەسەرپەرم ئەمە چ
تىگەيشتويەكە خوايەگيان!

خۇمان ئامادە كرد و بەخىرايى بەرەو شوينىكى دارستانى دەرەوہى
شاركەوتىنەي. لەكوئى بمانزانيايە ئەم پۇڭزە ناخۇشتىن پۇڭزى ژيانمان
دەبىت! لەكوئى بمانزانيايە ئەم سەيرانە پە لە ئازار دەبىت.

ئەو شوينەي كە بۆى دەچووين شوينىكى بەناويانگ بوو، كۆتايى
هەفتەكان ئەوانەي لەجەنجالى شار بىزاربوون دەهاتنە ئەوئى، لەبەرئەوہى
شوينىكى قەرەبالغ بوو.

پۇشتىن و شوينىكىمان بۇ خۇمان ديارى كرد.

جوانىەك كە مۇقى سەرسام دەكرد... ھەوايەكى سازگار... سىيەرو
كەپرو ئاوى ساردى وهك سەھۆل... ئىتر وهك ھەوارىك بوو دەتوت خودا
بەتاييەتى نەخشاندويەتى.

ئەو شوينەي ئىمەي لى بووين كەمىك لىژبوو، بەرزايەكان بەدەيەھا
خەلگى لى بوو. ئەوانيش وهك ئىمە بۇ سەيران ھاتبوون.
مالىك لەنزيكمانەوہ بەلۆرييەك ھاتبوون و لەتەنيشت لۆريەكە
سەيرانيان دەكرد.

دەستمان كرد بەئامادەكارىيەكانى سەيرانەكە.

مامۆستا سېڭى، دادەنورىيە، منو سەئىد ھەريەك ئىشىكىمان بۇ
 خۇمان ھەلېژاردو بەخۇشپىيەو دەستمان کرد بەجى بەجى کردنى.
 لەناكاو چاوم چووه سەر لۆريەكە، دوو منداڵ يارىان بەسوکانەكەى
 دەکرد لەبەر خۆمەو ھەبىرم کردەو "ئەم لۆريە نەيەت بەسەرماندا پووى
 لە ئىمەيەو پىڭاکەش كەمىك لىژە" دەستمان بە ئامادەكارىيەكان کردەو.
 زۆرى نەخاياند خۇمان بەئىشەكانەو ھەشغولگىردبوو كە:
 يەكىك ھاوارى کرد:

-پاگەن ھات.. خۇتان پىڭارگەن...

ھىشتا نەھاتبويە سەرخۇمان تابزانىن چى پوويداو ھىنيمان لۆريەكە
 بەخىرايى ھەرەو پوومان دىت.

ھەموومان شەژاين، بەشۆوھەك شەژابوين ھەك ئەوھى دەستمان
 درىژکردبىت بۇ ئەوھى لۆريەكە بوەستىنن، پاگردن بەمىشكماندا
 نەدەھات، لەو كىتوپىو شەژاويەدا مەوۇقە قلى دەوھستىت، نازانىت چى
 بكات.

مامۆستا سېڭى لەتەنىشتەو ھەبوو، لەو شەژاويە گەرەيەدا
 بەخىرايى پالى بە منو منداڵەكانىەو ھەنا بەلام خۆى ئەوھندەى ئىمە
 شانسى نەبوو.

لەو كاتەدا وام ھەست کرد شاخىك كەوت بەسەرما ھەستم بەدەنگە
 دەنگىكى زۆرکرد.

قىژەو ھاوارىكى زۆر قوول دەھات بەلام تادەھات نزم دەبويەو ھەنەما
 وام ھەست کرد كەوتومەتە چاللىكى قوولەو.

رووداوویکی دلتەزێن:

لەو کاتەدا چی پوویدا! بەکێیدا کێشا! کێی بەژێرەوه کرد! کەوتە گیانی کێ لەبیرم نایەت.

کاتێک چاوەکانم کردەوه بینیم چەندەها خەڵک لەدەورووبەرم پادەکەن هاواریان تێکەڵ بەیەک بوو، هاوارو نالە دلیان دەسوتاند، بەداخەوه ئەو ناوە بووبوو بە بازایی لاشە، ئەو سەوزاییە سێحراویانە بەخوێن سوور بووبوون.

لۆرییەکە بەسەر هەردوو قاچمدا پۆیشتبوو هەردوو قاچم شکابوو، ئاگام لە خۆم بوو برینی ترم نەبوو، لەو کاتەدا لەناو ئەو قەرەبالغیە زۆردەدا ئەوانی ترم نەبینو دەستم بە هاوارکرد.

—چییان لێهات؟! ئەوان لەکوێن!

ژنیکی بەتەمەن لەتەنیشتم دانیشتم ووتی:

—سوپاس بۆ خوا تۆ هیچت نیە.

خەریک بوو خۆم پارچە پارچە دەکرد دەموت: ئەی ئەوان؟!

کەس دەنگی لێو نەهات، چاوەکانی ژنە بەتەمەنەکە پێپوون لەناو،

فرمێسک بەگۆنایدا هاتنە خوار، بەدەنگی قوول و پێ ئازارەوه وتی:

—خودا ویستی وابوو کچم، ئێتر هیچ شتێک لەدەستی کەس نایەت.

لەو کاتەدا وام هەست کرد چەکوشیکی گەورە ی بەسەرمدا کێشا.

لەبیرم خەریک بوو خۆم لەناو دەبردو دەموت:

—واتە ئەوانیش مردوون؟!

ئەو دەم زانی بۆ ناو چالێکی بێ بن خەل بومەوه. هەموو شتێک تێکەڵ

بوو هەموو بەیەکدا چوو بوون هەموو لێڵ و پێ ئازار بوون.

می‌شکم وه ستابوو، نه‌مده‌توانی بیر له هیچ شتیك بگه‌مه‌وه، وام ده‌زانی
هه‌موو لاشه‌م به‌ستویه‌تی و پۆحم ده‌رچوو، مانای ته‌واوی نه‌و قسانه
وابزانم هه‌ر نه‌مه‌ بوو "دولیا به‌سه‌رمدا پووخوا".

به‌لێ به‌پاستی له‌و کاته‌دا دولیا به‌سه‌رمدا پووخابوو، منیش له‌ژێریدا
گیانم ده‌دا. با باسی پاستی پووداوه‌که به‌هینه‌ لایه‌وه، ته‌نانه‌ت
بیرکردنه‌وه لێی به‌س بوو بۆ پووخان و له‌ناو چوونی من... چونکه نه‌وان
سه‌رچاوه‌ی بوونم بوون، ته‌نها دۆستی ژیانم بوون، مردنی نه‌وان واتای
مردنی منیش بوو من نه‌مده‌توانی بێ نه‌وان له‌م دولیایه‌دا بژیم.

به‌داخه‌وه هه‌ر به‌و شتیه‌یه‌ بوو، پێك له‌و کاته‌دا که له‌ خه‌یالی
دلخۆشی و ئارامی لاوتیدا بووم، پووبه‌پووی پووداویکی سه‌خت بووبه‌وه
که هه‌موو ژیانمانی سه‌روژێر کرد.

لۆرییه‌که له‌به‌رچاری هه‌مووان و له‌نیۆ سه‌رنجی پێ سه‌رسامی نه‌واندا
مامۆستا سیفگی کردبوو به‌ژێره‌وه، داده‌ نوریه‌ و سه‌عیدیش به‌ برینداری
پزگاریان بوو.

مامۆستا سیفگی، سه‌رباری جه‌سته‌ی برینداری گیانی به‌ (الله اکبر) وه
له‌ده‌ستداوو، نه‌و که‌سانه‌ی که له‌سه‌ر سه‌ری بوون سه‌ریان سوپماوو
له‌به‌رده‌م نه‌و حاله‌ی دا، نه‌وه‌نده‌ مردنێکی پێ په‌ند بوو، له‌کاتی‌کدا خوێن
له‌ده‌می ده‌هاته‌ ده‌ره‌وه به‌وته‌ی "خوایه‌گیان بۆلای تو دیم" کوتا
هه‌ناسه‌ی دا، نه‌و که‌سانه‌ی نه‌وێ به‌سه‌رسوپمان و عیبه‌ته‌وه ئاگاداری
نه‌و شه‌هاده‌ت هێنانه‌بوون.

بێگومان نه‌و خانمێکی فریشه‌ ئاسابوو، نه‌و که یه‌کێك بوو له
باشترینی خانمه‌کانی دولیا، به‌دلنیاویه‌وه به‌ (الله اکبر) وه ده‌گه‌پایه‌وه

بۆلای خودا، خودای مەزن چۆن بەشیوازىكى تر دەجولایەو لەگەڵ
بەندەيەك خودای ئەوئەندە خۆش دەويست!

بەهەموو دۆڵەستەمەو بەو دەپم هێنا بوو، مامۆستا سىڤگى كە وەك
دايكىكى پاستەقینە وابوو بۆ من بەرەو مەقامىكى بەرز پێى سەفەرى
گرتە بەر.

بووينە دراوسێى دايكت:

خەونىك كە لەو پۆزانەدا بينى بووم تەواوى هەستەكانى پشت پاست
كردەو.

لەبەر ئەوەى قاچەكانم شكابوون لە نەخۆشخانە كە وتبووم،
بەدلىيایىو لە بىتاقەتى و بىزارىيەكى زۆر دا بووم، بۆ تەنها ساتىگىش ئەو
پووداوە ترسناكەم لەمىشك دەرنەدەچوو.

لەخەوندا مامۆستا سىڤگى و منداڵەكانى هاتبوون بۆ سەردانم بۆ
نەخۆشخانە. كاتىك لە دەرگاوە هاتنە ژوورەو دەمو چاويان بەجۆرىك
دەدرەوشايەو كە ژوورەكە لەناكاو پرپوو لە نوور، بەتاييەتى لە دەم و
چاوى مامۆستا سىڤگى دا خۆشحالىيەكى وا بەدى دەكرا كە لەبەرەمبەرىدا
سەرم سوپما بوو.

خۆم فريدايە باوەشيان، منى بەسۆزەو گرتە باوەش و لەسنگى
توند كردم.

— كچەكەم، كچەكالەكەم ويستم تۆش بێنم بەلام پێيان پى نەدام.

بۆچى ئاوا دەگريت من زۆر باشم، زۆر دلخۆشم، سەيركە نەمردووم من
لێرەم پاشانىش با هەوائىكى دلخۆشكەرت پى بلييم.

ئەوى زۆر جوانە، بووم بە دراوسێى دايكت، بە بەردەوامى باسى تۆ
دەكەين ئيمە زۆر دلخۆشين و لە شوپنەكەمان پازين.

خه بهرم بوویه وه، به لām خۆزگه خه بهرم نه ده بۆوه.

دوو باره هه مان دونیا، دوو باره هه مان کێشه، دوو باره هه مان ئازار...

ده بوو بهرده وام له بهرام بهر خه و خه یال و فرمیسکه کاندایه بۆقره بگرم.

ده زانن ئه مه مانای چیه؟ ده توانن بیرى لى بکه نه وه؟

ئهم به لایه، چیرۆکی کچیکى گه نجه که له دنیا دا به ته نیا ماوه و به

دوو قاجى شکاو و ترسه وه ژيان به سه ر ده بات.

ته نانه ت بیر کرد نه وه لى مرۆڤ پاده چله کێنى، وانیه؟!

خودایه ئهم ئازارانه تووشى که س نه بن.

کاتیک من له نه خۆشخانه بووم، خزمه کانی دایکیان داده نورییه و

سه عیدیان برده لای خۆیان، ئهو مالتا واییه م هیچ کات له یاد ناچیت نه یان

ده توانی له یه کمان بکه نه وه، له م دنیا یه دا به ته نیا مامه وه له دواى ئه وه ش

زۆر هه ولما دیان بینم، به لām قسمه ت نه بوو به دلنیا ییه وه ئه وانیش به دواى

مندا گه پاون، من نیستا نازانم ئه وان له چ حالیکدان.!

تا به ره به یان ده گریام:

ته نها دلته وایی من فرمیسکه کانم بوون، له وه زیاتر هیچم له ده ست

نه ده هات له پۆژه کانی سه ره تادا له پارێزگاره وه تا به پێوه به یری شاره وانی

هه موان هاتن بۆ سه ردانم و هیواى چاک بوونه وه یان بۆ خواستم،

ئامۆزگاریان کردم و هاوکاریان بۆ دووپات کردم وه، به لām زۆری نه خایاند و

له دواى پوودا وه که وه هه موو ده نگیان نه ماو که س ئاماده نه بوو ده رگام لى

بکاته وه، ته نها به پێوه به یری قوتابخانه که م نه بیته، خێرى بنوسریت

به رده وام ئاگاداری ده کردم و ده هاته سه ردانم.

خۆ ئەگەر بەلئىنە كانيان بېردايەتە سەرو گىرفانيان بە پارە پېر بکردمايە و
 ھەموو پىداوېستىيە كانىشىميان دابىن بکردايە تاچەندىك دەيان توانى
 تەنھايى و برسىتى و ئازارى پۆخ و دلم بېرە وئىننەوہ؟!
 لەبەيانى تا ئىوارە و لەئىوارە تا بەيانى سەرم بەسەرىنەكەم
 دادەپۆشى، دەگريام فرمىسكەم دەپرشت، تاكە دلنە وایىەكەم ئەوہ بوو
 بەبەردەوامى دەپارامەوہ لەخودا "خودايە يارمەتيم بدە"
 ھەندىك جارىش ئەوہ نەندە لەحالىكى قورس و بى چارەبيدا بووم
 لەناخمدا دەستم بەسەرىپچى دەکردو دەموت:

-بۆچى ئەم بەلایانە بەسەركەسدا نايەت من نەبىت، لەبەر چى؟!
 كچىكى لاوى تەنھام، لەئىتوہندى كۆمەلە دەردىكى بى شوماردا ئۆقرەم
 لى بپاوەو، كىشە و ناپرەحتى دونيا وەكو شاخ دەورىان داوم و،
 داھاتوويەكى تاريك چاوەرپىم دەكات. چۆنتان دەوئىت لەرېگاكە بپوانن،
 لەرېگايەكدا بووم كە ھىچ شوئىن پىيەكيشى لى نەبوو.

لەو پۆژانەدا بەرپۆەبەرى قوتابخانەكەم دوو دارشەقى بۆ ھىنام:
 -لەمەودوا تۆ بەمانەوہ ھەولتى پۆيشتن بدە كچى خۆم، ھەفتەى
 داھاتوو قوتابخانە دەكرىتەوہ من لەگەل بەرپۆەبەرى قوتابخانەكەدا قسەم
 كردووە، پاپۆرتىكم پىشكەش كردووە، ئەگەر دە پۆژ درەنگترىش دەست
 بەدەوام بكەيت كىشە نابىت.

لېرە كەمىك زياتر چارەسەر وەردەگريت، دكتورەكان دەلئىن كە حالى
 قاچەكانت باشن كاتىك چارەسەرىش تەواو بوو خۆم دەتبەم و تەسلىم بە
 قوتابخانەت دەكەم.

بى تاقەت نەبىت و بلىت كەسم نى، بەھىچ شىۋەيەك بەو جۆرە
بىرنەكەيتەو، لەمەودوا من ھەم، مەگەر تۆ منى بەپاۋكى مەعنەوى خۆت
قبول نەكردوۋە؟

تۆ ھىچ كات تەنيا نىت، تا كاتىك لەژياندا بى ھەمىشە لەگەلتدا دەبىم، لە
پىشووھەكانىشدا دىم بەشۈيىنداد دەت بەمەو ھەمەلى خۇمان.

نەگەر چى مامۇستا سىتگىش بەپەھمەت چوۋىت ئىمە ۋەك شاخ
پىشت ۋەپەنات دەبىن، خىزانم ئامادەيە تۆ ۋەك كچى مەعنەوى خۆى بگىرتە
خۆى، دەزانى خۆ ئو تۆى زۆر خوش دەويست.

خودا لەو بەپۆۋەبەرە پازى بىت. ئاۋى كرد بەدلىمدا، خوداى گەرە
ھەموو دەرگاگانى بەپوۋى بەندەكانىدا داناخات، بەدلىنبايىيەو تروسكاى
ئومىد ھەر دەمىت.

بەلام ھىشتا دلىكى پىر لە ئازارو پۇژانلىكى سەختەر چاۋەپىنى من بوون،
ھىشتا تاقىكردنەۋى من تەۋا نەبوۋىو.

بهشی دهوتم

دهستم به دهوام کرد له قوتا بخانه کهم
به لام گورگه برسپیه کان بونیان کرد بووم

پوختهی ئەم به شه

کچیکی بئیکهس که قاچه کانی کهم ئەندام بوون، جوان و
بیگهرد... له ناو ده ورویه ریکی نه ناسراودا... له بهرام بهر نه و
مه ترسیانە ی چاره پی بوو به سه ری بیّت، ده بوو چی بکات؟
مه نگاو مه نگاو به ره و خراپه کاری ملم ده نا. ئەم روشتنه شم
له وه ده چوو که نه گبه تیه کم بق ناماده بکات.
مه ترسیه کیش نه و مژده دهره مه سیحیانه بوون، که به شوینی
منیان زانی بوو، که وتبوونه دوام.

دهستم به دهوام گرد له قوتا بخانه گهم

به يارمه تي دارشوقو به هه زار ماندویتی دهستم به دهوام کرد.
ژینگه يه کی تا بلی ی تازه بوو بۆ من، يه ک به نده ی خوام نه ده ناسی
له وئ، به لام بیگومان هه مووان منیان ده ناسی.
کچه دارشوق به دهسته که !

هه موو چاوه کان له سهر من بوون. چونکه من کچی شهل بووم.
وابزانم به شیکیش له بهر نه وه بوو که زۆر جوان بووم، سهر دایکی
په حمه تيم دابويه وه، به لام ته نانه ت که سیکیشم نه بوو که يارمه تيم بدات و
ناگری ناخم بپه وینیت وه وه لگری نه پتیه کانم بیت.
چونکه تا نه و کاته قاچم چاک نه بوو بويه وه وه له نئو نازاردا ده تلامه وه.
به رده مم داهاتويه کی ناديار بوو وام هه ست ده کرد له نئو تونیلی
درژی ژياندام.

قوتا بخانه که مان زۆر گه وره بوو.. له شوینی نوستنیش هه شت کچ
ده ماینه وه، دونيامان جياواز ... تپروانينمان جياواز.... بپرو هوشمان
جياوازيوو له يه کتری.

له يه که م وانه وه سهرنجی هه موام به لای خۆمدا پاکیشا. هه م له بهر
نه وه ی به به راورد له گه ل هاوته مه نه کانم بالام به رزو زیاتر پتیه یشتبووم
زۆریش جوان بووم دووه مینیش زوو دهستم به خویندنی وانه کان کرد بۆیه
مامۆستا کانم له يه که م وانه وه منیان ناسی.

دەمزانى بۆ پزگارىيون لەو ھەموو ئازارو دەردو بى چارەبىيە پىويست
بوو سەرگەوتوويم، لەبەر ئەوەش دەبوو زياتر لە ھاووپىگانم ھەولبەدم.

لەكاتىگدا ھەموو خەرىكى ژيان و پىگەوھەنانى ھاوپى بون، من
لەدونيای بى ئومىدى و تارىكى خۆمدا بووم، ھىچ بيانويهكم بۆ دلخۆش
بوون نەبوو، لەبەر قاچەگانم نەمدەتوانى بچمە دەرەو، لەگروپى
ھاوپىگانمدا بەشداريم نەدەکردو نەمدەتوانى بەو جۆرە کاتەگانم
بەسەربەرم کە دلم دەيهوئیت سەرەپای ئەمانەش دەمزانى سەرنجى زۆرىك
لە قوتابىيەگانم پادەكيشا بەتاييەت كوپەكان.

لەناو ھاوپىگانمدا كەسىكى واى تيانەبوو لەبوارى دين و خووپەوشتدا
نموونهى بىت، بەواتايەكى تر مەنتيقى حەلال و حەرام تياياندا جيگير
نەبوو لەبەر ئەوە لەباسى پەيوەندى نىوان كوپو كچدا تا بلئى چاونهترسو
ئيسراحت بوون، ھەرچى منيش بووم لەم بابەتدا بەتەواوى بىگانه بووم،
كەم قوتابى تيابوو وەك من خۆپارىز بن لەم بابەتدا.

ھەميشە ئەم قسانەيان بى دەوتم:

—بۆچى تىگەلمان ناييت؟ بۆ ھەميشە بەتەنيايت؟ نەكا حەزت

لەھاوپىيەتى ئىمە نەبىت!!

منيش بيانوم دەھيتايەو دەموت:

قاچەگانم ئازاريان ھەيە، پىم خۆشە بەتەنيا بمىنمەو.

پەگەم سەرگەوتنم:

لەكۆتايى كۆرسى سالى يەكەم نزيك بووبوينەو، مامۇستاي توركيەمان
لە قوتابخانە خەرىكى بلۆكردنەو ى گۆفارىك بوو، بۆيە لەپۆلدا داواى
لەئىمەش كرد كە چەند بابەتتىكى بۆ بنووسين، منيش ئەو شەو لە بەشى

ناوځوځی لاپه پړه يه ك داپشتنم سه باره ت به دايكم نووسی، دیسان داپشتنيك
بوو له قوولایی هه ستو سقزه ره نووسرابوو، دووباره له نیو فرمیسكدا
نوسیوووه.

مامؤستاكهم نه وه نده داپشتنه كه می به دل بوو به رده وام پیايدا
هه لده دامو پیی وتم:

-گوزاريكی به ناويانگ پیشېړكیته کی په خشان نووسین به پړوه ده بات
با بڼ نه ویش بنیړت نه گهر سرکه وتوبویت هم خه لات هم بڼ قوتابییه
سرکه وتووه كان پاره ی قوتابخانه دابین ده كړیت.

منیش به شداریم كرد به لام له بهر نه وه ی پیشېړكیكه له سر ناستی
توركياوو زور هیوادار نه بووم.

له دواى كوتا پيداچوونه وه دووباره بڼ مامؤستای توركیم خوینده وه،
وتی:

-زور نایابه ! من دلنایام سرکه وتوو ده بییت، نووسراوځ كه به م
چه شنه پر هه ستو سقزه وه نووسرابیت به دلنیاپییه وه زور کاریان تی
ده كات، من باوه پرم وایه چه كه مه كان گرنگی به په خشانه كات ده دن.

هه واله كه م له پوړی وه رگرتنی كارتدا پېگه یشت، دوو دلخوشی له یه ك
كاتدا.. مامؤستاكانم و، هاوړيكانی قوتابخانه كه م به گرنگییه کی زوره وه
لپیان ده پوانیم، له و پوړه وه به دواوه هه مووان كچه كاله شه له كه یان
ده ناسی جگه له وهش نمره ی سر كارت كه م هه موو (۵) بوون، بڼ
قوتابییه کی وه ك من كه له ته نه اییدا ده ژيام سرکه وتنیکی زور گه وړه بوو.
له پیشېړكیكه دا من یه كه م بووم و وه خه لات چه كیكیان پیدام نه و
پاره یه بڼ قوتابییه کی وه ك من بړیكى زور بوو و تا كوتایی هاتنی
قوتابخانه ش پیداویستی و یارمه تی قوتابخانه یان گرتنه ستو.

خودا به م شپوه په کښه مادييه کانمی نه گړ چی بق ماوه په کی کاتیش
بیت چاره سره کړدبوو.

گوفاره که ژيانی پرنازارو ناپه هه تی منو شو سره که وتفانه ی که
به ده ستم هینا بوون کړدبوو په هه والیکي فراوان له ناکاو ناویانگم ده رکړد.
له قوتا بخانه دا ناوم به "کچه کاله که" ده رکړد پڼک وه نه وه ی ماموستا
سیڼگی پیی ده وتم.

نم سره که وتنه بچوکه تاراده یه که دلخوشیه که می زیاد کړدو منی له
دونیای خه مینایه ده روه، له بهر نه وه ی دارشه قه کانیشم فپی دابوو زږر
نيسراحت بووم، له و پوږه وه هاوړپکانم منیان ده ویست... به لام من له و
پوږانه وه هه ستم به ترسیک کړدبوو...

له بهر نه وه شى جوانیه که م سرنجی هه موانی پاکښابوو پووبه پووی
سهرنجی زږر چری کړپه کان ده بوومه وه، له پوله کانى تریشه وه زږر کوپ
ده هاتن ده یانویست بيمه هاوړپیان، ته نانه ت هه ستم ده کړد هه ندیک له
ماموستا کوپه کانیش جیباو تر سهریم ده کهن و هه ولی نزیک بوونه وه
ده دن، هه مو نه مانه پپیان ده وتم که پپویسته زږر وریابم و له هر نان و
ساتیکدا نه گړی نه وه هه بوو که پووبه پووی کښه ی که وره بيمه وه. بق
کچیکى بوکه لى وه من که هښستا له نیازو فیله کانى دونه
تینه که شتبوو، له هر مانگیکدا ته لیه که بوم حازر بوو.

په که م دیاریی سالی دووهم:

پشوی هاوینم له مالى به پتوه بهری ناوه ندیم به سر برد. مالى ثاوا
بیت هاتو منی له گهل خوی برد، له گهل خیزانه که ی منیان له مندالی
خویان جیانه ده کړده وه، له بهر نه وه ی کوپو کچه که یان چووبوونه مالى

خۆيان ته نيا من و به پتوه به رو خيزانه كه ي له مالددا مابوينه وه، به ته واوي وهك خيزانتيكي راسته قينه به گه رمي مامه له يان له گه لددا ده كردم، من هه ميشه قهرزاري ئه و مرۆڤه چاكانه م.

له دواي ده سته پكردني دووهم سالي خويندتم، پووبه پووي دووميواني پر نهيني بوومه وه كه بۆ بينيني من هاتبوون، چوومه خواره وه بۆ هۆلي ميوانداری بينيم دوو كه سسي ته من مامناوه ند يه كيكان پياو ئه وي دي ئافرهت بوو له يه كه م بينينه وه تيگه يشتم كه تورك نه بوون.

خۆمان به يهك ناساند.

ناوم و پابردووم و ئه و پووداوانه ي به سه رمدا هاتبوون به باشي ليتي ئاگادار بوون، ئه مه له حاله تيگدا ئه و زانيارiane ي ئه وان پتيان دام له دايم زياتر پتي تي نه ده چوو كه سيكي تر بيزانيت.

به سه ر سوپماوييه كي زۆره وه پرسيم: ئتوه من له كوئ ده ناسن؟
وتيان:

- ئيمه له خۆبه خشانى مه سيحين، واته ئه و كه سانه ي كه خۆيان ته رخان كردووه بۆ بلاو كردنه وي ديني مه سيحي، ده شرانين تق مه سيحييت، ئيمه له به رخاتري تق له شوپينيكي زۆر دووره وه هاتووین ده مانه ويّت يارمه تيت بده ين و له م ته نيايه پرگارت بگه ين.

به سه ر سوپماوييه وه پرسيم:

- ده تانه ويّت چۆن يارمه تيم بده ن و چۆن له م ته نيايه پرگارم ده كه ن؟!

- ده تبه ين بۆ فره نساي خود ئيسرائيل، هه لباژاردن له ده ستي خۆتدايه و بۆ كوئ به وي ده تبه ينه ئه وي.

لهوئى پېداويستىيەكانت بە باشترین شتوھ بۆ دابىن دەكەين، لەم ژيانە تەنياو ناخۆشە پزگارت دەكەين، چونكە تۆ سەر بەوئيت، ئەم توركانە دايكو باوكتيان ھەلخەلەتاند، تۆ ئەمانەتتىكى ئەوانيت لەلای ئىمە، پېگەنادەين تۆش وەك ئەوان ھەلخەلەتەنن.

ئەوئەندە كەسانىكى خوئىن ساردو جىددى بوون، وەك ئەوئى ھىچ شانسىڭم نەبوو تا بلىيم: "نەخىر" لەھەر پستەيەكدا كە دەيانوت ئىشارەتى ئەوئەيان دەدامى كە ئەگەر من ئەم كارە قبوول ئەكەم ئەوان بە زۆر پىم دەكەن.

وتيان:

—دوو پۆز ماوەت دەدەينى تا بىر بکەيتەوئە دووبارە دەگەپئىنەو، پاشانىش پۆيشتن.

زۆر ترسام:

من چىتر موسولمان بووم، دايكو باوكتىشم بە موسولمانى وەفاتيان كوردبوو، ھەرچەندە لەژيانىكى قورسىشدا بووم بەلام ئىترە نىشتمانى من بوو، نەمدەتوانى جىي بەئىلمو پۆم. بشىۆشتمايە لەوئى دلخۆش نەدەبووم، ھەرەك چۆن دايكم بۆ يادگارەكانى باوكم تەمەنى فېداكرد، منىش نەمدەتوانى دايكو باوكم جىي بەئىلم، چونكە ھەركات بىي تاقەت بووبوومايە بە خۆلى سەرگۆرەكانيان سوكتاييم دەھات.

لەبەرەمبەر ئەو پووداوەدا زۆر ترسابووم لەبەر ئەو كىشەكەم لای كەس باس نەكرد، بېيارمدا خۆم ھەولئى چارەسەرى ئەم كىشە چاوەپوان نەكراوە بدەم، چونكە زانىنى بېگانەبوونى بنەچەم لەوانەيە ببوايە تەھۆى

کیشە ی گەورەتر، ئەو کەسانە ی کە نێستا منیان قبوڵە و تەنانەت خۆشیشیان دەوێم پەنگ لە چاوتر و کانیکدا من لە ژیا نی خۆیان دەربەگەن. دووبارە مێشکەم ئالۆز بوو یەو، دووبارە قەسابە دەست خۆینا و پێهەکان بێر و هۆشمان خستبوو بەر چەقق، دووبارە خەریک بوو هەموو شتێک تەواو دەبوو، دووبارە بەردەم پێو هەو لە بەر یەست... خۆیەکیان من نێستا چی بەگەم؟

ئەم مەرقە سەیرانە ئێمەیان چۆن دۆزبوو هە؟ ئایا نیازی پاستەقینە ی ئەوان بریتی بوو لە دوورخستنه وەم لێرەو، گێرپانە وەم بۆ سەر دینی مەسیحی! یاخود ئەمە پلانێک بوو لە لایەن بنەمالە ی دایک و باوکمەو هە! لە پاستیدا مێشکەم بە تەواوی تێکەڵ بوو بوو.

لە دوا ی دوو پۆژ دووبارە هاتنەو، زۆریان کرد تا لە گەلیان بپۆم بۆ شیرینی خانە یە کە منیش لە بەر ئەو ی وەزە کەم نەشیوین لە گەلیان پۆیشتم.

پۆیشتم... بە بەردەوامی ئەو خانمە بالابەر زە کە کەسایەتیەکی جەربەزە و زۆر پەقی هەبوو قسە ی دەکرد، هەرچی پیاو هەکشە زۆر پیاوانە دیار بوو هیچ خۆی هەلنە دەقورتاند.

کاتێک ئەندێشەکانی خۆم سەبارەت بەوان خستە پوو خانمە کە دەستی بە پێکەنین کرد و وتی:

“نەخێر، تەنیا ئامانجی ئێمە پزگەر کردنی کچێکە کە دایک و باوکی مەسیحی بوون و ئەمڕۆش لە نیو تورکەکاندا ژیا نیکی ژێر دەستە دەژی، لە بنەمالە ی دایک و باوکیەو هە هیچ داواکاریە کەمان پێ نەگەشتوو، بەلام ئێمە ئەوان دەناسین هەریکات ویستت دەتوانین بتهینه لایان و بەیەکتان شاد بەکەینهو هە.

وتم:

—نەخىر.. من موسولمانم، دايك و باوكىشم بە موسولمانى كۆچى دوايان
كردوبە ئەوان لەم خاكەدا نوستون، من ناتوانم ئەوان جى بېئىلم و بۇ ھىچ
شونىڭكىش نايەم.

خانمەكە سەرنجە تىژەكانى وەك تىر بېرە ناو چارم و بە تۆنىكى بى
سازشە وە وشە و شە دەستى بەقسەكردن كرد:

—بېوانە كچى جوان... ھەست و سۆزەكانت واز لى بېئە و پور بە پوروى
واقعە بېەرە وە، تۆ ئىستا زۆر تەنيايت و لەنىو ژيانىكى پى نازاردائت ھىچ
ئومىدىكت سەبارەت بە داهاتووت نىيە، لە وەش خراپتر لە ھەرتان و
ساتىكتا بۆى ھەيە تووشى بە لاو كارەساتى قورس ببىت، ئە وەندە
غەرىب و تەنيايت پەنگە نەتوانىت بەرەنگارىان ببىتە وە، لەتواناى
پىكەپىناناى داهاتووتدا نىت.

وەك خۆت ئاگادارىت توركەكان بە زۆر باوكتيان كرد بە موسولمان
دايكىشت لەخۇشەويستى باوكتدا وازى لەدینەكەى خۆى ھىنا و ئەويش
موسولمان بوو، بە دلنىيا وە تۆش بە پى ئەودا دەپۆيت، بە لام تۆ زۆر
مندال بويت و نەتەزانى چى دەكەيت، بۆئە وەى بتوانىن ژيانىكى نویت بۆ
پىكەپىنن سەرەتا پىويستە بگەپىتە وە سەر ئەسلەكەت، لەبەر ئە وە
پىويستە تۆ لىرە پزگارىكەين، دواتر دەتوانىت بگەپىتە وە سەردانى
دايك و باوكت بگەيت، تەننەت دەتوانىت جەنازەكانىشىان لەگەل خۆت
بەرىت، لەم بابەتەدا ھەموو جۆرە پشتگىرىيەكت دەكەين، تەنھا تۆ
بەگويمان بگە، باوہر پىمان ھەبىت و كۆمەكىمان بگە ئەگەر نا...

سەرى داخست و ھەناسەيەكى قوولى ھەلگىشا...

پىويست نەبوو ھىچ بلایت من زۆر باش تىگەيشتم.

میشکم به ته واوی جه نجال بووبوو، بیرۆکه کان له میشکدا هاتوو چۆیان
 ده کرد نه مده زانی چی بلێمو له کوێوه دهست پی بکه م.
 به یه که م پرسیار که هات به میشکدا دهستم پێکرد:
 که واته، مادام ئاگاتان له هه موو شتی که بۆچی کاتی که دایکو باوکم له و
 حاله ناخۆشه دا بوون یارمه تیتان نه دان؟! بۆچی چاوتان له ناست ئه و
 هه موو به لاو نقوم بوون و تاریک بوونی ژیا نیاندا نوقاند؟
 ئه مجاره پیاوه که وه لایمی دایه وه:
 - زۆر هه ولماندا یارمه تیان بدهین، به لام هه م باوکت، هه م دایکیشت
 په تیان کرده وه، چوو بوونه نێو میشکیانه وه، باوه پیاو پی نه کردین.

ئه وان باوک و دایک میان گوشتبوو؟

له و کاته دا فیکری کی وه ک هه وره بروسکه هات به میشکدا، باوک و
 دایکیشم به شیوه یه کی نه زانراو له پروداوی کی پر نهیتیدا گیانیان له دهست
 دا بوو، نه کا دایکو باوکم له بهر وازهیتان له دینه که یان له لایه ن ئه م
 که سانه وه سزادرا بن؟!
 ئه م بیرۆکه یه وه ک تیری که به ردلم که وت.

خانمه که وه ک ئه وه ی ههستی به م بیرۆکه یه ی من کرد بی یه که سه ر
 وه لامی کی حازر کرد:

- بۆ پاراستنی دایکو باوکت هاو پێیانمان زۆر هه ولێاندا، به لام
 نه یان توانی وایان لی بکه ن تا گوێ له قسه بگرن، ئیمه دانیابووین ئه که ر
 ئه وان نه مردنایه دووباره ده که پانه وه سه ر دینی مه سیحی، ئه وان به جوانی
 له مه سیحیتی نه که یشتبوون بۆیه موسولمان بوون.

تۆش ئەگەر مەسیحىتى بە باشى بناسى ھەر ئىستا واز لە موسولمانى دەھىنىت، بە ئازار ئىكەو ە لە دالمدا جىگىر بووبوو وىم:

—نەخىر... من پىويستم بەو نىيە، موسولمانىتى بۆ من بەسە، ھەموو جۆرە پىداوئىستىيە پۇحىيەكانم دەست دەكەوئىت، من پىويستم بە دىنىكى تر نىيە.

—بەلام پىويستە گويمان لى بگريت، چى پوودەدات بەگوئىگرتن؟ ئىمە ئالئىن ھەر ئىستا ببە بە مەسىحى، گوئى لەئىمەش بگرو و خۆت بپارىدە.

دەستيان كۆرد بە باسكردنى مەسىحىت، ھەموو باشى و جوانى و حق و دادوھرىيان وەك مەسىحىت باسكرد، ئەوئەندە مەوزوعى سەرنج پاكىشيان باسكرد بە شىئوھىكە دەدوان پىك بەو جۆرەى لەگەل مەزاجى مندا دەگونجا.

چەند سەعاتىك گويم لى گرتن، ھەروەھا ئىنجىل ئىكشيان بەدىارى پىدام، وئىستىشيان پىك پارەم پى بدن بەلام نەموئىست.
وتيان:

—تۆ بىر لەقسەكانمان بگەرەو، لەماوھىكى كەمىشدا بپارى خۆت بدە، ھەركات ئامادەبووئىت دەتبەين بۆ ئەو شوئىنەى كە تۆ دەتەوئىت ياخود بۆلاى خزمەكانت.

بەبەلئىنى دووبارە يەكتربىنئىنەو جيا بووئىنەو.

لەئىشكەدا ھەزارەھا خەيال دەيان خوئىند، بەجۆر ئىك دەنگيان دەدايەو ە كە خەرىك بوو گوئىچكەم دەتەقى، سەرم سۆرمابوو، بىزار بووبووم و دەترسام... ئەو شتانەى كە ئەوان باسيان دەكرد لەسەرەتاو شتانىكى ئۆرد جوان بوون بەتايبەت بۆ پزگاربوونم لەم تەنبايىيەو شادبوونەو ەشم بە بنەمالەكەم و ەروگرتنى خوئىندىكى باشو

شادبوونم به ژياننكي خوش له پاستيدا دلم بوی لئی ددها، به لام من چیتړ
موسولمان بووم، چوڼ دده متوانی دايك و باوكم جېبهېلم به تايبه تیش چوڼ
دده متوانی بیمه مه سیچی؟! نه م دوو فیکره له میښکدا به ره لستیان
ده کرد.

هر به پاستی مه سیحیه ت پاست و موسولمانیتي هه له بوو؟ تو بلایي
نیمه له بهر نه وهی پاسته قینه ی مه سیحیه تمان نه ده زانی بویه تا نه مړو
موسولمان بووین! نه گه موسولمانیتي پاسته قینه یه بوچی ولاته
نیسلا میه کان دواکه وتوون ولاته مه سیحیه کان پیشکه وتوون؟
له میښکدا پرسپاری زوړتر به چی ما بوون له و مه وزوعانه ی که باسیان
کردبوو.

پاست و هه له کان، باش و خراپه کان به سهریه کدا تیکه له بوو بوون، من
وام لی هاتبوو که نه مده زانی چی بکه م!

مامؤستا که م به هانا مه وه هات:

کاتیک هاتمه وه بو قوتا بخانه له حالنکی په ریشاندا بووم، کاتیک
مامؤستای تورکیم منی بینی وتی:

- شتیک پووی داوه کچی خوم؟

وتم:

- نه خیر... من باشم.

هه ولما بیشارمه وه به لام مامؤستا که م له بهر نه وهی چاودیرنکی
باشبوو هه لی دایه و وتی:

- نا، نه خیر... تو شتیکته باسی بکه تابزانم چی بووه؟

ئەمە قورسايىك نەبوو كە بتوانم بەتەنيا ھەلى بگرم... پىئويستم بەھاريكاريىكى زۆر گەورە ھەبوو، ئەو كەسەش دەكرا مامۇستاي توركىم بىت، كەسكى پاك و راستگرو دىندار بوو.

—لەگەل خۆبەخشە مەسيحىيەكاندا قسەم كرد... بەزۆر توانيم كۆنترۆلى خۆم بكەم، مېشكم ئالۆز بوو.

ئەندىشەكانى مامۇستاي توركىم لەناكاو لەدەم و چاويدا پەنگى داپەو بەدەنگىكى خەفەتاوى و پېر قىنەو ەتى:

—تۆ ئەوانە ناناسىت كچم، ئەوان بەشيوەيەكى بىتوان نزيك دەبنەو بەلام نىەتيان زياتر ھەلخەلەتاندنى قوتابىيە زىرەكەكانە و پاكىشانىانە بەلاى خۇياندا.

بەپارپانەو ە داوام لەمامۇستا كرد پرسىم:

—مامۇستا ئەمانە كۆن، دەمەويت بيان ناسم، ئاسوودەم بكە تكايە.

منى بىردە ژوورى مامۇستاكان، سەرەتا چايەكى پىدام و دواتر دەستى بەقسەكردن كرد:

—گوى بگرە جانان كچەكەم، بەھەموو جۆرىكى پېوپاگەندەكردن بۆ مەسيحىيەت لە ژۆر ناوى چەندەھا چالاكى جۆراو جۆرداو لەو ولاتانەى كە مەسيحىيەت تىاياندا بەرقەرار نىيە دەوتريت "خۆبەخشىن بۆ بلاوكردنەو ەى دين" و بەو دامەزراوانەى كە دروستكارون بۆ بلاوكردنەو ەى ئەم دىنە لە كەنيسەكان و ئەو ولاتانەى كە مەسيحىيەتيان تىابلاو نىيە پىيان دەوتريت "دامەزراو ەى خۆبەخشىن (مژدەبەخش)" و بەو كەسانەى كە بەرپۆو بەرايەتى دەكەن و چالاكىيەكان پەخش دەكەن دەوتريت "خۆبەخش".

پرووی راسته‌قینه‌ی خۆبه‌خشه‌کان!

سهرتا ئه‌و شوپنا نه‌ی خۆبه‌خشه‌کان بۆ کارکردن ده‌ستیان به‌سه‌ردا گرتوه‌ بریتیی به‌ قوتابخانه‌کان، کۆرسه‌کانی فیزیوونی زمانه‌ بیانیه‌کان، نه‌خۆشخانه‌کان، خانه‌کانی ته‌ندروستی، خانه‌کانی بۆ باوکان، ناوه‌نده‌کانی په‌خش و بلۆکردنه‌وه‌و، دامه‌زراوه‌ خێرخوازییه‌کان.

خۆبه‌خشه‌کان خاوه‌نی کۆمه‌ڵی تواناو تایبه‌ته‌ندیین، ده‌توانن به‌گۆڕه‌ی ئه‌و ولاته‌و کۆمه‌لگانه‌ی که‌ چالاکیه‌کانیان تیا دا ده‌که‌ن شیوازی خۆیان بگۆڕن. هه‌روه‌ک چۆن ده‌توانن وه‌ک باندی سواڵکه‌ره‌کان خۆیان پێک بخه‌ن له‌ ولاته‌ داگیرکراوه‌کاندا به‌شیوه‌ی باند ده‌بینرێن به‌حساب بۆ پارێزگاری کردنی خه‌لکه‌که‌ی هاتوون، له‌لایه‌کی تریشه‌وه‌ خۆبه‌خشه‌کان به‌وه‌ ناسراون که‌ به‌رده‌وام له‌سه‌فهردان و له‌توانایاندایه‌ شوپنێکی دیاریکراو وه‌ک ده‌وله‌تیکی بچوکی لی‌ بکه‌ن، له‌گه‌ڵ ئه‌مانه‌شدا زۆرجار چوونه‌ته‌ نێو ده‌وله‌ته‌ موسولمانه‌کانه‌وه‌و تیکه‌ڵ به‌چه‌ند ته‌ریقه‌تیک بوون و خۆیان وانیشانداده‌ که‌ له‌و ته‌ریقه‌ته‌دا کارده‌که‌ن.

خۆبه‌خشه‌کان، بۆ گه‌یشتنه‌ ناو ده‌وله‌تی عوسمانی که‌ له‌خالی گرنگی جوگرافیای دونه‌یادا بوو، وزه‌یه‌کی زۆریان سه‌رفکرد بۆ مانه‌وه‌و هێنانه‌دی ئامانجه‌کانیان، سه‌ره‌پای ئه‌مانه‌ش به‌هانه‌ی ئه‌وه‌ ده‌هێننه‌وه‌ که‌ ده‌یان وه‌یت گه‌وره‌ترین ولاتانی جیهان بناسن، کۆمه‌لگه‌کانی پۆژه‌لات بپینن و سه‌ردانی ئه‌و شوپنا نه‌ بکه‌ن که‌ مه‌سیحیی ته‌ تیا دا پیرۆز پاده‌گیریت.

هه‌روه‌ها به‌بیانوی یارمه‌تیدانی مه‌سیحیه‌کانی ژێر ده‌سه‌لاتی عوسمانی داواکارییان پیشه‌که‌ش ده‌کرد.

-باشە مامۇستا، ئەم خۇبەخشانە بۆچى توركىيى سەر بەدەولەتى
عوسمانىيان ھەلپۇردوۋە؟

-ئەمە پوۋون ئاشكرايە، چۈنكە خۇبەخشىن لەسەر خاكى
عوسمانىيەكان دلى ھەر تاكىكى مەسىحى بەلاى خۇيدا پاكىشابوۋ، ئەمەش
بەھزى دوو ھۆكارەۋەبوۋ:

يەكەم: دەۋلەتى عوسمانى بەرامبەر بىيانىيەكان لەپادەبەدەر سنگ
فراۋان و دادپەرۋەر بوۋە، چۈنكە خۇبەخشەكان ئەۋەندەى لەژىر سايەى
دەۋلەتى عوسمانىدا ئىسراحت بوۋن، لەزۇرىك لەۋلاتە مەسىحىيەكاندا ئەم
ئىسراحتەيان بەدەست نەكەۋتوۋە، ئەۋان لە ئىمپراتۇرىيەتى عوسمانىدا
تواناى ئەۋەيان ھەبوۋ ھەموو جۆرە چالاكىەك ئەنجام بەدەن.

دوۋەمىش: ئەۋ شۆيئانەى كە دەۋلەتى عوسمانى بەپئوۋەيان دەبىرد
بەشېكى گىرنكى پىك ھاتبوۋ لەشۆيئە پىرۆزەكان، ھەرۋەھا ئەۋ شۆيئانەى
دەۋلەتى توركىيى لەسەر دامەزراپوۋ لەپوۋى جوگرافىيى پامىيارىيەۋە
يەككە بوۋ لە ناۋچە جوگرافىيە گىرنگەكان. دامەززاندى دەۋلەتى عوسمانى
لەسەر خاكىكى دەۋلەمەند بە كانزاكانو بوۋنى بەكۆرتە پىگايەك بۆ
گەيشتن بەپۆزەلەت كە بىرىتى بوۋ لە دوۋخالى گىرنگ لە دەرياي
ناۋەپاستەۋە بۆ دەرياي سۈرۈ لەدەرياي ناۋەپاستەۋە بۆ بەسەر. ئەمانە
سەرنجى زياترى ئەۋانى بەلاى خۇيدا پاكىشابوۋ.

ھەمان يارى لەم سەردەمەشدا بەردەۋامە. بەتاييەتىش لەناۋچەكانى
ئىجەۋ دەرياي پەش خۇبەخشەكان چالاكىە چىرپەرەكانىيان بەرچاۋ
دەكەۋىت، تەنانتە ھەۋلەۋ تەقەلايەكى تاييەتياۋ داۋە بۆ پارچە پارچە
كردنى ۋلات بەيارمەتى دانى ئەۋ كۆمەلەۋ گروپانەى كە بونىيادى نەۋادىيان

ههيه هه مو ئه م هه ولانه زياتر له وهى مه به ست لتيان ناساندنى هه زده تى عيسا بيت مه به ست لتيان ئامانجى سياسى و ئابوورىيه .

- دىنى مه سىحى له پيشتردا هاتوو وه دىنى ئىسلاميش دواتر، چۆن ده زانين كه دىنى ئىسلام به رزرترو په سه ندره ؟! ... بۆچى موسولمانيتى له مه سىحيه ت به رزرترو ؟!

وه لامي زورناياب له (په يامه گانى نوور) هوه:

مامۆستاي توركيم جانكاكەى ده ستى كرده وه كتيبيكى گه وري ده ره ئينا.

- پرسيارى كرد كه ئايا ئه م كتيبه م له شوينيكى تر بينيوه ؟
وتم:

- نه خير ئه مه يه كه م جارمه ده بينم.

- مه كتوبات ... ئه مه ته فسيري قورئانى به ديعوززه مان مامۆستا سه عىدى نوورسييه، ده مه ویت وه لامي ئه و پرسياره ي كه ليت كردم له م كتيبه دا بۆت بخوينمه وه.

سه يركه تۆ ئىنجيليك پييه، من له م مه كتوباته دا به شيكى كه برىتييه له به شى (تۆزده يه م) ده خوینمه وه تۆش به راوردى بکه به ئىنجيله كه.

ده بينى كه له ئىنجيلدا هه والى ئىسلام و پيغه مبه رمان محمد ﷺ هاتوو ه. بۆ نمونه له ئىنجیلی یوحه ننادا بابى (١٤) هه ئايه تى (٢٠) هه م بکه ره وه.

له ئىنجيله كه ي ده ستمدا ئه و شوینمه دۆزيه وه كه مامۆستاكه م پتي وتم، ئه و له كتيبه كه ي ده ستيدا ده ستى به خویندنه وه كرد و منيش له ئىنجيله كه دا به راوردم ده كرد.

* "چیتەر له گەل ئۆتۆه زۆر ئالیم: چونکه سه‌رۆکی گشت گەلان له‌ پێشه‌ هه‌روه‌ها له‌ مندا هیچ کات ئه‌و ته‌واوکاریه‌ی ئه‌و نه‌یه‌"
 -به‌لێ مامۆستا ئه‌وه‌ی خوێندنه‌وه‌ به‌ ته‌واوی له‌ ئینجیلیدا هه‌یه‌.
 نموونه‌یه‌کی تر:

-له‌ ئینجیلی یوحه‌ننا بابی (١٦) هه‌ ئایه‌تی (٧)
 * "من پاستیتان پێ ده‌لێم پۆشتنی من بۆ ئۆه‌ سودی هه‌یه‌، چونکه‌ نه‌گه‌ر من نه‌ پۆم ئه‌وا دانیایی بۆ ئۆه‌ نایه‌ ته‌کایه‌وه‌".
 چاودێریم ده‌کرد وشه‌ به‌وشه‌ی وه‌ک یه‌ک بوو...
 مامۆستاکه‌م به‌رده‌وام بوو له‌ خوێندنه‌وه‌.
 -ئینجیلی یوحه‌ننا بابی (١٦) ئایه‌تی (٨)
 * "کاتی که‌ هه‌زه‌تی محمد ﷺ دیت، کێشه‌کانی ژیا ن سه‌باره‌ت به‌ گونا ه‌
 و باشه‌ و حوکم پێکه‌ ده‌خات"

بابی (١٦) ئایه‌تی (١١)
 "چونکه‌ سه‌رده‌می حوکمی سه‌رکرده‌ی گشت گەلان هاتوه‌"

بابی (١٢) ئایه‌تی (١٢)
 "به‌لام کاتی که‌ زاتی هه‌ق دیت، ئۆه‌ به‌ره‌و هه‌قیقه‌ت ئاراسته‌ ده‌کات.
 چونکه‌ ئه‌و له‌خۆیه‌وه‌ قسه‌ناکات به‌ لکو ئه‌وه‌ی ده‌بیستی ده‌یلت و له‌باره‌ی
 داها ته‌وه‌ هه‌والتان پێ ده‌دات"
 ئه‌وانه‌ی خوێندیه‌وه‌ پاست بوو له‌ ئینجیلدا هه‌بوو، به‌پاستی سه‌رنج
 پاکێش بوون. که‌واته‌ ئینجیلی مه‌سیحه‌کان موژده‌ی هاتنی پێغه‌مبه‌ری
 ئێمه‌ی داوه‌. ئه‌مه‌ سه‌له‌ماندنێکی زۆر نایاب بوو.

ئەگەر ئەمە وتەي كەتتە كەي خۇيانە بۆچى بەرگى لە بالادە سەتتە بونى
مە سەيچىتى دە كەن بە سەر موسولمانىتى دا ماناى وايە ئامانجى ئەم
خۇبە خشانە پەروپاگەندەى سەياسى بوو.

مامۇستا كەم بەردە وام بوو لە پەوون كەردنەو:

– ئىمە باوە پەمان وايە كە حەزەرتى عەيسا (عليه سلام) لە خاچ نە دراوە و
نە كوژراوە، بە لكو لە جىتى ئەو كە سەيكي دىكە كوژرا (كە خيانەتى لى
كەرد بوو) كە خواى گەورە پەنگى عەيساى دا بە سەرىداو بە ويان زانى و
كوشتيان. حەزەرتى عەيساش خواى گەورە پاىەى بە رزى داىەو، بە رزى
كەردەو بە ئو شوپەن و پاىەى خۆى بۆى ديارى كەردەو.

– چۆن يە عەنى؟ ئىستە حەزەرتى عەيسا لە ژياندا يە؟

بەلى، بىگومان.

– "لە كانى ژيان پىچ دانەن، ئەو لە پەلەى سەيەمى ژياندا يە:

يە كەم پەلە: ئەم ژيانەى ئىمە يە كە پا بە ندى چە ندىن هەلومە رەجى
تايە تەيە. دوو م پەلە: ژيانى حەزەرتى خەزرو ئىلياسە. سەيەم پەلە: ژيانى
حەزەرتى عەيسا و ئىدريسە كە لە ژيانى ئىمە جياوازن و وەكو فەريشتە
دە ژين....^۱

حەزەرتى عەيسا ئەمەنى ۳۳ سالى تەواو كەردەو ئىستە لە پەهەندى
ژيانىكى نورانى داىە، پەيغەمبەرمان ﷺ موزدەى دوو بارە دا بە زىنەوەى ئەوى
بۆ سەر زەوى لە پۆژى دايدا داو هەروەها ئەوەشى ئىفادە كەردەو كە
حەزەرتى عەيسا پۆلئىكى گەنگ دە بىنئىت لە تەكشكاندى بىرى ئەوانەى

۱- كەتتەى (مەكتوبات)ى مامۇستا سە عەيدى نەرسى، وە رەگنەپرانى فاروق پەسول
يە حيا، لا پە (۵-۷).

نكۆلى دەكەن، ئىمە باوەرمان وابە ھەزرەتى عىسا دەگەرپتەو ھەلە
پۇژىئاو ھە بەرەو پۇژەلاتو بەو ھەناسەى ژيان بەخشەى، فووى
پىادەكاتو ولاتە كۆمۆنىستەكانى كە شاتۆكارى بېرۆكەى نكۆلى كردن
و ھەك پارچەكانى دۆمىنە لەگەل زەوى تەختيان دەكات.

خۆبەخشەگانم دەرگەرد:

خودا ھەزارجار لىتى پازى بىت، دانىشتنم لەوى لەگەل مامۆستای
تورکیم و پىدانى ئەو و ھەلامە موقنیعەنە منى لەپووداوى زۆر ترسناك
پزگارکرد.

كاتىك دووبارە لەگەل خۆبەخشەگاندا كۆبوينەو ئەوانم بەگوتارىكى
دەلىلییەو ھەت كۆردەو. و تە:

—بەھىچ جۆرىك جارىكى تر بىزارم مەكەن، من موسولمانم، تا
تەمەنىشم كۆتایى دىت ھەر بەوشپۆھە دەمىنمەو، ئەم خاكە نىشتەمانى
منە، ھىچ ھىزىك ناتوانىت لەم خاكە لەدايك و باوكم جودام بكا تەو.

زۆريان ھەولداو لەژىرەو دەیان ھىتاو دەیانبردو بەلام ھەرلەویدا ئەو
بابەتەم لەگەلئیان بپاندەو، تەنانت ماو ھەك دەستیان بەھەپەشكردنىش
كرد بەلام و ھەلامى من بەم جۆرەبوو.

—ئۆرە دەتوانن تەنھا بەرەو مردنم بەرن بەلام ئەوكاتە ئۆرەش لەژياندا
نامىنن چونكە لەم نىشتەماندا قارەمان زۆرە كە بتوانىت ژيانى كچىكى
موسولمان بپارێزىت.

دواى ئەو ھەزەرانى من سوورم لەسەر بپارى خۆم وازيان ھىنا، بەلام
كارىتەكىشان پىدام و تيان:

—ھەركاتىك بىرورات گۆپى پەيوەندىمان پۆھەبە.

کارته کهم دپاندو فرېم دایه وه به سهر و چاویاندا، نه مه کړتایی نه و
 په یوه نندیه بوو یاخود په ننگه من پېم وایو بیت که نه وه کړتاییه ! چونکه
 له همدېک له وړو دواڼه کی که به سهرمدا دهاتن ههستم به دهستی نه پئی
 نه وان ده کرد له کاره که دا، بېگومان نه مه ته نها گومانیکش بوو.

دهستم له خوځم بهردایو:

گه یشته بووه پڅو چواره می ئاماده یی، جگه له دوو ماموستا که
 یارمه تیان ده دامو چهند هارپښه کیش که سی ترم نه بوو، قوتا بخانه
 به گشتی نه و قوتا بیا نه ی لی بوو که پوڅه کانیاں له دونیای خویاندا به سر
 ده برد، به لام وه کچیکي گه نج جاريه جاریش ده چوومه دونیای نه وانه وه
 چونکه که سیکی نریکم نه بوو که له کاتی خویدا پئی نیشاندهرم بیت و
 ناگادارم بکاته وه.

نه وه کی که به رده وام به ره و نه وه لانه شی ده بردم جوانیه کهم بوو
 وادیار بوو له ده ورو به ردا به کچیکي جوان ناسرابووم، جوانیه کهم بوم بوو بوو
 به به لا، چهندین کهسانی نیت جیاواز به نه سپایی به ده ورمدا ده سورانه وه
 ته نانه ت نه مده زانی چوڼ مامه له شیان له گه لدا بکه م، ده بی کچیکي بی
 نه زمون له ناو شه پوله بی نه مانه کانی دنیادا چوڼ پوڅه کانی ژیاڼی
 بگوزه رینیت.

نه مه تاقیرکړنه وه په کی زور قورس بوو، کام کچی گه نج نایه ویت له
 دونیای په ننگاله ییدا بگه پښت وگوئی له قسه ی شیرین بیت و پیاوه لداڼی
 خوش بیستیت، ده ی هر نه مانه بوون که ناخی منیان ده جولاند.

له سهره تادا سهره پای دوو ماموستام له ژماره په کی زور له کوپه
 ده وله مهنده کانی قوتا بخانه وه ته کلیفی زه وایم لی کرا چیت نه مده توانی

خۇپاگريم به تاييه ت كاتيك پۇژانى شەممان و يەك شەممان دەعوە تيان دەكردم بۇ چوونە دەرەوہ بۇ نان خواردن و پابواردن، بانگېشتەكان ئەوئندە زۆر بوو كە لەوہ زياتر نەمدەتوانى خۆم راگرم و لەبەرئەوہش زۆر جار لەگەلئان دەچوومە دەرەوہ.

بەدلتاييەوہ لەسەرەتادا ئەمانە زۆر بەپاكى و بەريئانە دەستى پيكرد، بەگروپى كوپوكچ تيكەل دەرەدەچوون و دواتر بەتەنيا و قسەى تاييەتى...
هەر لەم ناوئندەشدا فيرى جگەرەكيژان بووم، منيەك كە لەپيشدا تەنانەت كۆلاشم نەدەخواردەوہ بەلام ئيستا چيتر زۆر بەئاسانى قوم لەبىرەش دەدا...

خراپترين لايەنى ئەمەش برىتى بوو لەوہى ئەو (ياسين)انەى كە بۇ پۇجى دايكم و باوكم هەموو شەوێك دەمخويند، وردە وردە كەم بويەوہ ئەو نوژانەشى كە جارجار دەم كرد كەم كەم لەبىرم چويەوہ، بەواتاى كەليمە دەستم لەخۆم بەردابوو.

من سيمبولى بى كەسى و تەنيايى بووم، ئەم حالەى من بەرەو قۇناغىكى ترسناكتر هەنگاوى دەنا، هەندىك جاريش دەمبيني كە حالەتەكە زۆر جدييه لەخۆم تووپرەدەبووم و دەمزانى ئەو هەلانە بەرەو بەلاو موسيبەت پەلگيشم دەكەن، هەندىك جاريش وازم لەدنيا دەميناو هيچ شتيكەم بەخەيالدا نەدەهات.

ئاگار كردنەوہم لەلايەن مامۇستاوہ:

لەو پۇژانەدا كە كچەكالەكە لەسەرزمانى هەمووان بوو، ئەو ئاگار كردنەوہى مامۇستاي توركيم هيچ لەياد ناچيەت.

-کچی خۆم حالى تۆ منى زۆر پەريشان کردووه، له بىرت نه چيئت
دۆستى راسته قينه له پۆزانى تهنگانه دا درده كه ويئت، ئهو دۆستانه ي تۆ
ئەمپۆ دەيانبينيت هه موو ساختهن، ئيتىر چاو هكانت بكه ره وهو ببينه ئه وانه
فرسه تچى و نيهت ناپاكزو ده يانه ويئت داهاتووت تاريك بكه ن.

ده توانييت هه موو هه له يه كى مړۆڤ راست بگريته وه به لام ته نها
له ده ستدانيك كه ناتوانييت قه ره بوو بگريته وه مردنه به بى باوه پى و
پروخانى كه سايه تى و ناموسه، هيج شتيك ناتوانييت جيى ئه مانه بگريته وه،
ورىابه نۆره ي تۆ نه يهت !!

دووباره له بىر نه كه يهت كه "خه لكانى باش و چا كه خواز به زه ببيان
به كه سيكدا نايه ته وه كه به پره زامه ندى خۆى تووشى زه ره رى بووييت".

ئەمپۆ ئهو كه سانه ي كه به زه ببيان به تۆ دا ديته وه له بهر نه وه يه كه بى
كه س و مه غدوريت، به لام نه گه ر له م پڙكه خراپانه دا نقوم بييت ئه م
مړۆڤانه چيتر ده ستت ناگرن و هاوكاريت ناكه ن.

ديسان له يادت نه چيئت كه خودا هه نديك تايبه ته مه ندى به مړۆڤه كان
ده دات بۆ تاقي كردنه وه، نه ك بۆ تيژ كردنى نه فس و ئاره زووه
خراپه كانيان.

له كۆتاييشدا ئه وهت له بىرييت ئه وانه ي ئەمپۆ له ده ورت ده سوپينه وه
سبه ي كاتيڪ زۆر شتت له ده ستدا چيتر له ده رگات ناده ن.

زۆرىاش بىرله مانه بكه ره وه ! تۆ كچيكي ئاسايى نيت، تۆ ناچاريت
سه ركه و تووييت و له سه ر پيى خۆت راوه ستيت.

مامۆستا كه م زۆر راستى ده وت، گه وره ترين دۆستى من، گه وره ترين
هيژو پشت و په نام سه ركه وتن بوو. ئه م كاره پيسانه ش ته له بوون بۆ
پڙگرتن له سه ركه وتنم.

تارادەيەك ھۆشم بەبەردا ھاتەو ھەولمدا خۆم كۆبكەمەو، بەلام
 وازيان لى نەھىنام، ئەوئەندە پياھەلدىنى بېزاركەرو تەكلىف و پەيمانى
 دلخۆشكەر ھەبوون كەپزگار بوون لىيان مومكىن نەبوو.
 لە كۆتاييدا قوتابخانەم تەواو كرد.

لە تاقىكردنەوئى زانكۆشدا سەركەوتوويووم، بەشى (پابەرى پۆل)م
 لەكۆلىژى پەرورەدە بەدەستەيتنا، ئەمەخەونى من بوو، دەمويست بېمە
 مامۆستاو پېگەى راست نيشانى قوتابىەكانم بدەم، بەتايبەتيش ئەومندالە
 پاكوبى تاوانو جوانانەى كەوئىل و لائەواز بوون و پەناگەيەكيان نەبوو.
 دەمويست ھاوكارىيان بكەم و خەم و حەسرەتەكانيان بېرەوئىنمەو.
 خواى گەرەش خۆزگەكەى ھىنامەدى.

بهشی ههشتهم

زانکۆم به دهست هینا،
به لام شوکی زیانم لێرمدا به سه رمدا هات

پوختهی نهم به شه

ئامانج نه وه بوو كه بيم به مامۆستای نه و مندا له پاك
و بێ گونا هانه، وه كو خوشکی گه و ره یان وه كو دایك بيم
بۆیان. سه ره نجام، له به رته مه كۆلیژم به ده ست هینا.
به لام له و شو كه گه و ره یه ی زیانم و له ده ستی ساردی
مه رگ كه پێم ده گات بێ ناگا بووم.

بی هه وال بووم لهو رووداوانه ی که به سه رمدا دین

کاره گانی زانکرم ته واوکرد و له به شی ناوخویی زانکړ نیشته چی بووم،
هه موو شتیک ژور جوان بوو، به لام بی هه وال بووم لهو رووداوانه ی که
به سه رمدا دین، خه ونی په مه ییم ده بینی...

هیشتا سالی یه که م بوو هه مووان منیان ده ناسی، دوو یاره هه مان
سه رکیشی، له ناخمدا هه بوو

که میکیش له م نیشه دا لویتی پوولی هه بوو، نه وان سه ریان خسبووه
سه رم به لام له راستیدا منیش پیم خوشبوو که منیان به دله.

سالی یه که م پاریزگاریم له خوم کرد، هه ندیک له ته له کانم بینی، به پیی
تیپه پوونی کات هه ندیک که سی نیه ت خراپیشم له کاتی خویدا که شف کرد،
به لام نه م کیشمه کیشه تا که ی ده کرا به رده وام بیت نه مده زانی تاچه ند
ده توانم به رگه بگرم.

سالی دووم فریوده ره گانی ده وروپه رم تاده هات زیادیان ده کرد
به تاییه تیش هه ندیک له کوپه ده وله مه نده کان وازیان لی نه ده هیتام.

منیش ورده ورده هه ستم به رامبه ر به یه کیک له وانه جولا، له یه که م
بینینه وه وادیار بوو نیه تی پاک بیت، گورانی خوشه ویستی بۆ ده وتم،
به جوانیه که مدا هه لی ده داو به جوانترین کچی دنیا وه سفی ده کردم.

هه‌رچه‌نده خێزانه‌که‌شیم نه‌دیوو، به‌لام ئه‌و به‌رده‌وام باسی ده‌وله‌مندی خۆیانی ده‌کرد، سه‌یاره‌ که‌شخه‌که‌ی ژیریشی شایه‌تی بۆ ده‌دا.

کچیکی هاو‌پیم که‌ له‌هه‌مان پۆلدا بووین چه‌ند جارێک ئاگاداری کردمه‌وه.

— نه‌که‌ی باوه‌پ به‌و کو‌په‌ بکه‌یت... نه‌یه‌تی ئه‌و پێکه‌پێنانی هاوسه‌رگیری له‌گه‌ڵ تۆ نه‌یه‌، چونکه‌ یه‌که‌م کچی ژیا‌نی ئه‌و تۆ نه‌یت. باوه‌پم پێی نه‌کرد به‌پێکه‌نبینه‌وه‌ به‌پیم کردو له‌دای خۆمدا وام هه‌ست ده‌کرد ئێره‌ییم پێی ده‌بات.

بووم به‌ داوه‌که‌وه‌:

ئه‌و له‌مالێکدا به‌ته‌نها ده‌مايه‌وه‌، ئێواره‌یه‌که‌ ده‌عوه‌تی کردم بۆ (چی کۆفته)^۱ خواردن. وتی پێکه‌وه‌ به‌ته‌نها خواردنێک ده‌خۆین و زۆری لێکردم، منیش قبو‌لم کرد، ئه‌وه‌ هه‌له‌ترین کاربوو که‌ له‌ژیا‌نمدا کردم.

ئێواره‌ چوومه‌ مالیان، ماله‌که‌ ده‌بریسکایه‌وه‌ هه‌چ له‌مالی که‌سیکی ته‌نیا نه‌ده‌چوو ئه‌وه‌نده‌ شتی که‌شخه‌و نایابی لێ بوو یه‌کێک ببینیایه‌ وای ده‌زانی ئه‌مه‌ مالی خێزانیکی زۆر ده‌وله‌م‌نده‌، له‌پاستیدا زۆر سه‌رم سو‌رما‌بوو، وتم:

— ئه‌مه‌ مالی که‌سیکی ته‌نهايه‌؟

— ئێمه‌ له‌و هه‌رزه‌کاره‌ بێ پاره‌و پولانه‌ نین که‌ بێ کار ده‌سو‌پێنه‌وه‌، باوکم هات پێکه‌لو‌په‌لی کردو پۆیشته‌، ئه‌مانه‌ به‌لای تۆوه‌ که‌شخه‌ن

۱- خواردنێکی نوونی تورکییه‌.

له پاستیدا شتیکی وانیه که شایه نی باسکردن بیت، که وابوو تو نه گهر
فتیلاکه مان ببینیت له سهر سو پرماندا زمانه بچکوله ت قوت دده دیت.

باوه پم پیکرد...

نای له و خوش باوه پی و نه فامیه ی من، باوه پم به هه موو که سو
به هه موو قسه یه که ده کرد. په نگیشه نه مه هه ستنک بیت له مندالییه وه تیام
مابیتته وه له بهر نه وه ی هه میشه وا گه وره بووم که پیویستم به که سانی
دیکه بوو هه روه ها له بهر نه وه ی مافی هه لپژاردنم نه بوو هه رکه س هه رچی
بو تایه یه کسه ر باوه پم ده کرد.

تۆر جار نه متوانیوه، بلیم: نه خیر... قبولی ناکه م و، له سهر
په تکر دنه وه که م سوور بیم، په نگه نه مهش له بهر نه وه بیت که من نیه تی
خراب و پاسته قینه ی نه و خراپه کارانه ی که منیان به ره و که ناری نه هامه تی
برد نه ده زانی.

چوینه هۆله که وه، هۆله که نه وه ندە جوان بوو که چاو پیی سهر سام
ده بوو تا نیستا شوینیکی له و جۆره م نه دی بوو.

پاخه ره کان، قه نه فه کان، په رده کان، میزه کان و نامرازه کانی
پازاندنه وه ی هۆله که هه روه که خونه کان که شیکی پر نه نینیان خولقاند بوو.
له ته نیشته (چی کوفته) که دا، نا.. نه خیر.. له ناوه پاستدا چه ند
مۆمیکی په نگاو په نگ.. بیگومان شوشه ی عاره قیش...

هه موو نه مانه به پوونی نیشانی دده که من له کوپوه به کوئ
که یشتووم، نه و پووداوه تۆر پر تازاریوو، به لام به داخه وه پاسته قینه بوو.
له لایه که وه بی ساحیبی و، نه فامی و، له لایه کی دیکه شه وه جوانییه که م
منیان به ره و نه و شوینه بردبوو.

گەۋرەتلىق شۇكى ژيانم:

لەسەر مېزەكە تەنیا ئېمە بون... دووبارە ھەمان قسەخۇشەكانو
دووبارە ھەمان پىماھەلدانەكان.

"جوانترین كچى دونیا منم، جگە لەمن ھىچ پەرىيەكى جوانتر بونى
نىيە، جوانىيەكەم عەقلى مۇڭ سەراسىمە دەكات".

جوانترین مۇنراۋە، جوانترین وتەى عاشقانى ھەموو لەبەر من...
قابىلە من چىم! ھەر بەپاست لەبەر ئەۋەى من بەپاستى بەو
شېۋەيەم! يىگومان نەخىر... ئەمە جگە لەداۋىك بۇ خوادرنى مەپكى بى
تاوان لەلايەن گورگىكەۋە زياتر ھىچى تر نەبوو.

عەرەقەكە وردە وردە دەستى بەكارىگەرى كرد لەسەرم، ھەستم كرد
خەرىك بوو لەسەر خۇم دەچووم، واتە كەمىكى مابوو بۇ كارەساتو شۇكى
ژيانم.

لەو كاتەدا خودا بەفريام گەيشت، لەناكاو دەنگى دەمانچە و تەقە
بىسترا يەكى لەگولەكان پىك لەسەرو سەرمەۋە پۇيشت و بەر دىۋارەكە
كەوت. خۇمان بەرەو لای پاست و چەپ فريدا.

من خىرا خۇم فريدايە دەرەۋە، نەمدەتوانى بەپىۋە بوەستم بەلام
بەھەرحالى بى توانىم سەرگە وتووبم، سەيرم كرد پۇلىستىك لە بەردەم
دەرگاگەدا پاۋەستاۋە.

پرسى:

- ھاتە ئىرە؟!

ونم:

- كى!!

- ئەو دزەى كە پاومان دەنا.

-نه خیر نه مدیوه !!

-تو لیره نیشته چیه؟!

-هاتم بۆلای هاوړپښه کم.

-هاوړپښه ت؟؟ که واته توش له وانه یت؟

پرسیم:

-له کامانه؟

-کچم زږدم له گڼ مهلې، ده زانیت ئیره کوښه؟

-نه خیر.

-نیمه چه ندجاړیک ئیره مان به ئامانچ گرتووه، لیره بازرگانی

به ئافره ته وه ده کړیت له ناکاو می شکم جام بوو، سهرم گڼی خوارد، وتی:

-دهی لیره دوورکه وهره وه، وهک دیاره تازه توشیان خستوته ناو

داوه که وه کچم ئه مانه ئینسان له ناو ده بهن، نه گهر ده ته ویت به پڼزو

شکرمه ندییه وه بڅیت خوت له م که سانه به دووربگره.

هرچه ندهش (بوراک) ئینکاری کرد به لام پۆلیسه که پاستی وت، چونکه

له دواى منیش بینرابوو که (بوراک) هه مان کاری پر شه رمه زاری نه نجام

دا بوو.

کچه ساده کانی هه لده خه له تاندو بازرگانی پتووه ده کړدن له گڼ

ده وله مه نده کاندا، ئه و خانوهش بق هه مان مه به ست پازینرابویه وه، له گڼ

نه وه شدا (بوراک) به م هوپه وه له زانکڅو ده رکراو خرایه به ندیخانه وه.

ئهم پووداوه بووه وانه یه کی گرنګ بق من، بپیارم دا هیچ کات وه لامی

ده عوه تی هیچ کوړپک نه ده مه وه و له گه لیان نه چمه ده ره وه، سهره پای

نه مانه ش ساده بیه که ی جارانو دل ساقو بیرو بق چوونه کانی جارام

به پاده یه کی زور گورپانیان به سهردا هات.

به تاييهت له دواى جگه ره و عاره ق، هه ستم ده كرد كه به ته واوه تى نيمانم
 لاواز بووه، گونا هه كان ئه وه ننده چوو بوونه پۆحه وه كه ناخميان پهش
 كردبوو، ئه مهش سه بارهت به دها تووم سه ره تايه كى ژۆر خراپ بوو.
 چوو بوومه قۆناغى ستيه م، له وانه كانيشمدا سه ركه وتو بووم، هه ستي
 هه نديك له ياريد ده ره كان (موعيده كان) هيشتا به رامبه رم به رده وام بوو،
 هه روه ها هه نديك له كوپه كان وازيان لى نه ده هيئام.
 به تاييه تيش ياريد ده ره ريكي قۆز به رده وام ته كليفي زه واجى لى ده كردم
 خاوه نى خيزانتيكى ژۆر ده وله مه نديبوو، به لام من چيتر ده ترسام به لام
 نه گه ركه سيكيش بهاتايه ته پيگه م كه خوشيشم نه ويستايه (نا)م نه ده وت
 چونكه چيتر بيزار بوو بووم له و كه سه هه لپه رستانه ي دورو به رم و ده مويست
 نه و كار ه ته واو بكه م.

پياوى ژيانم:

هه فته يه ك ياخود ده پۆژ بوو ده وامى زانكو ده ستي پيكر دبوو، ئه وه
 نه و كاته بوو كه نهيني ژيانم ده ستي پي كرد.
 ئه مه پووداويكي وه هابوو كه هه موو ژيانمى له سه ره تاوه تا كۆتايى
 گۆپى، ئاسۆي گه وره ي له به رده ممدا كرده وه، منى به ره و شوپينيك برد كه
 ده ميك بوو ئاره زووم ده كرد به لام به خه يالدا نه ها تبوو.
 دواى نيوه پۆ بوو.
 ها ته مه پۆ له وه، پيگ به رامبه رم به كوپريكي بالا به رزى سبي پيستي به پيژ
 كه يشتم بيگومان ئه مه ناوى به يه ك گه يشتنى لى نانريت... وهك ئه وه بوو
 به و گه نجه بگه م كه سالانيك بوو له خه يالدا ويئنه م كيئشابوو.

سەرنبه كانمان له يه كاتدا به يه ك گيشتن... ئه و ته زووه ي ئه و كاته
چهندشتيكي له ناخم پچراندو له گه ل خوي بردى.. له يه ك چركه دا سىحرى
ليكردم ده توت ئه م مرقه له دونيا يه كى تره وه هاتووه... ئه وه نده كارى
تيكردم له چهند چركه يه كدا دونيامى به سهر يه كدا دا.

وا بزانم هه ر ئه مه يه كه پيى ده لئين خو شه ويستى يه كه م بينين، عيشق و
گيرۆده بوونى يه كه م بينين.

هه مووشتيك بى قسه كردن، بى يه كتر ناسين و به يه ك سهرنج پووياندا،
به لى... ئه مه ئه و كوپه بوو كه سالانتيك بوو به دوايدا ده گه رام.. په نكه
په روه ردگارم نه يويستبى له وه زياتر به پيى چه وتدا لابه دم بويه ئه م گه نجه
بى كه م و كورتيه ي بۆ من نارد بوو.

به دريژايى وانه كه نه متوانى چاوم له سهرى لابه م، له هه ر سهر كردنيكدا
دووباره له سهر خۆم ده چووم، خهريك بوو له نيو بليسيه ي خو شه ويستيدا
نقوم ده بووم.

ئاي خوايه گيان ئه وه چى بوو؟ ئه وه نده كتوپرو له ناكاو بوو.

تا ئه مرقه كه سه ده ها له ده ورم ده هاتن و ده پوشتن، بۆنه وه ي قسه م
له گه ل بكن و لييم نزيك ببينه وه له گه ل يه ك پيشپركتيان ده كرد.
له ماموستاكانه وه تا ياريد ده ره كانيش بوو بوومه داواكراوى هه مووان،
به لام ئه مه يه كه م جار بوو شتيكي وام به سهر ييت.. ماناي وايه يه كه م
جارم بوو عاشق بيم و، دياربوو ئه وانه ي تر هه موو ساخته بوون.

ئەم كۆرە ساحىرە كىيە؟

لەكچەكەي تەنىشتەم پرسى:

—ئەم ھاورپىيە كىيە؟

—دەرچوۋى كۆلۈڭىكى ترە، دويىنى ھات، تۆ بۆيە نەتناسى چونكە

دويىنى لىترە نەبوۋىت لەدەرسا خۇي ناساند، كوپىكى نۆر بەپۆزە، نۆر

بەئەدەبەو خاۋەنى زانىبارى نۆرە، ھەرۋەھا نۆرىش قۆزە!

لەبىرم نايەت ئەو وانەيە چۆن تىپەپى، بەلام بۆيەك دەقىقەش بىت

چاۋم لەسەرى لائەبرد.

ئەو پۆزە بەم شىۋەيە تىپەپى.

ئەۋەندە عاشق بەو كۆپە بوۋىۋوم ئەو شەۋە لەخەۋىندا بىنىم،

ھەرچەندە دەمويست قەسەي لەگەل بىكەم و لىتى نىزىك بىمەۋە نەمدەتۋانى

بەردەۋام دۈۋر لەمن دەۋەستا.

بۆ بەيانىيەكەي بەشەۋقىكى نۆرەۋە بەرەۋ زانكۆ پۆيشتەم، لەخەياللى

ئەۋەدا بووم كە جارىكى تر بىبىنمەۋەو خۇمى پى بناسىنم، ئەم خەيال و

ئەندىشەيەش خۇشىيەكى نۆرى پى دەبەخشىم و ھەستىكى شىرىنى

لەناخمدا دوست دەكرد كە نەمدەزانى ناۋى چى لى بنىم؟

بىنىم زوۋ ھاتبۋەۋە ناۋ پۇل، لەدۋاۋە بەتەنيا دانىشتبۋو، جگە لەخۇي

چەند ھاورپىيەكى تىرىشى لى بوو. بەلام ئەو لەگەلىاندا قەسەي نەدەكرد،

كىتپىكى بەدەستەۋە بوو خەرىك بوو دەيخويندەۋە.

چەند جارىك بەلايدا پۆيشتەم، بەدەۋرىدا سوپامەۋە دەمويست بلىم

"لىرەم... بۆ نامبىنى" بەلام ئەو ھىچ سەپىرى نەكردم، ئەمە لەكاتىكدا كە

من كچىكى نۆر جوان و قەشەنگ بووم، ئەگەر بەشۋىننىكدا پىۋىشتمايە

سەرنجى ھەموو كۆپەكانم بەلاى خۆمدا پادەكېشا، نۆربەى نۆريان ئاوپيان
بۆ دەدامەو ھە سەپريان دەكردم.

دەنگى و شىگردنەو ھەگەى منيان سەرسام كرد:

وانەى "فېرپوونى زانستى ژيان" مان ھەبوو، مامۆستاي وانەكە ھىچ
خۆشى لە دىن و كەسانى دىندار نەدەھات، لە ھەر فرسەتێكدا بۆى
ھەلبەكە وتايە باسى بۆ باوھ پى دەھتايە پېشەو، قەسەى تيانە كە دەبوو
ھەموو وانەى كى ئەم بابەتە بورژۇئىت و تېكپاي وانەكە بە مونا قەشەى توند
كۆرتاي دەھات.

دووبارە لە وانەى ئەو پۆژەدا ھىزش كرايە سەردىن و پياوانى ئاينى،
لە پۆلەكەدا دەھە قاتىيەك لە نۆيان قوتابىە ناپەزاكاندا دەستى پېكرد كەس
نەيدەزانى كى چى دەلەيت. ! لە بەرئەو ھە مامۆستاي وانەكە زۆر بىزاربوو.

لە دواو ھە دەنگىكى بە ھىز بەلام خۆش و كاريگەر، بەرزبويەو:

— مامۆستا ئەگەر ئىجازە بدەيت! منىش دەھەوئە چەند
پوونگردنەو ھەك سەبارەت بەم بابەتە بدەم.

دەنگى ئەو ھەندە كاريگەر بوو كە سەرنجى ھەمووانى پاكېشا ياخود
لە بەر ئەو ھەبوو كە من ھەستىكى قوولم بەرامبەرى ھەبوو بۆيە وام ھەست
دەكرد!

مامۆستاش وتى:

— بېگومان فەرموو تۆ تازە ھاتوئە پۆلەو ھاگۆئ لە بىرو
بۆچوونەكانى تۆش بگريئ، من ئىستا ھەموو قوتابىەكان دەناسم و دەزانم
كى چى دەلەيت، با لە تۆش تېبگەين.

-أستغفر الله، مامۇستا، بىرپاى من شتىك نىيە لەگەل بىرپاى ئىۋە
ھاۋپىگاندا بەراۋرد بگرىت، تەنھا دەمەۋىت چەند پوونكردەنەۋەيەك بدم،
ئىمە چىن تا لەبەرامبەر ئىۋەدا كە مامۇستايەكى شارەزان لەبۋارى
خۇتاندا مونا قەشە بگەين ئىۋە مامۇستان، ئىمەش قوتابى ئايا ئەمە
ھەموو شتىك پوون ناكاتەۋە؟

سەرەتا رېزىكى زۆرى لەمامۇستا نا:

پىشەككەيەكى زۆر باشبۋو، سەرەتا بەرېزان لە مامۇستا دەستى
پىكرەد، بى ئەۋەي دەمارى بگرىت بى ئەۋەي توۋپەي بكات شىۋازىكى
رەق بەكاربەيتىت.

دەست پىشخەريەكەي زۆر كاريگەر بۋو.

ھەرچەندە تۆنى دەنگى و ئەۋ شىۋازەي كە بەكارى دەمىنا دەرى
دەخست كە چەندە كەسكى پىك و پىك و بەرەۋىشتە.

ۋشەكانى ئەۋەندە بەشىۋازىكى نەرم دەۋت، لەماۋەيەكى كورتدا
پۆلەكەي خستە ژىر كاريگەرى قسەكانىەۋە.

مامۇستاش زۆر پازى بۋو لەۋ دەستپىكە جوانەي و ئارام بۋىەۋە
لەسەر مېزەكەي دانىشت، ئىمەش ھەموو بەسەرئەۋە لىمان دەپۋانى و
بەپەرۋشەۋە گويمان لى گرتبۋو تا بزانين بابەتەكە بەرەۋە كۆي دەبات..

-مامۇستاي زۆر بەرېزىم، نامەۋىت ئىۋەش ھاۋپىكانىشىم قسەكانم
بخەنە سەر خۇتان، قسەكانى من پەخنەگرتن نىە لەقسەي ھىچ كەس، ھەر
ھاۋپىيەك بىرپاىەكى خۆي ھەيە كە بەراستى دەزانىت. بىگومانىش دەبىت
ھەي بىت، چونكە "مۇڤ بچوكرارەي گەردۋونە" ۋ ھەموو مۇڤىك زەۋوق

پهنگو هه لېږاردن و بېروپای سهریه خۆی خۆی هه یه نه مانه پتویستی
بوونی "مروڤ" ن.

ئیمه ئامیڤی مه کینه نین که هه لگري هه مان مۆدیل و هه مان باره لگرو
ستانده رپین تا تایبه تمه ندییه کانیشمان وه ک یه ک واین... له بهر نه وه من
شه خسی خۆم پێژنکی تایبه تیم هه یه بۆ نه و که سانه ی که هه لگري دیدو
بۆچوونی جیاوازن، بێگومان ئیوه له پێش هه موانه وه...

ئه مه نزیك بوونه وه یه کی تا بلێی تیگه یشتوانه و بۆ پێشینه بریار بوو،
له بهر نه وه ش هه موانی وا لیکردبوو گوێ بیستی قسه کان بن.

وتی:

- به لām من سه باره ت به م بابه ته پوونکردنه وه که م به م شێوه یه یه،
بێگومان ئیوه له سهرتان نیه پشتگیریم بکه ن، هه رچه نده بۆ نه وه ش ئه م
قسانه ناکه م که پشتگیریم بکه ن، ئه م قسانه ده که م ته نها له بهر نه وه ی
پوونکردنه وه یه کی زیاده بخرمه سه ر بابه ته که تا گوپانکاریه ک دروست
ببیت.

هه موان گوێیان لی گرتبوو تا بزانن "ناخۆ ده یه ویت چی بلێت؟"

- من وایبرده که مه وه که بۆ بیرۆکه گۆپینه وه و پۆ نیشانندان له م
بابه ته دا پتویسته مروڤ شاره زایی هه بیت.

له پاستیدا ئیوه که مامۆستایه کی زۆر پێزدان و شاره زان، نه و
بابه تانه ی که ئیوه له باسی "فێربوونی زانستی ژیان" دا باسی لێوه
ده که ن زۆر به سوودو کاریگه رن به پاستی من له بهر نه وه ی ئه م وانه یه
له ئیوه وه وهرده گرم هه ست به و په پی شانازی ده که م.

به پلانیکی زۆر وردو حسابی قووله وه قسه کانی ده کرد، ده یویست بلێت
که گوێ گرتن له ئیوه کاتی که سه باره ت به زانستی ژیان قسه ده که ن جوانه

به لام کاتيک سه باره ت به بابته تي تر له دهره وهی وانه قسه ده که ن هه له ده که ن، ئه رکي ئیوه ته نها ئه وه به وانه که ی خۆتان بلینه وه و باسی دین و ئه و بابته نه ی که له دوری دین ده سوپته وه به جتی بهیئن بق که سانی شاره زا له و باره دا، ده یویست په یامه که ی بگه یه نیت به لام ئه وه نده به جوانی و وه ستایانه ده ری ده پری که ههستی که سی بریندار نه کرد.

نزیک بوونه وه که ی سه رسور هینه ربوو:

ته نانه ت ماموستا پوه ته تی ده ربینه که ی به پیاوه لدان زانی و به هیواشی سه ری جولاندو تی:
- سوپاست ده که م.

ئو و کوپه ی که له میشکدا وینه که ی و له دلمدا خوشه ویستی به که ی هه لکه ندرابوو کوپي ناو پوحم که ته نانه ت نه شمده زانی ناوی چیه، له قسه کانی به رده وام بوو.

- ئو شته ی که ده مه ویت عه رزی بکه م ئه وه به که: نه گه ر لیتره نه خوشیک هه بیت بق ده ستنیشا نکردنی نه خوشیه که ی و تیمار کردن و چاره سه رکردنی بیگومان پزیشکیک بانگ ده که ی.

نه گه ر بیت و له جیاتی پزیشک سه د ئه ندازیاریش بانگه یشت بکه ی ن له به ر ئه وه ی له بابته که دا شاره زانین نه ده توانن نه خوشیه که ی ده ستنیشان بکه ن نه ده تونن چاره سه ریشی بکه ن.

نه گه ر هه لسن به تیمارکردنیشی په که م جار خویان له که دار ده که ن دواتریش ژیا نی نه خوشه که ده خه نه مه ترسییه وه.

پیک وه ک ئو نموونه یه نه گه ر بق وینه وه ی وانه ی زانستی ژیا ن و پیدانی زانیاری به سوود له و باره ی وه پیاوانی ئایینی، ته نانه ت زانایه کی دینیش

بانگه‌یشت بکه‌ین هه‌له ده‌که‌ین، چونکه مه‌ودای شاره‌زایی نه‌وکه‌سانه له‌بوا‌ری دین‌و باب‌ه‌ته دینییه‌کاندا، بۆ وه‌رگرتنی زانیاری سه‌باره‌ت به (زانستی ژیان) له‌پیاوێکی ئایینی نا به‌لکو له‌شاره‌زایه‌کی به‌پێزی وه‌ک ئێوه پێویسته وه‌ریگیریت، چونکه ته‌نها ئێوه له‌م بواره‌دا خاوه‌نی بیروپان.

پوونکردنه‌وه‌یه‌کی زۆر جوانی پیشکesh کردو له‌کاتی پوونکردنه‌وه‌که‌دا زۆر به‌وردی قسه‌ی ده‌کرد هه‌م دلی مامۆستای پاگرت هه‌میش باسی گرنگی قسه‌کردنی هه‌رکه‌سیکی کرد له‌بوا‌ری خۆیدا، له‌کۆتاییدا وتی:

—من به‌م شتیوه‌یه‌ حه‌زم لێیه‌ له‌م باب‌ه‌ته‌ نزیک بیه‌وه، هه‌ر هه‌له‌یه‌کیشم کردبێت داوای لێبوردن ده‌که‌م و، سوپاستان ده‌که‌م بۆنه‌وه‌ی گویتان لێگرتم.

به‌مه‌عنای که‌لیمه‌ پێک‌و‌ پێک‌و‌ سه‌رسوپه‌ینه‌ریبوو...

بۆ ده‌نگی باڵی به‌سه‌ر پۆله‌که‌دا گرتو له‌سه‌رو هه‌مووشیان‌وه مامۆستا.

ئه‌و براده‌رانه‌ی که‌ به‌شیکی زۆریان وه‌ک مامۆستا بیریان ده‌کرده‌وه په‌یامه‌که‌یان پێ‌گه‌یشت، به‌لام به‌هۆی ئه‌و نزیک بوونه‌وه‌ جوانه‌یه‌وه هه‌یج که‌س به‌رپه‌رچی نه‌دایه‌وه.

مامۆستا نه‌گه‌ر چی به‌ زۆریش بێت وتی:

—سوپاست ده‌که‌م.

له‌وکاته‌دا وانه‌ ته‌واو بوو چوینه‌ ده‌ره‌وه‌.

بەشەۋىتىكى زۆرۈرە خۇم پى ناساند:

ئو ھاوپى پى نېتىيەى كە تازە ھاتبو، بووۋو جى سەرنجى
ھەموو پۆلەكە بەتايىبەتى كچەكان، بەدەۋرىدا دەسۋاپنەۋە ياخود لەبەر
ئەۋەى من بەغىرەۋە سەيرىم دەكردن وام دەبىنى.

نەمدەتۋانى لەۋە زىاتر بەرگە بگرم، بۇئەۋەى لەدەستم دەرنەچىت
ھەموو ئازايەتيم كۆكردەۋەۋە بىيارم دا بېرۇم بۆلاى و خۇمى پى بىناسىتم،
بەلام دەۋرۋىرەى نەۋەندە قەرەبالغ بو ھەلم بۇ نەپەخسا، بەلام ھەرچىم
بكردايە دەبو ئو پۆرە خۇم پى بىناساندايە.

لەكۇتايىدا لەۋانەى سىيەمدا فرسەتىكم دۆزىيەۋە، كاتىك بەۋنەتەۋە
بەرەۋلاى دەپۇيشتم جۇش و خرۇشىك ھەموو جەستەمى داگىركردبو كە
باس ناكىرت، ھەستم دەكرد ھەموو لاشەم دەلەزىت.

ۋتم من (جانان)م... بەشلەۋاۋىيەكەۋە ۋتم دەتۋانم بىتناسم؟

سەرنجىكى دام و خىرا سەرى داخست و ۋتى:

—من مەسعودم، ئەمەى ۋت و بىدەنگ بو.

من نەمدەۋىست ۋازى لى بھىتم، خۇم كۆكردەۋەۋە بەردەۋام بووم لە
قسەكردن، سەيرى دەم و چاۋىم كرى ۋتم:

—پوونكردەۋەكانت سەرسۋپھىنەرىبون.

بەلام ئو دىسانەۋە سەرى دانەۋاندبو، بەدەنگە تىرو كارىگەرىيەۋە
ۋتى:

—زۆر سوپاس، ئىۋە جوان لىكتان داۋەتەۋە، ئەگەرنا پوونكردەۋەكانم

بەۋشپۋەيە سەرسۋپھىنەرىبون.

—نەخىر، بەبېۋاى من زۆر سەرسۋپھىنەرىبون، تەننەت مامۇستاۋ

ھەموو ھاۋپىيانىش كارىگەرىبون پى.

—له بهر نه وهی تازه هاتومه ته ئیره، مامه لهی میوانیان له گه لمداکردو
نه یانویست بمشکینن به واتایه کی تر موپاله غه یانکرد.

نۆر خاکی بوو، بونیه تیکی وای هه بوو که هه موو هه لسوکه و ته کانی
نامۆزگاری بوون نه مده توانی له سه یزکردنی خۆم پابگرم.

—ده توانیت که مێک باسی خۆتم بۆ بکهیت؟
ئه و پرسیاره م کرد چونکه نه م ده ویست کۆتایی به قسه کان بهینم و
له وێ بڕۆم.

ئه و به هه مان خاکی تیپیه وه وه لامي دایه وه:
—من شتیکی وه هام نیه که شایه نی باسکردن بیت، وانا زانم ئه و
شخانه ی که باسیان ده که م سه رنجتان پابکیشیت.

له ناکاو له ده م ده رچوو وتم:
—چۆن شتی واده بیت! هه رچییه ک ئیه باسی بکه ن، سه رنجی من
پاده کیشیت.

خیرا خۆم کۆکرده وه وه و لئی راستکردنه وهیم دا:
—واته هه موو مرقفیک بابه تگه لیکي گرنگی هه یه که شایه نی باسکردن
بیت.

—به داخه وه من باستیکی له و جۆره م نیه .
له کاتی وه لامدانه وه کهیدا جۆرێک بوو وه ک بلیت "بیزارت کردم، له کۆلم
به ره وه"

منیش پێش نه وه ی له وه زیاتر له به رچاوی بچوک بېمه وه وتم:
—خۆشحال بووم به ناسینت.

ئه ویش وتی:
—منیش هه رو هه.

دووباره بى ئوۋەى سەيرىم بىكات.

وەك ئوۋەى لە مەسعوددا ھىزىكى سىجراۋى ھىزىك كە ئىنسانى بەرەو خۇى پادەكېشا ھەبوو، نەمدەتوانى دان بەخۇدا بىگرم، شەو پۇژ لە ھەموو شۇيىنىك و لەھەموو كاتىكدا لەخەيالدا بوو، مەن چىتر لەو زۆر باش تىگەيشتبوم كە دەبىت ھاۋبەشى ژيانم مەسعود بىت بۇ ئوۋە ئامادەبووم ھەزارجار گيانم بىبەخشم، بەشىۋەيەك دەبوو پىگاي نىك بوونەو لەو بدۇزمەو بىبە ھاۋسەرىك كە شايەنى ئوۋ بىت.

گفتوگۆيەكى پەرمانا:

ئەمجارەيان وانەى "پەرەردەى زانست" مان ھەبوو. مامۇستاي وانەكە باسى ئوۋەى دەكرد كە "گەردوون لەخۇيەو پەيداۋو پىۋىستى بەھىچ بەدبەئەرىك نىبە، خودا لەلەين مەۋقەكانەو داھىنراۋە شتى وا ئەسل و ئەساسى نىە"

دووبارە لەپۇلدا كۆمەلىك لەقوتابيان ئەم قسانەيان بەدل نەبوو، كاتىك مامۇستاش بەشىۋازىكى توند وەلامى دانەو بارودۇخى پۇلەكە بەرەو تىكچوون پۇيشت.

لەوكانەدا مەسعود دەستى بەقسەكردن كرد.

دووبارە بەپىياھەلدانى مامۇستاۋ نىك بوونەو يەكى پىر پىزو بەو دەنگە سىجراۋىەى بى ئوۋەى كەس بىشكىنىت و ھەستى كەس بىرىندار بىكات وتى:
- با لە بابەتەكە تى بگەين زۆر خۇشحال دەبم ئەگەر بۇم پوون بگەيتەو.

مامۇستا كەمىك توۋپەيىبەكەى پەويىبەو، پىرسىارى كرد:

- كام بابەتە؟

-ئو بابەتەى كە باس لەو دەكات گەردوون لەخۆیەو دروست بوو،
نەكا من ەلە تیگەشتیم؟

مامۇستا وتی:

-نەخێر، راست تیگەشتیت، گەردوون لەخۆیەو دروست بوو و هیچ
پتووستییەکی بەدروستکار نییە.

-داواى لیبوردن دەكەم... من لەبەر ئەوەى شارەزای بابەتەكە نیم
لەوانەى ەلە بكەم ئەگەر ەلە یەكەم كرد تگایە بۆم راست بكەرەو.
واتە دەتوانین بابەتەى لەخۆو دروست بوونی گەردوون بەم نمونەى
بچوین.

هەموویان سەیری مەسعودیان دەکرد بەمامۇستاشەو تا بزائن چ
نمونەىەك دەهێنێتەو!

-ئەگەر بپرایدەین بینایەکی وەك ئەم زانكۆیە دروست بكەین، بۆ ئەو
مەبەستەش ەموو پێداویستییەكانى وەك بڵوك، لم، چیمەنق، شیش...
هتد. بخەینە پال یەك ئەگەر پلانێك لە ئارادا نەبێت و كۆمەڵێ وەستاو
كرێكار نەبن ئەمانە بخەنە پال یەك، ئێو دەلێن ئەو بینایە دەتوانیت
لەخۆیەو دروست ببیت؟

بێدەنگیەکی قوول پۆلەكەى داپۆشیبوو.

مەسعود بێدەنگ بوو تا بزائیت كەسێك ەیه كە بەپەرچى بداتەو؟
دواتریش بەردەوام بوو.

-یاخود با نمونەكە بەشیوەیەكی پوونتر باس بكەین:

لەبەر مەرمدا تەختەپەشى پۆلەكە ەیه، لەتەنیشیشیدا دەباشیر
ەیه ئەگەر كەسێك نەبێت كە نووسین بزائیت، ئەو دەباشیرە لەخۆیەو
دەتوانیت ەستیت و لەسەر تەختە پەشەكە بنوسیت؟

دووباره بیده‌نگی برده‌وام بوو.

—من ده‌لیم تۆ بلّی بۆ دروست‌بوونی نه‌و سیستم و هه‌ماهه‌نگییه
سه‌رسوپه‌ینه‌ره‌ی له‌م گه‌ردوونه‌دا به‌دی‌ده‌کریت پۆیست به‌وه‌ستایه‌کی
زۆر عاقل و پلان دا‌پشتن نیه‌! تۆبلی ئه‌م گه‌ردوونه‌ پێک و پێک و ناوازه‌یه
له‌خۆیه‌وه‌ په‌یدا‌بویت؟

به‌واتایه‌کی تر ئایا پۆزییه‌کانی وه‌ک: ئاو، هه‌وا، خۆراک، که‌ بۆ ئێمه
ده‌سته‌به‌رکراون له‌خۆیا‌نه‌وه‌ په‌یدا‌بوون یا‌خود به‌ده‌ستی خاوه‌ن هێژێک که
پیدا‌ویستییه‌کانی ئێمه‌ زۆر باش ده‌زانیت دروستکراون.

من له‌م باب‌ه‌ته‌دا که‌مێک نه‌زانم، مامۆستا ده‌کریت که‌مێک هاوکا‌ریم
بکه‌ن؟

مامۆستا وه‌ک ئه‌وه‌ی لێ ها‌تبوو که‌ گورژێکی قورسی به‌رکه‌وتبیت تۆ
هاوکا‌ری کردن بخه‌ره‌ لایه‌که‌وه‌ ئه‌و ته‌نا‌هت حا‌لی قسه‌کردنیشی نه‌ما‌بوو
هه‌ندێک شتی وت که‌ بۆ خۆیشی تینه‌گه‌یشته‌ ده‌لێت چی دواتریش وتی:
—هه‌فته‌ی دا‌ها‌توو ده‌تان بینمه‌وه‌، پۆلی به‌جێ هێشت.

ب‌ریام دا له‌گه‌ڵ مه‌سه‌وددا بکریمه‌وه‌:

مه‌سه‌ود زۆر عاقل و زۆر زیره‌ک بوو، زۆرباش ده‌یزانی چ شتی‌ک له‌ چ
کاتی‌کدا بلّیت.

خۆی زۆر به‌باشی په‌روه‌رده‌کردبوو، له‌ هه‌موو پشوو‌یه‌کدا کتێبی
ده‌خوینده‌وه‌ مه‌سه‌ود له‌پۆلدا وه‌ک که‌سی‌کی زانا و تی‌گه‌یشته‌وو، پێ‌زو
خۆشه‌ویستی هه‌مووانی به‌ده‌ست هێنا‌بوو، ته‌نا‌هت هه‌ندێک له‌ مامۆستا
یا‌ریده‌ده‌ره‌کان له‌ وانا‌نه‌ی که‌ مه‌سه‌ودی تێدا‌بوو وایان لێ ها‌تبوو نه‌یان
ده‌وێ‌را مه‌وزوع بکه‌نه‌وه‌.

مه سعوڊ له ماوه يه کي که مډا، هاوړپه کي زږد له ده وري کړېونه وه، له ناو نه وانه دا که سانځيکيش هه بوون که خاوه نې بېروراي پېچه وانه بوون. ماناي واپسو نه وانش به قسه کاني کارېگر بووېوون و به خوياندا چوېونه وه چونکه په وشته کاني وه که نه شکاندي دلې که سو نه هيشتنې پيشينه برپار سه رنجي نه واني به لاي خويدا زياتر راده کيشا.

به پاستي مه سعوڊ که سيکي ديموکرات خوازيو، ده يويسټ هه موو که سيک وه که مړوځ مامه لې له گه ل بکړيت و، هه لېژارډن و بېرو بچوونه کانيان به تازادي وه رېگيريت، به دلنييايشه وه نه وه ي که کړمه لک گروي به لايدا پاکيشابو هه نه م هکاريانه بوون.

نه مده تواني زياتر له مه به رگري نه و لافاوي خو شه ويستيبه بکه م که به خزيابي زيادي ده کرد، برپارمدا پيش نه وه ي که سيکي تر دلې داگريکات، له گه ليدا بکړيمه وه، چونکه مه سعوڊ به شيويه که دونيای مني داگيرکړېو که نه مده تواني جگه له و له گه ل هيچ که سيکي تر دا بېر له هاوسه رگري و دلخوشيبه کي تر بکه مه وه.

بچ نه و مه به سته ش پلانيکم دارپشت.

برپارم دا به بيانوي واجبېک که ماموستا پني دابوين، داوي يارمه تي له مه سعوڊ بکه م و به وهويه شه وه بابيه ته که ي له گه لدا باس بکه م. نه و شه وه نه متواني بخه وم، به وردې بېرم له هه موو نه و شتانه کرده وه که برپارم دابوو باسي ليتوه بکه م، و بېرم له هه موو په رچه کرداريک که نه گه ري پووداني هه بوو کرده وه.

مه سعوڊ که نجېکي ديندار بوو، منيش ئينکاري خداو دينم نه ده کرد، به لام نه رکه دينيه کانم به شيويه کي پک و پک به جي نه ده هيتا، ته نانه ت جگه ر کيشان و عاره ق خوارډنه وه شم هه بوو، نه گه ر مه سعوڊ مني

بناسیایه ئەم نیشە سەری نەدەگرت، تەنھا ترسیک کە هەم بوو ئەمەبوو،
بەلام من ئامادە بووم بۆ دەستبەردان لە هەموو شتێک ئەگەر وەلامیکی
ئىجابىم لەو هەو دەستبەکە و تايە .

خەریک بوو لەتاوا دڵم دەووستا:

ئەو پۆڤە وانەکانمان تەواو بوو، هەمووان خۆیان ئامادە کردبوو بۆ
پۆیشتنەوە منیش ئەمەم بەفرسەت وەرگرت و چوومە لای مەسعود، وتم:
-واجبێکم هەیه، دەتوانیت لەم بابەتەدا هاوکاریم بکەیت؟
بەجۆریک سەیری کردم، لەحالییدا دیاریبوو کە خۆشی لەداواکارییە کەم
نەهات و پرسى:

-ئێستا؟

وتم:

-بەلى.. هەلبەت ئەگەر بەئەرك نەبێت، چونکە کاتم کەم بەدەستەو
ماوه .

بەشیوازیکی کەمێک سەرسوڤماویەو پرسى:

-واتا من و تۆ بەیەکەو سەعی بکەین؟

-بەلى!

سەری داخست و وتى:

-بپوانە.. خاتوو جانان پەنگە کەمێک بەقورسى لێم تى بگەیت یاخود
لەتینگە یشتن کەمێک زەحمەت بکێشیت لەبەر ئەوەش بمبورن، من
بیروباو پە کەم پێگەم نادات کە بەتەنھا لەگەڵ کچیکدا لەشوینێک کە
کەسى لى نیه بمێنمەو، پەنگە ئەو بەلای ئێو هەو سەیر بێت بەلام ئەمە
بنەمایەکی گرنگە لە ژيانى مندا.

تەنھا لەبەرئەوێ پەشیمان نەبێتەوێ خێرا وەم:

—بێگومان.. پەنگە ئەمە بنەمایەکی پێرۆز بێت بەلاتانەو، من لەئێوە
تێدەگەم و ئۆر پێزیش لە بیروبوچوونەکان دەگرم، خۆزگە هەمووان
وێكو ئێوە بوونایە، ئەو کاتە ئۆرێک لە کێشە کۆمەلایەتیەکان چارەسەر
دەبوون.

مادام ناتەوێت بەتەنیا لەگەڵدا سەعی بکەیت دەتوانم کچیکی هاوڕێشم
لەگەڵ خۆمدا بھێنم.. ئەگەر ئەویش بێت تۆ پازنی دەبیت؟
دووبارە سەری دانەواند دیاربوو کە لەحالەتێکی ناچاریدا بوو، لەبەر
هەولێ بەردەوامی من ناچار بوو پازنی بێت. وتی:
—دەتوانیت.

ئۆر دڵم بەوێ خۆش بوو، دڵخۆش بوون لەلایەکی بۆهستێت خەریک بوو
لەتاویدا دەبرامەو، یەكسەر یەكێک لەهاوڕێکانم بانگ کرد، بەشلەژاوی
دڵەراوکیوێ پێکەوێ دانیشترین. لەراستیدا ئامانجی من واجب و شتی
وانەبوو، دەمویست لەو پێیەوێ خۆم نیشان بەدەم و سەرنجی پابکیشم و،
ئەگەر هەر فرسەتێکیشم بۆ هەلبکەوتایە هەستی خۆم بۆ دەردەبەیی.

لەکاتژمێرێک زیاتر قسەمان کرد، گواهی سەبارەت بە واجبەکی بوو،
لەئێوەندی قسەکانیشدا هەندێک پرسیارم لەخۆم دەکرد، بەلام ئەو هەر
بەوێ لای کورت و هەڵاتن لەپرسیارەکان وەلامی دەدایەو، لەمێشکی
ئەودا "من" بوونم نەبوو، ئۆر باش لەوێ تێگەیشتبوم بەلام توانیشم وای
لی بکەم هەست بەهەست و سۆزی من بەرامبەری بکات مەسعود لەو
تێگەیشتبوو، ئەوێش بۆ من سەرەتایەکی ئۆر گرنگ بوو.

کاتێک جیاووینەوێ سوپاسم کردو بۆ چرکەیک بەدوایی چاوەکانیدا
گەپام، دەمویست بەم شێوەیە کۆتا پەیامی پێی بگەیەنم، سەرنجەکانمان

له هه وادا به يه ك گه يشت و پاشان سه ری داخست، به م شیوه یه په یامه كه گه یشتبوه شوینی خوی.

مه سعود كه نچيكي زور جیاوازیوو. دان به خوداگرتنی به رامبه ر داوی كچيكي جوان و قه شهنگی وهك من به پاستی شایه نی پزلینان بوو. له ناخی مه سعوددا باوه پيكي زور به هیژ هه بوو، ئه ویش پارێزگاری له و باوه پهی ده كرد، هه ر ئه و په وشت به رزی و پاستگویییه ی گه وده ترین هیژبوو كه منی به لای خویدا پاکیشا.

كاتيك خهريك بوو جیا ده بویه وه خهريك بوو دلم ده وهستا، وابزانم كه مه سعودیش ههستی به وه كردبوو كه به زه رده خه نه وه مالتاواپی لی كردم.

وه لآمه سه رسور هیڼه رهكان:

كوتایی سال نزيك بوو بوویه وه.

له پۆژه كانی كوتاییدا وانه كان ته واو بوو بوون و به گشتی موناقه شه ده كرا. مامۆستاكان له وانه كاندا ده یانویست بیروبوچونی ئیمه له سه ر كیشه گشتیه كان وه ربگرن، به واتایه کی تر ئیمه ئاماده بکه ن بۆ گه شه پیدانی بیرکردنه وه و پوون کردنه وه و دۆزینه وه ی چاره سه ر.

هه ندیكي تریش له مامۆستا مولحیده كان ده یانوسیت بیری بی باوه پهی و ئایدۆلۆژی له میشكماندا بچه سپینن، به لآم ئه وه ئاسان نه بوو له و وانانه ی كه مه سعود تیا یاندا به شداریی ده كرد، مه سعود به و دهنگه سه رنج پاکیش و په وشته کاریگه رانه یه وه وه لآمی زور جوانی ده دانه وه و هه م پیزی قوتابیه كان و هه م پیزی مامۆستاكانی بۆخوی تۆمارده كرد.

له وانه یه کی تری له و شیوه یه دا بووین.

مامۇستاي وانەكە دووبارە بېرى ئابدۇلرۇزىي پوون دەكردهوه، لەكانى
باسكردينىشدا قسەكانى دەخستە ئىستى دىنو زانايانى ئايىنى، وەكو
هەمىشە:

— دىندارەكان پېيان خۆشە هەمووشتىك بەخواوہ بېەستەوہ، بەلاى
ئەوانەوہ لەگەردووندا چى ھەيە بەبېرى خودا دەبىت، ھەرشتىك
لەزەمىنو ئاسمان ھەيە فەرمان لەوہوہ وەردەگرىت، ھەر كاتىك ئەو
فەرمان بدات ژيان كۆتايى پى دىت.

لەلايەكىشەوہ پى دەكەنى وەك بلىيت: "ئەم بېروباوہپە چەندى بى
عەقلانەيە."

— با وای دابىن شتانتىك بەمرۆف و گيانەوہرەكان دەبەخشىت و لىيان
دەستىنەتەوہ باشە ئەى بۆچى خۆى مەشغول بكات بەو ھەسارە بى
گيانانەوہ ئاسمانەوہ، دواترىش خوا چى لەو ھەسارە سوپاوانە دەوئت؟
ئەوانە بۆخويان خەرىكن دەسوپىنەوہ ئىتر نە ئەوان پىويستان بەخوايەو
نە خواش بەوان!

لەراستىدا مامۇستا دەيوست بلىت گەردوون لەخۆيەوہ بەپىوہ دەبرىت
لەبەرئەوہ چ پىويستىەكى بەخودا ھەيە؟

چاوى ھەمووان دووبارە بەدواى مەسعوددا دەگەپان، بىگومان ئەويش
ئەوگەسانەى نىگەرەن نەكرد كە باوہپيان پى بوو.
بەشىۆازە لەسەرخۆكەيى و ھەئسوكەوتە ئاسراوہكانى چوہ ناو
باسەكەوہ بەنزىك بوونەوہيەكى كاريگەرەوہ وتى:

— بەپىزىكى گەورەوہ دەپوانەوہ مامۇستاي پىزارمان لەبەر
كردنەوہى ئەم موناقەشەيەو پىپىدانمان بۆ قسەكردن تيايدا، ئەمە دەرى
دەخات كە مامۇستاكەمان چەندە تىگەيشتنو بىر تىزەو چەندە گرنگى

به پيڳه ياندني ئيمه دهدات، له بهر نه وه نهك ته نها سوپاسگوزار به لكو ئيمه
قه رزاري نه وېشين.

پيڅومان دووباره ماموستا به پياوه لډانه كان و قسه جوانه كان و بهر ز
پاگرتني فرييه هه واوه و زه رده خه نه يه كي شيرين له سره پووي دهركه وت.
مه سعود وتي:

- بېرو بچونه كاني من له م باره يه وه به م شيوه يه:
- نه گه له گه ردووندا سيستميك و هه ماهه تگيه كه هه بيت ماناي وايه
هيژنيكش هه يه كه پلاني بډانا بيت و به پړوه ي ببات و پړكي بخاته وه، نه مه
له كاتيكدا له هه زانستيك بېروانيت، ده بينيت كه باس له بي كه م و كورتي
كه ردوون دهكات.

پيڅومان زاتيڪ نه م سيستمه سه رسو پښه رهي دروست كړد بيت و
به پړوه ي ببات له بچوكترين گه رده وه تا گه وره ترين مه چه رهي له ژير
ده ستيدايه، ئايا نه گه كه سيك كارېك بكات، دواتر هه موو كاره كه ي به زايه
ده دات؟

نه گه ر بمانه ویت به نمونه يه كي پوونتر پوني بکينه وه.
ده وله مهنديك كه کارگه ي شه کر دروستکردني هه يه، ده چیت نه و
شه کړه ي كه بهر هه مې هیناوه فېرې بداته جوگه وه؟ پيڅومان بڼ
به ده سته پښاني ئامانجي خڅي به و جوړه ي كه ده يه ویت به کاري ده هینیت.
ماموستای به پښمان باسی ته نه کاني ئاسمان و مه چه پره کاني کړدو،
وتیان که نه خودا پښوېستی به مانه هه يه و نه نه مانه ش به خودا.
پيڅومان نه مه بېروپای ماموستای به پښمانه به لام بېروپای من به م
جوړه يه:

له ئاسماندا به ملیاره ها مه جهره و له ناو هه مه جهره به کیشدا به ملیاره ها ئه ستیره هه ن که جوله کانیا ن به یاسا و پرسیایه و په یامیکی گرنگه بۆ خاوه ن ژیرییه کان.

بۆ ئه وه ی بزانی ن که ته نه کانی ئاسمان چه نده به سیستمیکی سه رسوپهینه ر به پیره ده برین، وردبونه وه مان له مه جهره کانی نزیکمان به سه بۆمان.

له شه ویکی پرسنگداردا، ئه و کۆمه له ئه ستیرانه ده بینین که له شیه وه ی شریتا درژیه ونه ته وه به ئاسماندا ده پۆن، وه ک تولیکی دره وشاوه درژ کشاون و ئاسمانیا ن پازاندو وه ته وه.

له ناو مه جهره دا ۲۰۰ ملیار ئه ستیره هه یه که گه واهی بۆ به دیهینه ری گه ردوون ده ده ن، خۆری ئیمه یه کیکه له و ئه ستیرانه، مه جهره که ی ئیمه بیش ته نها به پیتی ئه و زانیارییه ته ی که ئه مپۆکه پیتی گه یشتوون یه کیکه له و ۱۰۰ ملیار مه جهرانه.

مه جهره که ی ئیمه که ناوی (پرسی کاکیشانه) که ده چینه سه رگروپی مه جهره لول پێچه کان له ناوه ندیدا شیه وه یه کی دیسکی هه یه و له دوولای ئه م دیسکه وه قوڵی لولپێچی به دی ده کریت، ئه ستوری دیسکه که ی ناوه پاست ده هه زار سالی تیشکییه و تیره ی هه مو مه جهره کانیش ۱۰۰ هه زار سالی تیشکییه، ئه گه ر به مانه ویت به رۆکیتیک به خیرایی ده هه زار کم له کاتژمێرێکدا له سه ریکی مه جهره که وه به ره و سه ره که ی تری بکه وینه پی، ئه م سه فه ره به ته وای له پازده ملیار و هه شت سه د ملیۆن سالدا ته وای ده بییت.

له مه جهره که دا دوو گه له ئه ستیره هه ن که به زه به لاهی سوورو زه به لاهی شین ناسراون، زه به لاهی سوور زیاتر له ناوه ندا کۆبووه ته وه.

بەلەم بەھۇي ئەھەي لەم بەشەدا ھەورى گازو ئۇنۇن نۇد چرە
نابىنرېت.

تەنھا دەتوانرېت بەيارمەتى فۇتۇئەلەكتريك، تيشكى سورو تەلەسكۇبە
رادىيۇبەكان بىسەلمېنرېت.

سىستىمى خۇرمان ۲۶ ھەزار سالى تيشكى لەناوھەندى مەجەرەكەمانەو
دوورە، ئەو ۲۰۰ مىليار ئەستېرەيەشى كە مەجەرەكە دوست دەكەن،
بەبەردەوامى لەھالەتى سوپانەوھەدان بەدەورى ناوھەندى مەجەرەكەدا،
خىرايى ئەم سوپانەوھەيش تا لە ناوھەندەو بەرەو لىوارەكانى بىروات
خاوتر دەبىتەو.

خىرايى سوپانەوھەي خۇرى ئىمە لەگەل ھەسارەكانىدا بەرەو ناوھەندى
مەجەرە (۲۸۰ كم) ھە لەچرەكەيەكدا، خۇرى ئىمە لە سوپانەوھەيەكدا بەتەنھا
۲۲۵ مىليۇن سال تەواو دەكات كە پىي دەوترىت "سالى كۆزىمىك".

ئەمە چەندە ياسايەكى سەرسوپھىنەرە كە يەك ئەستېرە ھەم
بەدەورى خولگەي خۇيدا دەسوپىتەو ھەم لەكاتىكدا ھەسارەكانىشى
بەدەورىدا دەسوپىتەو دەتوانرېت بەخىرايىەكى پىك و پىك بەدەورى
مەرگەزىشدا بسوپىتەو، لەكاتىكدا كە كەسىكى خاوەن ژىرى ناتوانرېت
لەيەك كاتدا دوو كار بكات، مەجەرە مىليارەھا ئەستېرە لەخۇ دەگرىت،
ھەر ئەستېرەيەكىش دەتوانرېت ئەو ھەموو كارە لەيەك كاتدا بى تىكەل
كردن بكات شاينەي ئەو بە بىرى لى بىرئەو، ئەم پىساينە كە
لەمەو دايەكى فراواندا پى دەكەن پابەند بەوردەكارى نۇر ھەستيارەو.

نكولى كردن لەم نەخشەسازى و وردەكارىيانە، نكولى كردن لە
ھەبوونى گەردوون پىكەنىناوى تر دەبىت، ناكرىت ئەو وردەكارىيە بى
ھەلانەي كە لەھەرگىزەيەكى گەردووندا بەدى دەكرىن بە پىكەوت لە

قەلەم بدرىن، ناشكىرىت ئەمانە پاشماۋەى ئەستېرە بى گيانەكان و گازو تەپوتقۇزىن. كەۋاتە بوۋى بەدىيەنەرىك كە ھەموو گەردوۋنى بەحسابىكى ورد پىڭخستوۋە پىۋىستە، ئەگەر نا نەك تەنھا گەردوۋن نەدەبوۋ بەلگو تەنھا ئەستېرە يەكش بوۋى نەدەبوۋ.

ھىزىك كە دەسلەتتى بەسەر ھەموو گەردوۋندا دەشكىت ھەروەك چۆن ئەلەكتىرلەكان بەدەۋرى ناۋكدا دەسۋېنئىتەۋە، ئاۋاش ھەسارە گەپۇكەكان بەدەۋرى خۇرداۋ خۇرىش بەدەۋرى مەجەپەدا دەسۋېنئىتەۋە، ئەۋ بەدىيەنەرە جۋانسازەى كە گەردوۋنى ۋەك كۆشكىكى سەرسۋېنئەر و نەخشىنراۋ دوست كىردوۋە، ھەروەك چۆن زەۋى بەتۈيكلى لۈۋلپىچ داپۇشيوۋە، ھەمان شتىشى لە مەۋداى ۱۰۰ھەزار سالى تىشكىيەۋە لەسەر مەجەپە نەخشاندوۋە. ئەمە چەندە ھىزىكى سەرسۋېنئەرە، ھەروەك چۆن خۇپۇكە سۈۋرەكانى خۈنئەمان ھەموو پۇزىك لە لۈۋلە خۈنەكاندا كە چەندە ھا كىلۈمەتر پۇگە دەبىن، ھەرواش مىليارە ھا گەلە ئەستېرە بەدرىزاى مىليارە ھا سالا دەسۋېنئەۋە، لەسەر ۋەموو شتىكىشەۋە بەجۋانتىن شىۋاز پەخشىراۋن.

لەكاتىكدا گۇى زەۋى بەچەند جۈۋلەيەكى سەرنج پاكىش بەۋ خىرايەيە لە بۇشايى ئاسماندا دەسۋېتەۋە، ئىمە سەرمان گىژ ناخۋات و نابىنن، بەلگو بەپىچەۋانەۋە چەندە ھا لاپەپە دەخۈنئىنەۋە كە بە نەخش و نىگار پازىنراۋەتەۋە و ۋەك پىشانگايەكى پىرگە ۋەھەر سەبرى دىمەنى سەرنج پاكىشيان دەكەين، ئەگەر مۇۋفەكان سەرسۋېماۋى خۇيان لەبەرامبەر ئەم دىمەنە شىرىنەندا نىشان نەدەن! ئاخۇ دەبىت لەچى رابىمىن!!

ئەگەر مەزكۇر مەشكى بۇ دۆزىنە ۋە ۋەستاي ئەم دېمەنەنە
 بەكارنە ھېتتە ئاخۇ دەبىت لەچى دا بەكاربەيتتە؟ (م. دەمىرگان)
 لە ئاسماندا زۆر شتى پىر پەندو ئامۇزگارى پوودەدات، بۇ ئەوانە چاۋىك
 كە بېيىت، زمانىك كە گۇ بىكات عەقلىك كە بېرىكاتە ۋە پىۋىستە،
 مەزكۇر دەبىت ھەم سولتانی گەردوون بىناسن ھەم بىزانن سەفەرەكەيان
 بەرە ۋە كۆيە ۋە لە ژىر فەرمانى كىدايە؟

مامۇستاكە مان نەيتوانى لەم بارەيە ۋە پەخنە بگىرت. ھەرچەندە ھېچ
 شتىكىشى تىانە ھېشبوۋە ۋە تا شاينى پەخنە گىرتن بېت، بەلام
 قوتابىيەكان زۆر پىي كاريگەر بوون، ۋەك ئەۋە ۋە مەسعود قەسە نە كەردبوو
 بەلكو ھەنگىن لەدەمى ھاتبوۋە دەرەۋە، بابەتتىكى لەۋجۇرە نەدەكرا لەۋ
 شىۋەيە جوانتر باس بگىرت.

ئاتوانم باۋەر بەزىندوۋ بوۋنەۋەى مردوۋەكان بىكەم:
 مامۇستاكە مان پىرسىارىكى تىرى كرد تا لەسەر بانگەشەكەى بەردەوام
 بېت.

—دەكرى باس لە ھەماھەنگى پووداۋەكانى گەردوون بگىرت، دەشكرىت
 ئەمانە بېستىنەۋە بەۋەى كە لەلايەن بەدېپەنەرىگەۋە دوستكراون، بەلام
 زىندوۋ كەردنەۋەى مردوۋەكان و لىپرسىنەۋەيان ھېچ پىي تىناچىت.
 كەۋاتە دىندارەكان پىۋىستە پوونكەردنەۋەىكى عاقلانە بۇ ئەم
 پىرسىارە بىخەنەپوۋ.

مەسعود بەھىمنى ۋە بەۋ پىستانەى كە بەۋردىيەۋە ھەلىدە بژاردن وتى:
 —مامۇستا ئىۋە زانا يەكەن كە لەبۋارى پەروەردەى زانستدا دىكتۇراتان
 ھىناۋە. ھەروەھا فېركارىكەن كە لە بايلۇجى و زانستە سەرەككىيەكانى ۋەك

(تویکاری) تان خویندوووه و نۆزۆک له وردە کاریه کانیان ده زانن. منیش نۆز
تامه نۆزبووم له م بواره دا شاره زایی پهیدا بکه م. بۆیه له مه ودا ی توانای
خۆمدا به دوا داچوونیکم کرد.

به واتایه کی تر به دوا دا چوونم بۆ سه ره تایی دروستبوونی مرۆف کرد،
ده مه ویت بۆ تان باس بکه م، هه رکه م و کورتیه کم هه بوو تکایه بۆم پاست
بکه ره وه، چونکه بۆ زانستی دروستبوونه وه ی دووه م پێویسته
دروستبوونی یه که م بزانی.

مرۆفه کان هه ره وه ک چۆن هاتنیان بۆ ئه م دونیایه به دهستی خۆیان نیه
به و جۆره ش پۆیشتنیان له م دونیایه به دهستی خۆیان نیه.
ئهو خاوه ن ده سه لاتهی که مرۆفی بۆ دنیا ناردوو، بۆ ئاما نجیکی
ناردوو، بردنه وه شی له دنیا هه ر له بهر ئاما نجیکه.

به یه که م ناردنی مرۆف بۆ دنیا ده و تریت دروستبوونی یه که م و
به زیندوو بوونه وه ی دوا ی مردنیش ده و تریت دروست بوونی دووه م،
مرۆفه کان به گشتی له جیاتی ئه وه ی بیر له دروستبوونی یه که م بکه نه وه،
پرسیار ده رباره ی دروستبوونی دووه م ده که ن و، ده یانه ویت بزانی له دوا ی
مردن "دوو باره زیندوو بوونه وه چۆن ده بیّت".

بۆ تیگه یشتن له دروستبوونی دووه م که چه نده ئاسان و مه نتیقی و
پێویسته، ده بیّت له پێشدا دیقه ت له "دروستبوونی یه که م به دین".

دروست بوونی یه که م چۆن پووده دات؟

کاتی که له لاشه ی سه رسوپه ی نه ری مرۆف ده پوانین، تیده گه ین که بۆ
له ناوچوون و نه مان له م دونیایه دا دروست نه کراوه، به لکو بۆ ئاما نجیکی
گرنگتر ئاما ده کراوه.

چونکه خواست و مەبەستەكانى لەو گەورەترین كە لەم دونیایەدا جێیان بێتەو.

جا بۆ ئەوێ لە گرنگى دروستبوونی یەكەم و زیندوو بوونەوێ دواى مردنیش تێگەین، پێویستە لەسەرچاوەى چۆنیەتى دروستبوونی كۆرپەلەى مڕۆڤ بکۆڵینەو.

هەلبەت یەكەم قوناغى بەدیھێنانى كۆرپەلە لە ھێلكە خانەى كى ناو پێكھاتوێكى مێینەو دەست پێ دەكات كە پێى دەوترێ (ھێلكەدان)، (ھێلكۆكە) گەشتێكى دوورودرێژى لە بەردەمدایە، یەكەمجار دەچێتە ناو جۆگەى ھێلكە پاشان پێگەى كى دوورودرێژ دەبڕێت تا دەگاتە ناو مندالدانى دایك.

لەناو جۆگەى ھێلكەدا ملیارەھا خانە داھێنكراوێ بۆ گواستنەوێ ھێلكۆكە بۆ ناو مندالدان ئەم ھێلكە خانەیش تەمەنى لە ۲۴ سەعات تێناپەپێ، ئەگەر لەكاتەدا نەپیتنێت دەمرێت، بۆیە پێویستى بە مادەى كى زیندوو ھەبێ بۆ ئەم مەبەستە ئەویش ئێو تۆوێە كە لە لەشى پیاوێ دەیت.

تۆو كاری گواستنەوێ زانیاری بۆماوێ پێ سپێردراوێ بۆ ناو خانەى ھێلكۆكە لە مێینەدا، لەناو تۆودا ۲۳ كرۆمۆسۆمى بۆماوێ نێرینە ھەبێ. سەرچەم زانیاریەكانى لەشى مڕۆڤ بە وردەكارىبەكانیەو لەناو ئەو كرۆمۆسۆمانەدا تۆماركراوێ، بۆ دروستبوونی مڕۆڤێكى نوێ پێویستە ئەم ۲۳ كرۆمۆسۆمەى ناو تۆوى پیاو یەكیگن لەگەڵ ۲۳ كرۆمۆسۆمەكەى ناو ھێلكۆكەى ئافرەت.

بەم شێوێە یەكەمین بەشى لەشى مڕۆڤ پێكدەھێنێت كە لە (۴۶) كرۆمۆسۆمى بۆماوێ پێكدێت.

تۆۋ پىنكەتە يەكى زۆر سەرسوپھىنەرى ھەيە و زۆر بە خىترایى بەرە و
 ھىلكۆكە دەپوات و، زۆر بە وردى ئەو زانىارىيانەى لەباوكە وە ھاتوۋە
 دەگويزىتتە وە بۆ شوپىنكە كە پاشماۋە يەك ژيانىكى نوپى پى دە بە خىشرى.
 بېگومان ناگونجىت كە ھەموو بە شەكانى ئەو دەزگايە و ئەو پووداۋانەى
 پىۋىستە پوۋىدەن و ئەو كارە گرنگانەى پىۋىستە تۆۋ ئەنجاميان بدات
 پىكەوت بن. ھەرۋە ھا ناىگونجى زانىارىيەكان لەپىگەى دوپارە كەردنە وە وە
 پەيدابن، ئەمەش بەلگە يەكى پوۋنە لەسەر ئەۋەى كە خۋاى گەۋرە ئەم
 زانىارىيانەى پى بە خىشيوە و قىرى چۆنىەتى بەكارھىتئانى زانىارىيەكانىشى
 كەردوۋە.

دۋاى ئەۋەى كە تۆۋ دەگاتە مندالدىنى مېنە، ھىلكۆكە بە ھۆى
 دەردانى ماددەى كىمىيائىيە وە تۆۋ بەرە و لای خۆى پادەكېشى، بەمەش
 پەيوەندى لەنىۋان تۆۋ و ھىلكۆكە دا دروست دەبى. ھەموو ئەو پووداۋانەش
 بەلگەى پوۋن و ئاشكران لەسەر بە دېھىتئانى مرقۇ لەلایەن خۋاى گەۋرە وە.
 دۋاى ئەۋەى تۆۋ لەگەل ھىلكە يەك يەك دەگرى ھىلكەى پىتتىنراۋ پىك
 دىت كە تىابدا زانىارى بۆماۋەى ھەردووكيان لەنزيك يەكەۋەن، بەلام پاش
 ماۋە يەكى كەم تىكەلگىش دەگرىن بۆ دروستكردنى مرقۇكى نوپى، ھەموو
 زانىارىيەكان سەبارەت بە مرقۇكە لەۋ خانەيەدان، زانىارى سەبارەت
 بە چاۋى، پىستى، پەنگى قزى و شىۋەى دەرەۋەى و، ھەموو سىفەتە
 فېزىيائىيەكانى مرقۇش لىرەدا ھەلگىراۋە، ھەموو تايىبە تەندىيەكانى مرقۇ
 لەم خانەيەدا نووسراۋن.

پاش پىتاندىن بۆماۋە يەكى كەم خانە تازەكە دابەش دەبى و (۲)
 خانەى نوپى تر دروست دەگات، ئەم (۲) خانەيەش دابەش دەبنەۋە بۆ
 (۴) خانە. لەكاتى دابەشبوۋن و زۆر بوۋنى خانەكان لەناۋ ھىلكەى

پیتینراودا پووداویکی ناوازهی تر پووده دات و خانه کان دهست دهکن به جیابوونه وه له یه کتر، له نه نجامدا کۆمه لئی خانهی نوی پیدایده بن که نهویش قۆناغی یه که می دروستبوونی له شی مرۆشه. هاوکات خانهکانی ویلاش کۆده بنه وه که ده بنه سه رچاوهی گواستنه وهی خۆراک بۆ منداله که.

دوای (۴) پۆژ هیلکهی پیتینراو ده گاته مندالدان و به هۆی دهردانی نه نزمی تایبه ته وه خۆیان ده لکینن به دیواری مندالدانه وه دوای جیگیربوون گه شه ده کات و پیتی دهوتریت کۆرپه له.

پاشان هه ریه که له خانه کان دهست دهکن به تایبه ته ندبوون و پیکهینانی نه ندامه کانی له ش، خانه لیکچوو ده کان به هۆی بۆماوه مادهی (DNA) وه هه ریه که یان نه ندامیک پیکه دهینن.

ویلاش له هه موو لایه که وه دهووری کۆرپه له ده دات و پیدایهستی هه کانی بۆ دابین ده کات. نه و خانانهی که ویلاشیان پیکهیناوه له نیوان چه نده ها خانهی له شدا ده زانن که کۆرپه له پتیوهستی به چ جۆره خۆراکی هه یه و پیتی ده گه یه نن.

هه روه ها پارێزگاری له کۆرپه له دهکن له هه ر جۆره هێرشیک، هه روه ها خانهکانی دیوی دهره وهی دیواریک دروست دهکن له نیوان خوینی دایک و کۆرپه له دا، له کاتی پێگه دان به پیداپۆشتنی خۆراکدا، پێگه ده گرن له پیداپۆشتنی خانه به رگریه کان تا کو کاردانه وهی خراب له سه ر کۆرپه له دروست نهکن.

نه م پیکهاته یه ش جارێکی تر ته واوکاری دروستکاری خوای بالاده ست پیشان ده دات.

به درېژايي تېپه پېوونی چەند مانگيک کۆرپه له له سکی دايکيدا گه شه دهکات، تا دهگاته ئاستيک که نامادهيه له قوناغي له دايک بروندا پوويه پووی جيهانی دهره وه بېتته وه.

کاتيک منداڵ له ناو ئەم سيستمه دا په يدا ده بېت و دهست به ژيان دهکات، به که م موعيزه ی گوره بریتيه له و په يوه ندييه ی که له گه ل دايکه که دا هه يه تی.

بیر له دايکيک بکه نه وه که دژه ميکروپ له نيو شيره که يدايه به بی ئه وه ی خوی تي کردبیت، منداڵيک نه گه ر توشي سوپژه نه بوبیت له ماده يه دا که شیری دايکه که دهخوات توشي نابیت، ئەمە چ سيستمی ناوازه يه که بۆ پاراستنی منداڵه که دژه ميکروبی پتويستی به ئۆتوماتيکی له شیری دايکه که وه پی دهکات.

له هه موو نه وانه سه رنج ږاکيشتەر، پيکها ته ی شیری دايکه، پيکها ته ی شیری دايک هه موو ماده يه کی خوراکی پتويستی تیدايه، نه گه ر دايکه که به هيزبیت يان لاواز پتويسته له سه ری که هه موو نه و ماده خوراکیانه دا بين بکات که منداڵه که پتويستيه تی، چونکه نه و سيستمه ژميرياريه ی که له پژينه کانی مه کی دايکه که دا جيگيرکراوه بریتيه له کاریگه ری کيميايی که هه موو ماده پتويسته کان بۆ منداڵ به ره م ده هيتیت.

بۆ نمونه: بیر له پژینتی زراو بکه پنه وه، نه گه ر ئەم پژينه کار نه کات نه واهه سه ته ناتوانيت خواردن هه رس بکات، هه روه ها هه موو خانه کان ده مرن ته نانه ت خانه کان دهردانی زراویش، به لام ئەم حاله ته له خانه کانی پژينه کانی مه مکدا به رچاو ناکه ویت، سيستمی ئیلاهی فره مانی پیداون "پتويسته نه مانه بکه يت".

ههروه ما ئه و دايكهى كه له پڕۆتینه وه تا هه موو كانزاكان ده گوازێته وه
 بۆ منداڵه كه له كاتى دروستبوونیدا هه مان سیستم په یوه ندى نێوان
 منداڵه كه و دايكه كه دابین ده كات، ئهم په یوه ندى په بووداویكى زۆر
 هه ستیاره كه له ئه نجامى توێژینه وه زانستیه كاندا ده ركه وتوه. (دكتور
 هالوك نوریاكى).

كه واته ئه و زاتهى كه دروستبوونى په كه مى به و دیزاینه بێ كه م و
 كورتیه خولقاندوه و كه مۆفه كانى تووشى سه رسوپمان كردوه و
 به حيكه ته وه دروستى كردوون، ئایا ناتوانیت مۆفێكى مردوو دووباره
 زیندوو بكا ته وه؟ خۆى گه و ره كاتێك له په كه م جاردا مۆفى ئه وه نده بێ
 كه م و كورتى خولقاندبیت بۆ لیپرسینه وه په كه ده توانیت زۆر به ئاسانى
 زیندوى بكا ته وه، بیهاته به رده م مه كه مه په كه گه و ره، مادام په یمانى
 دابیت هه ر ده بیاته سه ر.

پرسیاره كانى مامۆستا وه لاهه كانى مه سعود به ته وای ۳ سه عاتى
 خایاند خۆیندكاره كانى پۆله كه بێ ئه وهى ده نگیان لیبیت گوێیان بۆ
 وه لاهه كان ده گرت، جه وێكى زۆر خۆش په خسا بوو له كاتى موناقه شه كه دا.
 مامۆستا كه مان هاته لای مه سعود و پێى وت:

— ده ست بێنه بابى گوشم، بۆ من شانازییه كه مامۆستای قوتابه كى
 وهك تۆم.

مه سعود له به رامبه ر ئهم هه لسه كه وته كاریگه ره ی مامۆستادا هه ولى دا
 ده ستى مامۆستا ماچ بكات، وتی:

— أستغفر الله مامۆستا، له پاستیدا بۆ من شانازییه كه مامۆستایه كى
 وهك تۆم هه بیت، به سنگ فراوانیه وه گوێتان بۆ گرتم، ئه مه گه و ره په كه
 كه شایه نى پڕزگرتنه، چونكه به داخه وه ئهم هه ستى به پرپر سیاریتییه

ههستیارییه له هه موو مامۆستایه کدا به دی ناکریت به م هه لسوکه وته تان
جیاوازی خۆتانتان خسته پوو، ههروه ما مەردی خۆتان نیشاندا.

سه یرم کرد چاوه کانی مامۆستا پەر فرمیسک بوون و دهم و چاوی
شیوه یه کی عاتفی وه رگرتیوو.

به پراستی ئەمه نزیک بوونه وه یه کی جوان بوو، ئەمه پێگه یه ک بوو بۆ
نزیك بوونه وه ی له بی باوه پترین که س.

ههستی سه رسوپمان به رامبه ر به مه سعود ته نها له ده ماره کانی مندا
نه ده جولاً به لگو هاو پێیان ئیکی زۆر به چاوی غیره وه لێیان ده پوانی،
به پراستی مه سعود به توانا بوو.

مامۆستا که مان له کۆتاییدا پرسیا ری کرد که ئایا ئەم شتانه له کوێوه
فێرده بیت و له کام کتێب سوود و هه رده گریت؟

—من هه ولێ خویندنه وه ی لایه نه کانی حیکمه تی (زانست) ده ده م، من
بۆنه وه ده خوینمه وه که له بابته سه رنج پاکیش و نه ئینه کان تی بگه م، ئەو
کتیبه نه ی که له م هواره دا پێنیشانده رن "په یامه کانی نوور" ن.

—کتیبه کانی مامۆستا سه عیدی نوورسی ده لێیت وانیه!
—به لێ.

—که واته ئەم کتێبانه بابته تی له و جۆره خۆشی تیا به ها؟

مامۆستا که مان سه ری داخست و ماوه یه ک وامیه وه پاشان سه ری به لای
راست و چه پدا جولاند و له به ر خۆیه وه ده یوت:

—هه له یه ... زۆر هه له یه ... ئیمه زۆر به هه له له په یامه کانی نوور و
سه عید نوورسی تیگه شت بووین، مانای وایه چه واشه یان کردوون و زۆر
به هه له باسی ئەم کتێبانه یان بۆ کردوون.

وانەى ئەو پۇڭزەمان زۆر خۇش تىپەپى، بەجۆرىك مىشكىك نەمابويەو
كە سوودى وەرنەگرتىپت، دلىك نەمابوو كە كاريگەرى لەسەر نەبوويپت،
مەروەھا چاويك نەمابوو كە پىرفرمىسك نەبوويپت.

بەشى نۆيەم

شەۋو رۆژ بەخەيالى ئەۋەۋە دەنوستەم ۋە ئەلدەستام

پوختەي ئەم بەشە

"خۆشەۋىستى پاستەقىنە، غەشقى مەمىشەيى كە
لەبەرئەۋ مەردنىش لەبەرچاۋ دەگرىت" دەبوۋ مەرتەمە
بەيت. ئەگەر نەگە يىشتمايە بە مەسعود زىيانى مەن
كۆتايى دەھات. مەن غەشقى ئەخلاق ۋە كەسايەتى ئەۋ
بوم.

ئاراميم لى بىر ابوو، جۇش و خرۇشم لەلوتكەدابوو

مەموو ئەو ھاوینەم بەخەيالى مەسعودەو بەسەربرد، تەنانت بۆ ساتىكىش بىت لەبىرم نەدەچوو، بەبى ئارامیەو چاوەپوانى کرانەوہى زانکۆم دەکرد.

چەندجارىك بەبیانوى هیچو پوچەو تەلەفونم بۆ مەسعود کرد، تەنھا دەمويست گویم لەدەنگى بىت، ئەویش بەدلتیاییهو ئەمەى دەزانى. لەو ماوەیەدا داخوازییهکانم ھەربەردەوام بوون، دەولەمەندەکان، دکتۆرەکان، حاکمەکان، یاریدەدەرەکان.. کارمەندەکانى پەرودەرە.. جا بلى كى لەلیستەكەدا نەبوو...!

بەلام مەموو ئەمانە بۆ من بى بايەخ بوون، بپارمدابوو یان لەگەڵ مەسعود ھاوسەرگىرى بکەم یاخود تاكۆتایى تەمەن بەکچىتى بمىنمەو، بپارەكەم بپارى كۆتایى بوو.

عەشقى مەسعود ئەوئەندە کارى تى کردبووم و، ئەوئەندە گەرى تى بەردابووم كە هیچ شەویك تى پەر نەدەبوو بى ئەوہى خەونى پیۆ نەبینم. تەنانت جارێکیان لەخەوندا دایکم بینى، باسى مەسعودم بۆ ئەویش کرد لەدەمو چاویى دایکەدا زەردەخەنەیکى شیرین دەرکەوت ووتى:

—خودا خێر دەخاتە مەموو شتىکەو کچى خۆم، تۆ ئەو شتانەى کە دەتەوین، لەبەر خودا بتهوین.

من ئەمەم لە لایەكەوه وەك پەسەندبونێك قبوڵ كرد، وەك ئومێدێك
 لە پێگەی ئەگەری گەشتن بە مەسعود، لەدوای تێپەربوونی ھەر پۆزێكیش
 بۆم دەردەكەوت كە ئێو لایەنەی مەسعودی بە لای مندا پاكێشا بوو:
 بە پێزی و جوانی و پوالتی دەرەوێ نەبوو بە لێكو من ھەیرانی پەوشتی
 بەرزو كە سایەتی سەنگین و جوامێرانە ئێو بووم.

دەست پێكردنەوێ دەوامی زانكۆ جەژنی من بوو، بۆ بینینی مەسعود
 ئارامیم لێ ھەلگیرابوو، جۆش و خڕۆشم لە لوتكەدابوو.
 كاتێك گەشتەم دەرگای پۆلەكە قاچەكانم گزیان نەدەكردو كۆتا
 خۆپاگیریشم لە دەستدا.

خواپە گیان، دڵی مرۆف چۆن دەتوانیت بەرگەی گەردەلولێکی وابەھێز
 بگریت؟! ئێو دڵە چۆن بەرگەی ئاگرێکی وا سوتێنەر دەگریت؟! دڵو
 مێشك چۆن دەتوانیت لە ژێر ئێو پەستانەدا خۆ پاكیتر؟
 لە بەردەمی دەرگاكا دا كاتێك چاوەكانم بەدوای مەسعوددا دەگەران بە
 زۆر خۆم پاكتر بوو، ئێوەندە مێشكەم مەشغول بوو تەنانەت گۆیم لەسەلامی
 ئەوانەش نەبوو كە بە لای راست و چەپمدا تێدەپەڕین.

ھەوێلم دەدا قسەئێ لەگەڵدا بکەم:

كاتێك ئێم لە دوورەو ھەینی ئاگر لە ناخەم بەربوو، خەریك بوو لە ترسی
 ئەوێ بەلامدا بھوات و سەلام لێ نەكات زراوم دەچوو، ئێگەر ئێم ھاوینە
 منی لە بێرچووبێتەو ھاخود كە سێکی تر چووبێت ژانیەو ھە من چیم
 بگردایە؟! تەنانەت بێرکەردنەو ھەش لەمە دەئێ ترساندم.
 پێك بەلامدا تێپەڕی، چاوم ھەر لەسەری بوو، نیو ھەسە بێرکەردنێك
 سەیری كردم و سەری بە ھێواشی لەقاند.

ئاي خويابەگيان تەنانت ئەو ەش بەس بوو، ئەو سەلامە بچوکەش
ئەگەر چى كەمىش بىت، كەمىك لە ئاگرى ناخى كوزاندەو.

يەكسەر چووم بۇلای و وتم:

— سلاو مەسعود! وەك ئەوى سلاوئىكى ئاسايى بکەم.

نيو ە سەرنجىكى دامو وەك بلىت "سلاو" سەرى لەقاند.

بۆئەوى قسەى لەگەلدا بکەم ئەم پرسیارەم کرد:

— كەى وانەکان ەلدەبژىردىن! ەهوالت ەهەيه؟

وەك ئەو ەى بلى "نا" سەرى لەقاند.

— تۆ بەتەمايت کاميان ەلبژىرت؟

— نازانم، ەشتا بىرپارم نەداو.

— مەن دەروازەى كۆمەلناسى ەلدەبژىرم.

— پەنگە منىش ئەو ەلبژىرم.

— بى ئەو ەى لەدەستەدا بىت ەوارمکرد:

— بەپاستە؟

وام لىكدايەو ەكەو ەك بلىنى منى خۆشەدەو یت و لەبەر ئەو ەى منى

دەو یت ئەو وانەيه ەلدەبژىرت، بەلام ەوارەكەم نىتەكەمى دەرخست.

بىنىم دەم و چاوى مەسعود سوور ەلگەپاو، سەرى داخست، بۆيه

ناچار بووم جىي بېيلىم تا لەو ە زياتر تەرىقى نەكەمەو.

ئەمە وا نەدەرپۇي... پىيوست بوو قسەى لەگەل بکەم؛

(سەلمانور) ناوى ئەو كچەبوو كە لەژورەكەدا لەگەلەدابوو، كە

بەپاستى وەك نوور پاك بوو، ئەونىشانە كرابوو.

ههستم بهرام بهر به مه سعود بۆ سه لمانور باسکردو داوام لیکرد که
یارمه تیم بدات.

ده مویست له کاتیکدا قسه له گه ل مه سعوددا ده که م له گه لم بیت و
یارمه تیم بدات، پێکه وتین..

له دواى چوونه دهره وه له پۆل له کاتی پشووئ نیوه پۆدا مه سعودم
وهستاند و وتم:

—مه سعود، ده مه ویت بابه تیکی گرنگت لا باس بکه م، له گه ل
(سه لمانور) دا ده توانیت مه جالێک دروست بکهیت:

دلّم ئه وه نده به خیرایی لیتی ده دا که زۆر به قورسی ئه و قسانه م له ده م
هاتنه دهره وه. مه سعود که میك بیرى کرده وه پرسى:

—سه باره ت به چی قسه ده کهین؟

سه یرى چاویم کردو وتم:

—بابه تیکی گرنگ.

ئه و تێگه یشت و وتی:

—من هیشتا ئاماده نیم بۆ بابه تی گرنگو ناشمه ویت بى تا قهتت بکه م.
له ترسا له رزێک که وته دلّمه وه.

—بۆچی؟ مه گه ر که سیکت نیشانه کردووه؟ یاخود ده سنگیرانداری؟

—نه خیر، هیشتا بیرم له و بابه ته نه کردووه ته وه.

ئۆخه یش، ئیسراحه ت کرد، چونکه ته نها ترسیکم له وه بوو، بۆیه وتم:

—به قسه کردن هیچ پڕونادات، ئه گه ر چایه کم له گه ل بخۆیته وه ئه و
دلخۆشم ده کهیت.

وابزانم ئه م پسته یه ی کۆتاییم به پاپانه وه وه ده ربیری، ئه وه نده
کاریگه ربوو بووم یه کسه ر چاویم پڕیوو له فرمیسک.

کاتیک سهیری کردم زهرده خنه یه کی کرد، چونکه تیگه یشتبوو که من له چ ویستو ناره زوویه کی گه وره دام، وتی:
 -باشه، تهنه له بهر چایه که قبولی ده کم.
 نای خوابه گیان! ده توت همه موو دونیا یان داومه تی من نه مه مه وه ک
 موژده ی "باشه له گه لتدا هاوسه رگری ده کم" وه رگرت، خه ریک بوو
 له خوشیدا ده فریم.

خه ریک بوو ده بوورامه وه:

له کزتا پیدا خه ونه کانم هاتنه دی، ناواته کانم به شوینی خویان گه یشتن،
 نزیکه ی دووساله له بهر ناگری نه عیشقه ی که خه ریکه ناخم ده سوتینیت،
 نه گه ر پتویست بکات تکای ل ده کم و لئی ده پارپمه وه.
 من و مه سعودو سه لمانور له شوینیکی په نهانی کافتریدا پیکه وه
 دانیشتین، ناتوانم باسی هه لچوون و شله ژان و ترپه ترپی دلم له و کاته دا
 بکه م، ده ست و قاچه کانم ده له زرین، خه ریکبوو له خوشیدا ده فریم.
 به هه موو توانامه وه هه ولم ده دا خوم نارام بکه مه وه، به لام نه مده توانی
 مه سعود کاتیک بینی پیا له چایه که له ده ستمدا ده له زری، زهرده خنه یه کی
 شیرین له ده م و چاوی ده رگه وت، هه سترکردنی نه و به من زیاتر وره ی پی
 به خشیم که میک هتوربوومه وه.
 سه لمانور سه یریکی کردم و به چاو ناماژه ی بۆ کردم "یه لا ده ست
 پیبکه"

به لام من نه مده توانی به ئاسانی برپومه ناو بابه ته که وه و نه و شتانه ی که
 ده مه ویت بیانلیم، له ناخه وه وه هه زارجار دوعام کرد ئینجا ده ستم
 به قسه کردن کرد.

-مەسعود، لەپاستیدا ھۆكاری داواكردنسی ئەم دیدارە تەنھا چاھاردنەوە نەبوو. ویستمان بابەتییکی گرنگت لەگەڵدا باس بکەین.
من ئەوەندە خۆم شلەژاندبوو خەریك بوو خۆم پارچە پارچە دەکرد،
كەچی مەسعود بەپێچەوانەوہ نۆد خوین ساردو ئیسراحت بوو چاوەپێم
کرد بڵێت "ئەم بابەتە گرنگە چییە؟" بەلام نہی پرسى.

لەگۆتاییدا باسەمکرد:

-ئەو بابەتە گرنگەش كە ئاماژەم پێدا ئەمەبوو: وابەرەو تەواو كردنى
زانكۆ دەپۆین، ھەم ژيانى ئیش و ھەم ژيانى ھاوسەرگىرى چاوەپێمان
دەكات، شتییكى سروشتیشە كە ھەمووان كەسیك ھەڵدەبژێرن كە
لەگەڵیاندا بگونجیت و بەگونجایى بزائن بۆئەوہى ژيانى لەگەڵدا ببەنەسەر،
لەبەر ئەمەش ھەریەكێك دلێ بەكەسیك دەكرێتەوہ.

لەو پۆژەوہى كە ئێوہم ناسیوہ، ئەو كەسەى كە ژيان و خەونەكانى
منى پازاندۆتەوہ ئێوہن، ئەمە ھەرگیز یارییەكى گەنجانە و حەزێكى كاتى
نیە، ئەمە بۆ من گرنگترین بابەتى ژيانمە، بەشیوہیەكە كە نزیکەى
دووسالە بەخەيالى ئێوہ دەخەوم بەخەيالى ئێوہ ھەڵدەسم، چى
بکەم بەدەست خۆم نیە، تەكایە وەك كچییكى سادە لێم مەپوانن،
ھەستەكانم بەرامبەر بەتۆ كۆمەڵە ھەستیكى نۆد پێپۆزن.

مەسعود كاتێك بینی بەھەزار ناپەھەتى و ھەیەجان و ئارەق كردنەوہ
قسەم دەکرد ھەلێ دایە و وتى:

-ئەوەندە خۆت ماندوو مەكە جانان، من ئاگادارى ئەوہ ھەم كە تۆ
جدیت لەبابەتەكەدا، ئەمە شتێكىش نیە بڵێم ئەمۆ ژانیومە، من ئەوہ
لەپەكەم پۆژى ناسینەوہ دەژانم، جیا لەوہش نەك تەنھا ھەستەكانت
بەرامبەرم بەلكو لەبیركردنەوہ تێپوانین و پابردووشت ئاگادارم.

تۆخۇ دەبىنىت من كورپىكم بەدىنەكەمەۋە پەيۋەستم، تۆش ھەز
لەگەپان و سەفاۋ پابواردن و كات بەسەربردن دەكەيت، چۆن دەكرىت ئەم
دوۋ دۇنيا جىاۋازە پىكەۋە بگۇنجىت؟

—من لاپەپەيەكى نويم لەژيانم ھەلداۋەتەۋە، من چىتر ئەۋ جانانە نىم
كە دەتناسى، ئىستا ئەۋ جانانەى كە لەبەرامبەر تۇدا دانىشتوۋە ئامادەيە
بەزەۋوق ھەسرەت و عىشقەۋە لەدۇنياكەى تۇدا بژى، ئامادەم ۋەك
كۆيلەيك ھەموۋ داۋاكاريەكانت جىبەجى بگەم، فەلسەفەۋ بىرو پاكانيشت
بۇ من پىرۆن، تكات لىدەكەم بەم شىۋەيە قبولم بگە.

—ئەۋشتانەى كە ئىستا دەيانلىيت، كۆمەلە وشەيەكن كە بەھۆى
ھەست و سۆزەۋەيە كاتىك خەۋنى ئەم ھاۋسەرگىريە تەۋاۋ دەبىت و ژيانى
پاستەقىنە دەست پى دەكات ھىچ كام لەمانە بۇنيان نامىنىت. خۆت
ماندوۋ مەكە ئەم ئىشە سەرنەكرىت.

من دەگريام:

وام ھەست كرد ئەۋ پىستەيەى كۆتايى، كۆتا ساتى تەمەنم بوۋ،
شەكەنى دەۋرۋبەرم دەسۋرەۋە. خەرىك بوۋ خۆم لەدۇنيای خۆمدا ون
دەكرد. لەكۆتاييدا دىتم كۆتا چانس تاقى بگەمەۋە لەبەر ئەۋە دەستم كرد
بەگريان.

—سۆيىد دەخۆم ئەۋانەى دەيلىم ھەموۋىم بەپاست بوۋ، ئەگەر لەگەل
تۆ ھاۋسەرگىرى نەكەم ئەمە كۆتايى ژيانم دەبىت، دەمەۋىت ئەمە بزانىت،
تكادەكەم مەلى "نا" كەمىك بىرىكەرەۋە، من ناتوانم بەرگەى ئەمەبگرم.

مەسعود كەمىك بېدەنگ بوو بىق ماوئەك كەوتە بېرىكردنەوئەكەنى نۆد
قوللەو، وادىاربوو حالى كچىك كە لەبەرامبەرىدا دەتلايەو كارى تى
كردبوو بۇيە وتى:

—باشە، باوئەك ئەوئەبىت كە تۆ دەخوازىت، مادام ئەم بابەتە پەيوئەندى
بەمەسەلەى ژيانى تۆو هەيە باپىكەو ئەم كىشەيە چارەسەر بگەين.
ئاي خوايە گيان، ئەمە چ موژدەيەكى خۆشبوو، ئەو خۆشەيە وەك
خۆشى مەحكومىكى پەتى سىدارە وابوو كە حوكمى لىخۆشبونى بۆ
دەرچووبىت. وەخت بوو بگەوم بەسەردەست و قاچى دا و ماچى بگەم.
مەسعود هەنگاويكى تىرى ناو وتى:

—باشە ئىتر جانان، وەرەوئە سەرخۆت، ئەو فرمىسكانەشت بسپە
هەمووان سەيرى ئىمە دەكەن، مادام تۆ ئەوئەندە منت خۆش دەوئەت، بۆ
منىش كچىكىت كە شاينى خۆشويستنىت.

خەرىك بوو لەخۆشيا دەفرىم، ئەمە بوو موژدەى راستەقىنە، ئەى
ئىستا چى بگەم؟ حەزم دەكرد ئەم خۆشەيە لەگەل هەموو كەس، هەموو
دونىا دابەش بگەم.

ئەو پۆژە پۆژىكى تايبەتى ژيانى من بوو، ئەگەر ئەم پەندە لەشويئى
خۆيدا بىت ئەوا من لەمردن گەرابومەوئە دووبارە زىندوو بووبومەوئە.

خەونەكانم ھاتنەدى:

مەسعود نىشانەى كردم، ئەوئە گەورەترىن خۆشحالى و دلخۆشى و
دەولەمەندى من بوو، ئەو پۆژە هەموو دونىايان پى بەخشىم، دەتوت ئەو
پۆژە كردوميان بە پادشاو سولتانى دونىا. ئەو پۆژە كەس نەمابوو ھاوارى

خۆشحالى من نه بېستې، له نه تۆمه كانه وه تا هه ساره كان... هه مووان
به شداربوون له خۆشه كانى جانانى بى نه واو بېگه سدا.

په روه ردگارم گه وره ترين ثاوات و داواكارى منى قبول كرد.

به لام خېزانه كهى مه سعود به مه پازى نه بوون، ده يانويست كچىكى
خزميان بى مه سعود داوا بكن، نه ونده دزايه تى نه م هاوسه رگريه يان كرد
كه وهخت بوو مه سعود له منداى خۆشيان بى بهش بكن، به لام مه سعود
وازي له من نه هينا. بريارماندا پېگه وه پووبه پووى ناپه حه تيبه كان ببينه وه.
چيتر منيش جانانى پيشوو نه بووم. چوونه ناو دونيا كهى مه سعود وه،
گوځگرتن له پراو بچوونه كانى ژيانىكى پرچيژى به من به خشيبوو.

له به رامبه ر ژيانى پيشومدا داواى ليخوشبونم كرد، من چيتر نه جگه رهم
ده كيشاو نه عاره قم ده خوارده وه. نوځژه كانم ده كردو هه ولم ده دا بيمه
به نده يه كى باش بى خواى گه وره، چونكه نه هه موو داواكارى به كانى پى
به خشيبوم، نيستاش نورهى من بوو كه گوځپرايه لى فرمانه كانى نه و
په روه ردگارم به سقزو به خشنده يه بكم و له خۆمى پازى بكم.

هه ردووكمان قيسمه تمان به ره و ويلايه تيك ده رچوو، له هه مان
شارچكه و له هه مان قوتا بخانه دا دامه زراين و له وى ژيانى هاوسه رگريمان
پېگه وه نا.

ته نها وشه يه كم نه دزيبه وه كه وځناى خۆشحاليه كه مانى پى بكم،
رېك به ماناى وشه ژيانىكى به هه شت ئاسا ده ژياين.

له گه ل مه سعوددا هه موو پوژيځ جوزنيك قورئانمان ده خوځنده وه باسى
(په يامه كانى نوو) مان ده كردو له هه ولى په يداكردنى په زامه ندى
په روه ردگاردا بووين، من له گه ل ژنه كانى ده وروبه روم مه سعوديش له گه ل

پیاوه‌کاندا باسی جوانیه‌کانی دینو ئیمان و به‌ندایه‌تی و خوشبه‌ختیمان ده‌کرد.

منیش و مه‌سعودیش زۆر باب‌ه‌خمان به قوتابیه‌کانمان ده‌دا، هر قوتابیه‌ک که به‌هۆی نه‌بوونی و ئازارو کێشه بهاتایه‌ته لامان، پاخود هه‌ژار بوايه تا له‌ده‌ستمان بهاتایه یارمه‌تیمان ده‌دا، له‌به‌رئوه‌ی ژيانی مه‌سعودیش وه‌ک من به‌هه‌ژاری و نه‌بونیدا تیّ په‌پی بوو. له‌ماهه ساده‌که‌ماندا شنه‌بای خوشبه‌ختی هه‌لی کردبوو و، هه‌ردووکه‌مان به به‌خته‌وه‌ری ده‌ژایین.

به‌تیپه‌په‌بوونی کات ئه‌و عیشه‌ی که بۆ مه‌سعود هه‌مبوو زیاتری ده‌کرد، من به‌پاستی له‌م دنیا‌یه‌دا له‌گه‌ڵ فریشه‌یه‌که‌دا زه‌ماوه‌ندم کردبوو، په‌روه‌ردگارم ئه‌مه‌ی وه‌ک به‌خشیشێک پیّ به‌خشیبووم. سه‌ره‌پای ئه‌وه‌ی له‌یه‌ک قوتابخانه‌ش بوین له‌وانه ٤٠ ده‌قیقه‌یه‌یه‌کانیشدا بیرم ده‌کرد یه‌کسه‌ر دوا‌ی زه‌نگی پشوو‌ی نێوان وانه‌کان به‌ره‌و لای ئه‌و پام ده‌کرد. وامده‌زانی که سه‌له‌های سه‌له‌ نه‌مدیوه.

چاوه‌کانم جگه له مه‌سعود که‌سی تری نه‌ده‌دی له‌و نێوه‌دا، وام ده‌زانی پیاوه‌کانی هه‌موو دنیا مردوون و به‌س مه‌سعود ده‌ژی، بۆ من له‌ژيانمدا ته‌نها ئه‌و هه‌بوو.

مه‌سعود و عیشه‌که‌ی هه‌موو پۆژێک ناخمی به‌گه‌رمیه‌کی شیرین گه‌رم ده‌کرده‌وه‌و خۆشه‌ویستییه‌که‌ی ژيانی پیّ ده‌به‌خشیم.

خوای گه‌وره له‌دوا‌ی سالێک کورپێکی جوانی پیّ به‌خشین، سه‌ره‌پای هه‌موو پێداگرییه‌کانی مه‌سعود ناوی مندا له‌که‌شمان نا مه‌سعود، ته‌نها ناویکی تریشمان بۆ زیاد کرد (مه‌سعود سه‌عید).

وه‌ک ئه‌وه‌ی بزانی‌ت دواتر چ به‌لایه‌کی به‌سه‌ردا دیت.

بەشى دەيەم

بەھەشتى ژيانەم لەناكاو گۆرا بۇ دۆزەخ

پوختەى ئەم بەشە

ئەوئى لە خەونەكاندا دەمبىنى و ئەو خۆشەويستىيەى
لە خەيالەكاندا دروستم دەکردن، لەكۆتاييدا بوون بە
پاستەقىنە. لەوكاتەى سەرسام و خۆشحال بووم بەو
بەھەشتەى تيايدا دەژيام، بەلایەك كە هیچ بەبىرمدا
نەدەھات پېشى پى گرتم. ئىتر من چۆن دەمتوانى بژىم؟
خودايە چى دەبىت، ئەم ئەمانەتەش بېەرەوہ.

تاقىکردنە ۋە يەككى سەخت

مەسعود سەئىد مانگىكى تەۋاۋ كىردى، مەنىش لە بەرئە ۋەى مۆلەتى دايكا يە تىم ھەبو لە مالا ۋە بووم، مەسعودىش لە قوتابخانە. ئەو پۆزە لە بە يانى ۋە ئازار كى سەير لە ناخمدا ھەبو، ئاگرىك كەنە مەزانى ناۋى لى بىنم چى؟ خەرىك بوو گپى لە ناخم بەردەدا. ھەموو ئەمانە لە خۆرايى نەبوون.

لە ۋە زۆر جوان تىگە يشتى بووم كە دونيا نابىتە بە ھەشت، بە واتايەكى تر لە دونيادا بە ھەشت بوونى نى، لە كاتىكدا كە دەموت ۋا ئىسراحتەم كىرد كىشە يەكى تر پىۋى تى دە كىردم.

بىگومان دونيا مالى تاقىکردنە ۋەى، كاتىك دە ئىت تاقىکردنە ۋەى بەردەوام بەندە پىۋە پىۋى بەرەست ۋ، ناپەختەتى ۋەردو ئازار دە بىتە ۋە، بىگومان زۆرەى جارىش خۆشەختى ۋ، ناۋيانگ ۋ، دەۋلە مەندى ۋ، جوانى دەبن بە گەۋرە ترين ھۆكارى تاقىکردنە ۋە.

ئىمەش بەندە بوۋىن، تاقىکردنە ۋەى ئىمەش ھىشتا تەۋاۋ نە بوۋىۋ، ئەو عىشقە سىجراۋىيە مان، ئەو خۆشەۋىستىيە پى چىژو خۆشەمان زۆرى نە خاياند.

لە گەل تاكە دلنە ۋاى ۋ سەرچاۋەى خۆشخالى ۋ تاكە ھاپىي ژياندا مەسعود سەئىد ئەو پۆزە دووبارە پۆزىكى پى چىژمان بەسەر دەبرد،

بەھەستى داىكايەتى و سۆزەۋە كاتى خۆشەم لەگەندا بەسەردە بىردى يارىم
لەگەن دەکرد.

ئەۋەندە خورۇم دابوۋىيە ئەو خۆشەۋىستىيە سىجراۋىيەى مندالەكەم،
دەنگ مەستم بەدەنگە دەنگەكەى دەردەۋە كرد.
دەنگە دەنگى سەيارە، قىژەۋ ھاۋار..

لەبەر خۆمەۋە وەتم:

-تۆ بلىنى شەپ بىت؟ چى بوۋىت؟

بى ھەۋال لەۋ بەلایەى كە بەسەرمدا ھاتوۋە، مندالەكەم دوۋىارە
خەۋاندەۋەۋە چورۇمەدەردەۋە.

بەردەمى مالەكەمان پىك ۋەك مەيدانىكى شەپ ۋابوۋ، كۆمەلىك خەلكى
زۆر ھەۋشەبچوكەكەيان پىركىردبوۋ، بەجۆرىك تىكەل بوۋىوون نەكەس گوىى
لەكەس بوۋ نە لە ھىچ دەنگىكىش بەجۋانى تىدەگەىشتىت.

ئەمبولانىسك لەنزىك ئەۋى بوۋ، بىنىم ھاۋرىكانى مەسعود ھەندىك لە
دراۋسىكان ۋەھەندىك لەناسىاۋەكانى بەرەۋ لای ئەمبولانىسەكە پايان
دەكرد، بەلام ھەموۋان لەئالەۋ ھەريادو ئەى ھاۋاردابوۋن.

لەسەرەتادا ھىچ شىتەك تى نەگەىشتەم، بى ھەۋال لەۋ كارەساتەى كە
بىپارە ھەموۋ زىانم تارىك بكات، لەھەۋلى ئەۋەدابوۋم كە مانايەك بۆ ئەۋ
قەرەبالغىيەى بەردەمەم بدۆزمەۋە.

بىنىم لەناۋ قەرەبالغىيەكەدا (ئەلىف)ى ھاۋرىم بەرەۋ لای من پاي
كردى، بالەكانى كىردبوۋەۋە، پەنگى زەردبوۋىو، ۋادىاربوۋ كە تازە
ھاتىتەۋە ھۆش خۆى لەئەنجامى شۆكى پوۋداۋىكى زۆر بەئازار.

كاتىك ئەۋ ترسو شلەۋاۋىيەبىم بىنى پىرسىم:

-چى بوۋ خاتوۋ ئەلىف؟

له وه زیاتر نه یتوانی بهرگه بگریږتو باوه شی کرد به ملامداو وتی:
 -نهمړق پوړی نارامگرته کاتی نارامگرته... هرکه سې پشت به خوا
 بیهستیت هر هانا بڼ لای نه و ده بات، نه مه تاقیکړدنه وه یه کی زږد
 که وره یه.

له لایه که وه به هه نیسکه وه ده گریا، له لایه کی تریشه وه ده ی ویست من
 بیاته ژوړه وه.

له پږ خورپه یه که وته دلته وه، وه که نه وه ی بروسکه یه که به سه رمدا
 تیپه پئی و به هه موو جه سته مدا بلاو بیته وه، له نا کاو هه موو گیانم گړی گرت.
 وه که نه وه ی له خه ویک خه به رم بویته وه له ناو ترسو دلته پراوکیپه کی
 زږدا وتم:

-چی بووه بڼ خاتری خودا! باسی بکه بزائم چی بووه؟
 نه لیف حالې باسکردنی نه مابوو وه که نه نازه یه کی لیته اتبوو که خوینی
 تیا نه ماییت.

کاتیک بینیم چرپایه کی نه خوځ به ره و مائی نیمه هات له جیگه که ی
 خوم پاپه ږیم و پامکرد، خه ریک بوو خوم پارچه پارچه ده کرد هاوارم کرد:
 -شتیک به سه ر مه سعو ده که مدا هاتووه؟

کاتیک بینیم فرمیښک له چاوی هاوړپکانه یه وه که نه م لاو لای چرپاکه یان
 گرتبوو ده هاته خوارې، له وکاته دا میښکم وه سستا، هه موو شتیک وه سستا،
 له ناو چرکه کاندان ون بووم.

من کیم؟ له کویم؟ نه م قهره بالغیه لیږه نیښی چییبه؟ نه و که سه ی
 له سه ر چرپاکه یه کتیبه؟

له کاتیکدا خه ریک بووم له ناو خوځمدا ده سوتامو ده بومه خه لوز،
ناگره که ی ناخم نه ونده به هیزبوو هه ناسه کانم خه ریک بوو قورپگمیان
ده سوتاند.

ناوی نه مه نازارو ده ردوشتی له و جوړه نه بوو، نه مه کاره ساتیکي
ناسایی و مردن و جیا بونه وه یه کی ناسایی نه بوو.

نه مه واتای پارچه پارچه بوونی من و ده رچوونی پوځم بوو، واتای
سوتان و گرپتیبه ربوونی نومیدو خه یال له کانم بوو.

گویم له کهس نه بوو، که سم نه ده دی، جگه له زه رده خه نه جوانه کانی
مه سعود له بهرام به رمدا، هه ستم به هیچ شتیکی تر نه ده کرد.

نازانم چه نده خوځم له ده ست دابوو، ته نانت ناشزانم چه نده
بورابوومه وه. نای، چی ده بوو نه گهر له م خه ونه به ناگا نه هاتمایه وه، چی
ده بوو نه گهر دووباره نه و ناخوشیانه م به سهردا نه هاتایه وه.

هاتمه وه هوش خوځم.. که خوځکه نه ده هاتمه وه. من چیتربی مه سعود
بووم، چیتربه سیک نه بووم به ناوی جانانه وه له م دنیایه دا... لاشه ی
بیگیانی نه و پوځی بی ناگای.. کومه له خه یال تکی به رد ناسابوون بوم.

مه سعود له گه ل هاورپکانیدا بقی پرسه ی که سیکي شاره که چووبوون،
ماله که که مینک له شار دووبوو، له کاتی گه پانه وه دا سه یاره که یان له گه ل
باره لگړیک له شوپنیکي مه ترسیداردا به یه کیاندا دابوو، له وکاته دا مه سعود
باسی جوانی مردن و باوه پوځی بقی هاورپکانی کردبوو.

"مردن مرقه کان به ره و خوځه ویسته کانیان و هاورپکانیان ده بات،
مردن مرقه کان به پیغه مبه ره خوځه ویسته که مان محمد ﷺ شاده کاته وه،
مردن بلیتیکه بقی پرگارپوون له ناپه حه تیه کانی دنیا".

پڻ ڪه وڪاتدا ٿوريهه ڪه به رهو پوويان هاتبو، به گويڙهي ٿو قسانهي
ڪه هاوڙيڪاني ده يگيڙهه، له وڪاتدا مه سعود هاواري ڪردوه:
- "خوايه گيان ٻولي ٿو ده گه پيمهوه، شاهيدي باوه په ڪم به".

ٿم ٺازاره مني تاساند، به هه زاران جار دوعام ڪرد، خوايه گيان منيش
ٻولي خوت به رهوه. من بي ٿو مه هيلهوه.

خودا مني هيشتهوه گياني نه ڪيشام، به لام ڪه س له په حمه تي ٿو
ناٿوميد نابيت ان شاء الله هر ده يگيشيت.

له دواي ژيانتيڪي پي ٺازار خهريڪ ٻو له جه ويڪي به هه شتي نزڪ
ده ٻو مهوه، به لام به داخوه ٿو ڪورتي خاياند، ٿو به هه شتي ژيانم ٻو
دوزه ڪوڙا.

پوڄم چون ده توانيت به رگهي نه ماني عه شقو خوشه ويستي مه سعود
بگريٽ؟!

ٿه گه ر نيسا هه موو زه په ڪاني لاشم بيته ڪو، ده بيننن ڪه هه موويان
باسي سوتاني من ده ڪن، ٿو ٺاگرهي ناخم هيچ ڪات نه په وييهوه.

ڪاتيڪ باوه ش به مه سعود سه عيددا ده ڪم، هه ست به ٻوني مه سعود
ده ڪم تاڪه هو ڪاريڪي ژيانم له نيسادا ٿوه، ٿه گه نا من هه موو شتيڪم
له ژياندا بيني.

هه موو شه ويڪ ٻو پوڄي مه سعود قورٺان و جهوشن ده خوڻمهوه،
هه موو پوڙيڪ به به رده وامي سه رداني ڪوڙهه ڪي ده ڪم و فرميٽسڪ ده پڙيم.
جيڪه يه ڪي ته نيشتي ٿوم به به تالي جي هيشتهوه، جيڪه ڪي خوم له پال
ٿودا ٺاماده ڪردوه، ٻو من گه يشتهوه به مه سعود گه وره ترين عيشقه.

خوا له خوشكو برا دينه كانمان پازى بښت، هيچ كات به تهنيا به جيم
ناهيتلن، به پرده وامي بانگم ده كه ن بڅ كڅړ و دانښتنه كانيان و دلنه واييم
ده كه ن.

هاوپړكانى مه سعوديش هه موو پيداويستيبه كانم داين ده كه ن، فريشته
ناسا به پرده وامي وهك په روانه به ده ورمدا ده سوړينه وه.

هيشتا سالتك تينه په پړيوه به سر له ده ستداني مه سعوددا تاديت نازارى
دوورى نه زياتر ده بښت، بيگومان زږر داواكارىي هاوسه رگريشم ليكرا،
هه موويانم جواب كړدو له ده رگاوه درم نان.

چون ده توانم پړيگه به كه سيكي تر بدهم ده ستكارى يادگار يبه كان و
نه مانه ته كانى مه سعود بكات، ده مه وښت چون به جتي هيشتم هه به و
شيوه يه ش پتي بگه مه وه.

*****

گوځگرتن له به سره ماته كه ى خاتو جانان و ناشنا بوون به چيرؤكى پر
نازارو ناسوړى ژيانى، كاريگه رييه كى كه وړه ى هه بوو له سره مان،
له به رامبه ر نه م ژيانه پر كار ه ساته يدا زمانمان گيرابوو، له نيو
سر سوپمانكي كه وړه دا بوو ين.

له كاتيكدا خاتو جانان به چاوى پر فرميسكه وه چيرؤكى نه و ژيانه
سه خته ى بڅ ده گڼپاينه وه نيمه ش به چاوى پر فرميسكه وه گويمان بڅ
پاگرتبوو.

ژيانى خاتو جانان به شيوه يه كه كارى تى كړد بوو ين هه زمان ده كړد
به زووترين كات، بابته كه كوتايى پى به ښتيت، چونكه چيتر به رگه ى
گوځگرتنمان نه ده كړت. سره مان سوپما بوو له وه ى كه نايا مروفنيك چون
ده توانيت به رگه ى نه م هه موو نازاره بگريت؟

بەلام ئەو خۆشەويستی و عیشقو باوەپو، ئەوی بەپتو پاكرتبوو.
كاتيك گوتیبیستی ئەو عەشقە پاك و نەمرەى خاتوو جانان بووین بۆ
مەسعودى جوانەمەرگ، ئەوانە هاتنەو پیرمان کە بەناوی (عەشق)و
بەلامارى گۆشت و ئېسقان دەدەن..

بەلام لێرەدا چیرۆكى عەشقی راستەقینە هەبوو.. بەجۆرىك پرپەندو
کاریگەر بوو کە پتوێست بە چیرۆكى عەشقى (مەم و زین) و (ئاسلى و
کەرەم) نەبوو.

تکاتان لى دەگەم دوعا بۆ مەسعودى من بکەن:

كاتيك داواى ئىزنى پۆشتنمان لەخاتوو جانان کرد، کۆتا قسەى بەم
شێوەیەبوو:

—تکاتان لى دەگەم دوعا بۆ مەسعود بکەن و لە پارانەو کانتاندا لەبیری
مەکەن.

لەوکاتەدا کە هەستا بوینە سەرپى پرسیارىک هات بەمیشکەدا پرسیم:
—هیچ خەونیکتان پتو نەدیو؟

وتى:

—من خۆ هیچ شەوێکم بەبى خەون بینین بەووە پۆژ نەکردووەتو.

—ئەى باشە لەخەونە کانتاندا چیتان دەبینى؟

—لەهەموو خەونیکەدا دلنەوايیم دەکات، دەلێت: ئارامبگرە بەم زوانە

تۆش دێیت، بەلام نالێت چەندە زوو!

ئەو ش تاكە هیوايەكە كە منى لەسەر پى پاكرتووە، تاكە دلنەوايیم

گەشتنەوێ بە مەسعود.

****

لەبەرامبەرمدا دۆستێکی خودا ھەبوو کە لەبەرامبەر کێشەکانی ژيان
 پاوەستابوو، بەندەپەکی ئیماندار کە عاشقی ھاوسەرەکەی بوو.
 ئەو چیرۆکی عەشقی کە ھەموو ئەفسانەکانی لەدواوە جێ ھێشتبوو
 نموونەی کاریگەرترین خۆشەویستی بوو بۆ پەرەدگار.
 ئەو عەشقی کە لەبەرامبەر ئەوانەی بەناوی عەشقەوە پەلاماری
 گۆشت و ئێسقان دەدەن، ھاڵتوو مەیدان و نیشانی دەدا کە دەبێت
 عەشقی ئەبەدی و پاستەقینە چۆن بێت و، تا گۆتایی دنیا بەردەوام بێت.
 بەمەندالە دەم و چاوی پەرەدەگەیی باوەشییەو، وەک ئەوێ چاوەپێی
 مەسعود بێت کە بگەرێتەو بۆلای بەردەوام چاوی لەپێی بوو.
 بەجۆرێک ئەوانەی ژيان بۆ وتین کە خەریک بوو لە ھۆش خۆمان
 دەچووین.

جانان خاتوون... نموونەی عەشقی خۆشەویستی و دۆستی ھەمیشەیی
 بوو، لەبەرئەوێش وەک ئاو و خواردن چاوەپێی "مەرگ"ی دەکرد، ئەو
 دەیزانی کە "مردن" بلیتیکە بۆ گەشتنەو بە دۆستە ھەمیشەییەکی
 دڵی ئەوێش بەبەردەوامی بۆ ئەمە لی دەدات...

ھەریکاتێک باسی خوداو، ئاخیرەت و مەسعود بکرایە، بەو فرمێسکانە
 کە لەچاوەکانی دەھاتنە خوارەو، گێژەلۆکەیی ناخی دەھێتایە گۆ.
 خاتوو جانان ئامادەبوو بۆ سەفەریکی ھەتاھەتایی، بۆ باوەشی
 مەعنەوی پێغەمبەری خوداو بۆ ئەو عەشقی کە ناخی سوتاندبوو. ئەمە
 خواستی پاستەقینەیی ئەو بوو.

بەبەرمالەکەیی بەردەمی و قورئانەکەیی دەستی و شەھادەتی سەر
 زمانی و بەو باوەرە بەھێزەو ئامادەبوو بۆ ئەو سەفەرە.

تەنانت ئەۋەندە ئامادەبوو كە لەتەنىشت كاك مەسعودەۋە گۆپىكى
بۇخۇى سازكردبوو و ھەموو پۆژىك سەردانى دەكردو باۋەشى بۇ ئەو دونيا
مەعنەۋىيە دەكردەۋە .

ئاي خاتوو جانان، خۆزگە ئەو عىشقە نەمرەت كە بۆتە وىردى سەر
زمان بېيتە نمونەيەكى بچووك بۇ ئەوانەى كە عەشقىان خستوۋە
بەزەويداو بەناۋى عەشقهۋە پەلامارى گۆشت و ئىسقان دەدەن، من دلتىام
ئەگەر ئەوانىش تىبگە يشتنايە ژيانيان بەتەۋاۋى دەگۆپا.

بەپىزو حورمەت و چاۋى پىرفرمىسكەۋە مالتاۋاييمان لە خاتوو جانان
كرد، ئەو خانمەى كە دلتىام چىرۆكى ژيانى دەماۋ دەم بلالو دەبىتەۋەو
دەبىتە پابەرىكى نەمر بۇ ئەوانەى ھەمان ژيانى ئەو دەژىن.

لەبەر چى؟

چونكە ھەموو جاناننىك مەسعودىكى ھەيە .

ئىۋەش دلى خۆتان بگەپىن..

بزانن لەكوپى خۆشويستن لەبەرخاترى خوادان !

تا چەندە بۇ ئەو سەفەرەو ئەو دادگايىيە گەرەيە ئامادەن !!!

پیرست

- پیشەکی..... ۳
- له بهرام بهر ئەم به سه رها ته دا دهستم کرد به گریان..... ۷
- به شی یه کهم: باوک و دایکم خاوه نی دوو ئایینی جیاواز بوون..... ۹
- به شی دووه م: دایک و کچ له ناوه راستی جاده که جیهیلرا بووین..... ۲۹
- به شی سییه م: پۆژه سه خته کان چاوه پئی ئیمه بوون..... ۳۹
- به شی چواره م: فریشتە ی چاکه خواز (ماموستا سیفگی)..... ۴۹
- به شی پینجه م: ئەگەر باوه پرم به دوا پۆژ نه بوایه، هه زار جار هه ولی
- خۆکوشتنم ده دا..... ۶۷
- به شی شه شه م: نه گبه تیه کان ته واو نه ده بوون..... ۸۷
- به شی هه وته م: دهستم به ده وام کرد له قوتا بخانه که م، به لام گورگه
- برسییه کان بۆنیان کرد بووم..... ۱۰۳
- به شی هه شته م: زانکۆم به ده ست هینا، به لام شوکی ژیانم لیره دا
- به سه رمدا هات..... ۱۲۷
- به شی نۆیه م: شه وو پۆژ به خه یالی ئه وه وه ده نوستم وه لده ستام..... ۱۶۵
- به شی ده یه م: به هه شتی ژیانم له نا کاو گۆرا بۆ دۆزه خ..... ۱۷۹
- پیرست..... ۱۹۰

